راگەیاندنی لۆکاڵ (NGO)کان

لەهەرێمی کوردستان

سلێمانی بەنمونە

توێژەر: فوئاد عەلی

﴿راگەیاندنی لۆکاڵ (NGO)کان لەهەرێمی کوردستان – سلێمانی بەنمونە﴾

تویژەر: فوئاد عەلی

سەرپەرشتیاری چاپ: ئاڤان فەتاح حەسەن

تایپ: کارزان حسێن مەحمود

هەڵەبڕی: شەونم عەبدولڕەحمان محەمەد

دیزاین: ئاراس حەسەن ئەحمەد

چاپ: چاپخانەی بینایی

تیراژ: (٥٠٠) دانە

پرۆژەی بەچاپگەیاندنی (٣٠) کتێب

ژمارە(١١)

چاپی یەکەم: ٢٠٠٩

ئەدرەسی ئەلەکترۆنی:

genderkurd@yahoo.com

وێبسایت

www.genderkurd.net

ئەدرەس: کوردستان– سلێمانی– هاوکاری

Normal: ٣٢٨٨٠٤١

Asia cell: ٠٧٧٠٣٥٢٢٢٠٠

Sana tel: ٠٧٥٠١١٦٥١٢٢

(مافی لەچاپدانەوەی پارێزراوە بۆ سەنتەری نیشتمانی بۆ لێکۆڵینەوەی جێندەر)

سوپاس ..... بۆ ماندووبونی سەرپەرشتیاری بەڕێزم: دکتۆر کوردۆ عەلی، کەفێری کردم، زمانی کوردی پاراوو ڕێبازی زانستی لەم لێکۆڵینەوەیەدا بەکاربهێنم.

ئەم لێکۆڵینەوەیە پێشکەشە بە:

1. رۆحی پاکی شەهید (خەسرەو شێرە)، کەهاوکارو یارمەتیدەری یەکەمم بوو، لەوەرگرتنو تەواوکردنی قۆناغەکانی خوێندنم لەبەشی راگەیاندندا.
2. سەرۆکی بەشی راگەیاندن بەرێز (دکتۆر موەفەق دەرگەڵەیی) کە ئەندازیارو هەوێنی ئەم بەشەیەو خۆم بەقەرزاری دەزانم.
3. هاوسەری زێدە خۆشەویستم (ژیان فاضل)، کە هاوکاریی زۆری کردم لەسەرکەوتنی ئەم لێکۆڵینەوەیەدا.
4. هەر دوو کچە ئازیزەکەم (شنیاو شێنێ).

ناوەڕۆك

بابەت	لاپەڕە
پێشەكی	٧
بەشی یەكەم	١١
١ – ١ رێكخراو چییە؟	١٢
١ – ٢ پەیوەندیی رێكخراوەكانو دامەزراوە نێونەتەوەییەكان بەجیهانگیرییەوە	١٣
١ – ٣ شێوازی بیركردنەوەی رێكخراوەیی	١٤
١ – ٤ پەیوەندیی زانستیی رێكخراو بەزانستەكانی ترەوە	١٤
١ – ٥ شوێنی جوگرافیو ئاماری دانیشتوانی شاری سلێمانی	١٥
بەشی دووەم	١٧
٢–١ رێكخراوەكان لەسیستمی نێونەتەوەییدا	١٨
٢–٢ پێكهێنەرەكانی سیستمی نێونەتەوەیی	١٩
٢–٣ ئەكتەرە بەشداربووەكانی سیستمی پەیوەندییە نێونەتەوەییەكان	١٩
٢–٣–١: وڵاتەكان	١٩
٢–٣–٢: رێكخراوە نێونەتەوەییەكان	٢٠
٢–٣–٣: رێكخراوە نێونەتەوەییە حكومییەكان – IGO	٢٤
بەشی سێیەم	٢٨
رێكخراوە ناحكومییەكان (NGO)	٢٩
٣–١ پێشنەی مێژوویی	٢٩
٣–٢ داهاتی (NGO)كان	٢٩
٣–٣ ئامانجی (NGO)كان چییە؟	٣٠
٣–٤ رۆڵی (NGO)كان لەسیاسەتی نێودەوڵەتیدا	٣١
٣–٥ ئایا (NGO)كان هاوڕێن یان دوژمنن؟	٣٣
٣–٦ (NGO)كانو مافەكانی مرۆڤ	٣٤
٣–٧ جۆری رێكخراوە (NGO)كان	٣٥
بەشی چوارەم	٣٩

٤–١ (NGO)كان لەسلێمانیدا ٤٠
٤–٢ پۆلێنكردنی (Local- NGO)كان لەسلێمانیدا ٤١
٤–٣ باری یاسایی (Local- NGO)كان لەسلێمانیدا ٤٤
بەشی پێنجەم ٤٧
باسی یەكەم ٤٨
٥–١ چەمكی راگەیاندن چییە؟ ٤٨
٥–٢ پرەنسیپەكانی راگەیاندن ٥٠
٥–٣ كەناڵەكانی ڕاگەیاندن ٥١
٥–٤ راگەیاندنی جیهانیی یونسكۆ بۆ هۆیەكانی راگەیاندنی جەماوەریی ٥٢
٥–٥ پەیوەندی دامەزراوەكان بەجیهانگیری راگەیاندنەوە ٥٤
بەشی پێنجەم ٥٥
باسی دووەم ٥٥
٥–١ راگەیاندنی (Local- NGO)كان سوودی چییە؟ ٥٦
٥–٢ كام لەژانرەكانی راگەیاندن پێویستن بۆ ئەو رێكخراوانە؟ ٥٨
٥–٣ بوونی مێدیا بۆ ناساندنی (Local- NGO)كان ٥٨
٥–٤ رێژەی سەدیی ژانرو كەناڵەكانی راگەیاندن لە(Local- NGO)كاندا ٦٣
بەشی شەشەم ٦٣
٦–١ ئەنجام ٦٤
٦–٢ پێشنیارو چارەسەر ٦٦
پاشكۆ ٦٨
١. فۆرمەكانی زانیاری، تایبەتن بە(Local– NGO) كان لەسلێمانیدا، كەتوێژەر ئەنجامی داون ٦٩
٢. نظام عمل المنظمات الغير الحكومية داخل اقليم كوردستان/ العراق، رقم القرار ٢٩٧، تاريخ القرار ١٩٩٩/١٢/٢٥ ١٤١
سەرچاوەكان ١٥٤

پێشەکی:

هەڵبژاردنی بابەتێکی لەم جۆرە، پەیوەندییەکی راستەوخۆی بەدامەزراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنییەوە هەیە، ئەو بابەتەی کەئێمە باسی لێوە دەکەین دەربارەی رێکخراوە (NON GOVERNMENT ORGANITION – NGO رێکخراوە ناحکومییەکانە)، ئەمەش دەرهاویشتەی کۆمەڵگای دیموکراسیو مەدەنی وڵاتانی رۆژئاوایە.

لەکوردستانی باشورداو پاش راپەرینو تائێستاش، جۆرە کرانەوەیەکی بەرچاوو دیار بۆ هەموو ئەو شتە نامۆیانەی کەپێشتر تینووی بووینو پێی ئاشنا نەبووین بەدیار کەوتن، بەتایبەتی دیاردەکانی بەجیهانیبوون کەئێمەی کوردیش بەشێکین لەو جیهانە.

لەپاڵ دینگەکانی تری دیموکراسیو کۆمەڵگای مەدەنی، وەکو ماس مێدیاکانو دامەزراوەکانو رێکخراوەکانو سەندیکا بێلایەنو حزبیەکان، دەیان رێکخراوی تری ناحکومی لەکوردستانی باشووورداو بەتایبەتی لەشاری سلێمانیدا دامەزراون دیاردەو بوونی (Local- NGO)کان، وەکو دیاردەکانی تری گەشەکردنی رامیارییو ئابوورییو کۆمەڵایەتییو دیموکراسییو رۆشنبیریی حسابی بۆ دەکرێت.

ئامانجی توێژینەوەکە برتییە لە:

لێکۆڵینەوەو ووردبوونەوە لەبابەتی (Local- NGO) کوردییەکان‌و راگەیاندنەکانیان، کە تارادەیەك تێگەیشتنە لەزانینی ئاستی هۆشیاری‌و پێشکەوتنی کۆمەڵگای کوردەواری، لێرەوە بوونی ئەم رێکخراوانەش بارێکی ئیجابی بەکۆمەڵی کوردەواری دەدەن، سەرەڕای ئەوەی هەندێك کەم‌و کووڕیش لەرێکخراوەکاندا بەدەردەکەون.

بایەخی لێکۆڵینەوەکە بریتییە لە:

زانینی توانا‌و ئەرك‌و بەشداربوونی (Local- NGO)کان‌و ڕۆڵی راگەیاندنەکانیان بۆ گەیشتن بەئامانجە سیاسی‌و ئابووریی‌و کۆمەڵایەتی‌و رۆشنبیرییەکانیان‌و چۆنیەتی دەرخستنی توانای ئەوان وەك دەسەڵاتی چوارەم لەکوردستاندا.

میتۆدی توێژینەوەکە:

ئەم لێکۆلینەوەیە، بەمیتۆدی مێژوویی‌و میتۆدی شیکردنەوەو مەیدانی ئەنجامدراوە.

سەرچاوەکانی توێژینەوەکە:

ئەو سەرچاوانەی کەلەم لێکۆڵینەوەیەدا بەکارهاتوون، بەزمانی کوردی عەرەبی‌و ئینگلیزییە، لەگەڵ ئەو بابەتانەی کە لەئینتەرنێتدا وەرمانگرتوون‌و لەسەرچاوەو پەراوێزەکاندا ئاماژەمان بۆ کردوون، بەڵام سەرچاوەی سەرەکی بۆ لایەنی تیۆری ئەم لێکۆڵینەوەیە لەسەر خودی (NGO)کان تەنها بەزمانی ئینگلیزی بەدەست کەوتوون، لایەنی پراکتیکی ئەم لێکۆڵینەوەیەش بەرێگای سەردان‌و چاوپێکەوتنەکان‌و پڕکردنەوەی فۆرمەکانی زانیاری تایبەت بە(Local- NGO)کان کەلەلایەن توێژەرەوە ئەنجامدراون.

بەشەکانی توێژینەوەکە:

ئەم لێکۆڵینەوەیە بەشێکە لەنامەی دەرچوون لەقۆناغی چوارەمی راگەیاندن لەزانکۆی سلێمانیدا.

بابەتی ئەم لێکۆڵینەوەیە بەسەر شەش بەشدا دابەشکراوە:

بەشی یەکەم:-

لێرەدا باس لەگرنگی بوونی رێکخراو دەکەین، کەرێکخراو چ پەیوەندییەکی بەدامەزراوە نێونەتەوەییەکانەوە هەیە، زانستی رێکخراو پەیوەندییەکی راستەوخۆی بەزانستەکانی ترەوە هەیە.

بەشی دووەم:-

لەم بەشەدا باس لەرێکخراوە نێونەتەوەییەکان وەك ئەکتەرێکی بەشداربوو لەسیستمی نێونەتەوایەتیدا دەکەین، کەشان بەشانی وڵاتەکان ئەمانیش رۆڵیان لەسیاسەتی نێودەوڵەتییدا هەیە، هەر لەم بەشەدا رێکخراوە نێونەتەوەییەکان دەبن بەدوو بەشەوە (حکومییەکانو ناحکومییەکان).

بەشی سێیەم:-

لەبەر ئەوەی ئەم لێکۆڵینەوەیە تایبەتە بە(NGO)کان، بۆیە بەپووختی باس لەپێشینەو داهاتو ئامانجو رۆڵی (NGO)کان دەکەین.

بەشی چوارەم:-

ناوەرۆکی ئەم بەشە باس لە(Local- NGO)کان لەسلێمانیدا دەکات، پۆلێنکردنی ریکخراوەکان بۆ جۆری کۆمەلایەتیو ئابووریو مرۆڤایەتیو رۆشنبیری، لەگەڵ رێژەی سەدی هەریەك لەم جۆرانەدا هەر لەم بەشەدا باسی لێوەدەکەین، لێرەدا باس لەباری یاسایی رێکخراوە ناحکومییەکان لەشاری سلێمانیدا دەکەن.

بەشی پێنجەم: -

باسی یەکەم: بابەتی راگەیاندنو پرنسیپەکانو کەناڵەکانو پەیوەندییان بەجیهانگیرییەوە، تەوەری سەرەکی ئەم باسەیە.

باسی دووەم: ئەم باسە جگە لەوەی لەرێگەی فۆرمەکانی زانیاری تایبەت بە(Local- NGO)کان لەسلێمانیدا بەدەستمان کەوتوون، کەتێیدا زانیاری تەواومان لەسەر رێکخراوەکانو راگەیاندنەکانیان بەدەست کەوتووە، هەر لێرەدا باس لەبوونی مێدیا بۆ ناساندنی (Local- NGO)کان دەکەین لەگەڵ رێژەو کاریگەری مێدیا لەو رێکخراوانەدا چییە؟

بەشی شەشەم: -

ئەم بەشە تایبەتە بەو سەرئەنجامو ئاکامانەی کەلەم توێژینەوەیەدا بەدەستمان کەوتوون، چەند پێشنیارو چارەسەرێکیشمان بەباش زانیووە بۆ ئەو گیروگرفتانەی کەهەستمان پێکردوون.

بەشی یەکەم

١ – ١ رێکخراو چییە؟

١ – ٢ پەیوەندیی رێکخراوەکانو دامەزراوە نێونەتەوەییەکان بەجیهانگیرییەوە

١ – ٣ شێوازی بیرکردنەوەی رێکخراوەیی

١ – ٤ پەیوەندیی زانستیی رێکخراو بەزانستەکانی ترەوە

١ – ٥ شوێنی جوگرافیو ئاماری دانیشتوانی شاری سلێمانی

بەشی یەکەم

١ – ١ : رێکخراو چییە؟

رێکخراو دیاردەیەکی کۆمەڵایەتییە کەبەشێوەیەکی هۆشیارانە رێکخراوەو خاوەنی مەرجو سنورێکی دیاریکراوە، بەمەبەستی وەدیهێنانی ئامانجێك یان چەند ئامانجێك هەوڵدەدات، ئەمەش لەسەر بنچینەی زنجیرەیەك بنەمای هەمیشەیی چالاك دەبێت.

لەبەرئەوەی پێناسەی رێکخراو هۆشیارانەیە، کەواتە بەڵگەیەکە کاری بەرێوەبردنی تێدایەو دیاردەی کۆمەڵایەتی رێکخراویش واتە لەکەسان یان لەو کۆمەڵانەی کەمامەڵە لەگەڵ یەکتریدا دەکەن پێکهاتووە، هەموو ئەمانەش بەرِیکەوت نەخولقاون، بەڵکو پێشتر بیریان لێکراوەتەوە. لێرە رێکخراوەکان دیاردەی کۆمەڵایەتین‌و کارەکانیشیان لەگەڵ ئەرکەکانیاندا هاوسەنگ دەبێت.

مەرجو سنورەکانی رێکخراویش بەپێی کات‌و شوێن دەگۆرێت، هەر بەم مەرجانەشە ئەندامانی رێکخراو لەکەسانی تر جیادەکرێنەوە.

مەرجەکانیش بەهۆی پەیماننامەی رەسمییەوە کە لەنێوان ئەندامانی ناوەوەی رێکخراوەکەدا ئەنجام دەدرێت‌و موچەیان دەبێت. ئەندامانی رێکخراوە خۆبەخشەکان بەهۆی بونی متمانەوە بەدەست هاتووە یان بەهۆی رەزامەندی کەسانی دیکەوە دەستیان کەوتووە. رێکخراوەکانیش بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی مرۆڤ خولقاون کەبەدیهاتنیان بەتەنها لەتوانادانیە.

جەماوەری رێکخراوەکان دوو جۆرن:

١. جەماوەری ناوەوەی رێکخراو، کارمەندانی رێکخراوەکە دەگرێتەوە.
٢. جەماوەری دەرەوەی رێکخراو، سەرجەم ئەو خەڵکانە دەگرێتەوە کەبەرژەوەندی‌و ئیشکردنیان بەرێکخراوەکەوە بەستراوەتەوە.

چەند پێناسەیەکی جۆراو جۆر بۆ رێکخراو هەیە:

(رێکخراوەکان کۆمەڵێك دیاردەن، ئامانجو ستراتیژیان بەشێوەیەکی رەمزی خولقاوەو بەهۆی بەرێوەبردنەوە بەدیدەهێنرێن)[١].

(رێکخراوەکان لەو گروپانە پێکهاتوون کەهەر یەکەیان بەدوای بەرژەوەندی تایبەتیی خۆیاندا دەگەرێن)[٢].

(رێکخراوەکان لەئۆرگانی تاڕادەیەك سەربەخۆ پێکهاتوون کەدەتوانن ئامانجی لێکچوو ناکۆکیشیان هەبێت)[٣]. (رێکخراوەکان لەدەوروبەری خۆیان دەکۆڵنەوەو تێدەگەن‌و هەڵیدەسەنگێنن‌و چالاکیەکانیان هاوسەنگ دەکەن، بەهۆی پێدانی زانیاری بەشێوەی ئاسۆیی‌و شاوڵیی، ئەمەش پرۆسەی بڕیاردان ئاسان دەکات)[٤].

١-٢: پەیوەندی رێکخراوەکان‌و دامەزراوە نێونەتەوەییەکان بەجیهانگیرییەوە:

ئەو رێکخراوە نێو نەتەوەییانە بەرەگەزێکی سەرەکی‌و تەواوکەری دیاردەی جیهانگیری دادەنرێن، ئیدی نێونەتەوەیی بن وەکو رێکخراوی (بازرگانی جیهانیی)و (رێکخراوی هاوکاریی گەشەی ئابووری)و (بانکی نێونەتەوەیی بۆ بیناو ئاوەدانکردنەوە)و (سندوقی دراوی نێودەوڵەتیی) یان رێکخراوی ناحکومیی NGO.

ئەو رێکخراوانە لەژێر روپۆشی یاساییدا کاردەکەن‌و رۆڵێکی دیاریان لەپێشخستنی سیستمی جیهانگیریدا هەیە بەم شێوەیە:

أ. رەنگدانەوەی بیری (سەرمایەداری – لیبرالی) بەپەیڕەوکردنی سیاسیەتی ئابووری‌و بازرگانی‌و دارایی.

ب. دەسەڵاتێکی نێودەوڵەتی بۆ گفتوگۆکردن‌و پەیوەندیکردن نیشاندەدات.

ج. دەسەڵاتێکی مەعنەوییە بۆ زاڵکردنی جیهانی باکورو دەوڵەمەند بەسەر جیهانی هەژاراندا.

د. لەکاتی جێبەجێکردنی کارەکانیاندا تەنها رۆڵی مەعنەوی‌و چاودێریی نابینن، بەڵکو مەرجەکانی خۆیان بەسەر ئەو وڵاتانەی کەئەندامن تێیدا لەڕووی سیاسەتی دارایی‌و ئابوورییەوە دەسەپێنن.

هـ. لەگەڵ پڕوپاگەندەی ئایدۆلۆژی بۆ بازاڕی ئازاددایە، بەڵام ئەوانە پارێزەرن بۆ بەرژەوەندییەکانیان لەبازاڕو بازرگانیدا، کەتیایدا کۆمپانیا فرەڕەگەزەکان باڵادەستن.(٥).

٣-١ شێوازی بیرکردنەوەی رێکخراوەیی:

سەرەڕای بوونی رابردوویەکی تیۆری بۆ سەرچاوەی بیری رێکخراوەیی لەبیرو هۆشی مرۆڤدا، بەتایبەتی لەبوارەکانی ئابووری سیاسیو کۆمەڵایەتیدا، بەڵام ئەم زانستە کە بە(زانستی رێکخراو) لەسەردەمی ئەمڕۆدا باسی لێوەدەکرێت، سەرەتاو چەند قۆناغێکی پەرەسەندنیشی هەبووە، ئەمەش لەچوارچێوەی سێ قوتابخانەی سەرەکیدا خۆی دەبینێت:

١. بیرۆکراتیەت.
٢. بەڕێوەبردنی زانستی.
٣. پۆلێنەکانی بەڕێوەبردن یان بەڕێوەبردنی رێکخراوەیی.

دەرکەوتنی ئەم قوتابخانانە لەگەڵ تیۆرەکانی رێکخراودا زۆر گونجاو بوون، بەبەراورد لەگەڵ ئەو قۆناغانەی کەوڵاتانی رۆژئاواییو پیشەسازیی پیایدا تێپەڕبوون، ئەمەش لەرێگەی پەیوەستبوونی بەرژەوەندییە تایبەتیەکانی ئەو وڵاتانەوە گەڵاڵەبووە.

ئەم تیۆرە کلاسیکیانە بۆ بوونی رێکخراو دەڕوانێت، سەرچاوەکەی دەگەڕێتەوە بۆ فەیلەسوفەکانی ئەو بوارە (ئیبن خەلدون، سۆسگا، کارل مارکس، میشلەز، فیسەر)(٦).

٤-١ پەیوەندی زانستی رێکخراو بەزانستەکانی ترەوە:

دیاردەو زانستی رێکخراو وایکردووە ببێت بەسەنتەرێکی زانستیی کەهەڵسوکەوتی لەگەڵ سەرجەم زانستە مرۆڤایەتییەکانی تردا هەیە، لەوانەش: زانستی رێکخراوو زانستی کۆمەڵناسی، زانستی رێکخراوو زانستی بەڕێوەبردنو زانستی ئەنترۆپۆلۆژی – زانستی مرۆڤ)(٧).

٥-١ شوێنی جوگرافی‌و ئاماری دانیشتوانی شاری سلێمانی:

باکوری شاری سلێمانی، هەولێرەو لەباشورەوە ناوچەی دیالەیەو لای خۆرهەڵاتی وڵاتی ئێرانەو لای رۆژئاواشی کەرکوکو تکریتە. پانتایی ناوچەکە (١٣٣٣٨ کم^{٢})یە. لای باکوری شاری سلێمانی‌و باکوری خۆرهەڵاتی بەزنجیرە شاخەکانی سورداش، ئەزمەڕو پیرەمەگرون دەورەدراوە.

لەلای رۆژئاواشی زنجیرە چیای قەرەداغەو لەلای رۆژهەڵاتو باکوری رۆژهەڵاتی شاری سلێمانی زنجیرە چیای گۆیژەیە[٨].

بەپێی ئاماری WFP لەساڵی ٢٠٠٣دا، دانیشتوانی سلێمانی‌و دەوروبەری نزیکەی یەك ملیۆن‌و نیو مرۆڤ دەبێت[٩].

سەرچاوەو پەراوێزەکانی بەشی یەکەم:

١. ستیڤان رابینس/ و. ئەبوبەکر خۆشناو، ململانێو گۆڕانکاریی رێکخراوەیی، کتێبی روناکبیری ژمارە (٣٠)، مەکتەبی رێکخستنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان، سلێمانی – ٢٠٠٢، لا٥ –١٢.

٢. هەمان سەرچاوەی پێشوو لا ٥–١٢.

٣. هەمان سەرچاوەی پێشوو لا ٥–١٢.

٤. هەمان سەرچاوەی پێشوو لا ٥–١٢.

٥. د. مؤيد عبدالجبارالحديثي/ العولمة الاعلامية، المملكة الاردنية الهاشمية، الاهلية للنشر والتوزيع ٢٠٠٢، ص٨١– ٨٧– ٩٢.

٦. د. محمد حربي حسن/ مراجعة د. خليل محمد حسن الشماع، علم المنظمة، العراق– الموصل– ١٩٨٩، مديرية دار الكتب للطباعة والنشر، ص٦١– ٦٣.

٧. هەمان سەرچاوەی پێشوو، لا ٦١– ٦٣.

٨. ئاکۆ عبدالکریم شوانی، شاری سلێمانی (١٩١٨– ١٩٣٢)، (سلێمانی – چاپخانەی زانست)– ٢٠٠٢، لا١٥.

٩. ئاماری WFP– ٢٠٠٢، لەئۆفیسی سلێمانی، بەتەلەفۆن.

بەشی دووەم

٢– ١ رێکخراوەکان لەسیستمی نێونەتەوەییدا

٢– ٢ پێکهێنەرەکانی سیستمی نێونەتەوەیی

٢– ٣ ئەکتەرە بەشداربووەکانی سیستمی پەیوەندییە نێونەتەوەییەکان:

٢– ٣– ١: وڵاتەکان

٢– ٣– ٢: رێکخراوە نێونەتەوەییەکان

٢– ٣– ٣: رێکخراوە نێونەتەوەییە حکومییەکان IGO

بەشی دووەم

٢- ١ ڕێکخراوەکان لەسیستمی نێونەتەوەییدا:

ئەم ڕێکخراوانە لەئەنجامی بەستنی پەیمان لەنێوان ژمارەیەك وڵاتدا دروست دەبن، بەمەش لەکۆمەڵگەی نێونەتەوەییدا هاوکارن. ئەم ڕێکخراوانە دەزگای تایبەتی خۆیان بۆ پسپۆریەتیو دابەشکردنی کارەکانیان هەیە، بۆ ئەمەش دوو بۆچوون هەیە:

أ. ئەم ڕێکخراوانە سەرەکین: ئەمانە بڕوایان وایە کەڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان ڕۆڵیان بەقەد وڵاتەکانە لەپەیوەندییە نێونەتەوەییەکاندا، هۆی ئەمەش ئەوەیە کەئەم ڕێکخراوانە کەسایەتیەکی یاساییان هەیەو دەسەڵاتیان لەسەرووی دەسەڵاتی وڵاتەکانیانەوەیە، کەسایەتی ڕێکخراوەکان جیاوازە لەگەڵ کەسایەتی وڵاتەکەیان. ئەم ڕێکخراوانە هەڵدەستن بەچارەسەرکردنی هەندێك کێشەی وڵاتەکان، کەناتوانن چارەسەری بکەن، بەتەنها هەڵسان بەم کارەش دەبێتە هۆی ئەوەی دەسەڵاتی وڵاتەکان کەمبێتەوە.

ب. بوونی دووەم، پلەدووە Secondary: ئەمانە پێیانوایە ئەو ڕووبەرەی کەڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان ناتوانن ڕۆڵێکی سەربەخۆ ببینن‌و بڕیارەکانی هیچ کاریگەرییەکی ڕاستەوخۆی نابێت‌و لەکاتی جێبەجێکردنی ئەو بڕیارانەدا ناتوانن سزای ئەندامەکانیان بدەن، بڕیارەکانی ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان نیوە بڕیارن، چونکە جێبەجێکردنیان بەزۆر نیەو دەبێت ویستی وڵاتی ئەندامی تیادا بێت.

لەگەڵ ئەوەشدا دەبێت هەندێك بڕیاری UN بەتایبەتی بڕیارەکانی ئەنجومەنی ئاسایش، بەپێی برگەی (٢٥) جێبەجێبکرێت، بەڵام لەبەرنەبوونی هێز لەلایەن UN ەوە، دەبێت وڵاتە زلهێزەکان‌و ئەندامانی ئەنجومەنی ئاسایش هێز دابین بکەن.

ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان لەئەنجامی پەیمان لەنێوان وڵاتەکاندا دروست بوون. کەواتە خاکی سەربەخۆیان نیە، بەڵکو پشت بەوڵاتەکانی خۆیان دەبەستن بۆ بوونی بنکەو ئۆرگانە جیاوازەکان. هەندێکی دیکە لەو بڕوایەدان کەمافی ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان بەڕێکەوتنی

وڵاتەکانەوە بەستراون، لەکاتێکدا مافی وڵاتەکان بەسیادەو سەربەخۆییو دەسەڵاتی بەرزەوە بەستراون. کەواتە مافی وڵاتەکان لەرێکخراوەکان بەرزترە.[1]

٢- ٢ پێکهێنەرەکانی سیستمی نێونەتەوەیی:

مێژووی مرۆڤایەتی پێمان رادەگەیەنێت کەباشترین شێوە بۆ گەیشتن بەپێویستییەکانی مرۆڤ لەئارەزووەکانیاندا لەکەس و گروپدا بریتییە لەیەکگرتن و پێکەوە هەوڵدان، جا ئەو کۆ هەوڵدانە خێڵەکی یان ناوچەیی یا دەوڵەتی بێت، ئەمانە لەئاستی نێونەتەوەییدا جیاوازن و پەیوەندی بەو کێشەیەوە هەیە کە بۆ چارەسەرکردنیان لەبەردەستیاندایە.

٢-٣ ئەکتەرە بەشداربووەکانی سستمی پەیوەندییە نێونەتەوەییەکان:

ئەو ئەکتەرانەی کە لەسیستمی پەیوەندییە نێونەتەوەییەکاندا بەشدارن، بریتین لە:[2]

١. وڵاتەکان States.

٢. رێکخراوە نێونەتەوەیییەکان International Organization (Io).

٣. رێکخراوە نێونەتەوەییە حکومییەکان International Government Organization (IGO).

٤. رێکخراوە نێونەتەوەیییە ناحکومییەکان (NGO) Non Government Organization.

٢- ٣- ١/ وڵاتەکان States:

پسپۆڕەکانی پەیوەندی نێونەتەوەیی بەگشتی یەك رایان هەیە: "وڵات لەگۆڕەپانی نێونەتەوەییدا کەسایەتییەکی سەرەکییە" هۆکەش، وڵات یەکەیەکی سەربەخۆیە (Sovereign)و هیچ دەسەڵاتێك لەسەرووی دەسەڵاتی وڵاتەوە نیە، ئەو بابەتە لەبڕگەی (١) لە(Article٢)ی (UN) چەسپاوە. وڵاتەکانیش بەپێوانەی هێز، چوار جۆرن: وڵاتە زلهێزەکان وڵاتە گەورەکان، وڵاتە ناوەنجییەکان، وڵاتە بچوکەکان، بەڵام وڵات بەپێوانەی رامیاری شەش جۆرن:

١. پێوانەی سەربازیی.
٢. پێوانەی توانای ئاسمانی.
٣. رژێمی کۆمەڵایەتی.
٤. پێوانەی گەشەیی.
٥. پێوانەی جیۆپۆلەتیك.
٦. پێوانەی گەشەی زانیاری.

لەبواری سیستمی رامیاری گێتیدا، وڵاتەکان گرنگترین بابەتی کۆنن بزووتنەوە نافەرمانڕەواکانیش دژ بەرژێمەکانیان، هەوڵدانە بۆ دەست بەسەرداگرتنی کورسی دەسەڵات یان پێکهێنانی وڵاتێکی نوێیە وڵاتەکان بۆ بەدەستهێنانی ئاسایش شەڕ دەکەنو بەیەکتردا دەدەن، ئەمەش دەبێتە هۆی دژواری نێونەتەوەیی وڵاتەکان زۆرجار دەگەڕێنەوە بۆ بەکارهێنانی هێز، بەڵام وڵات تەنها یەك یەکە نیە کە بەهۆیەوە بتوانین سەیری رامیاری گێتی بکەین. هیچ وڵاتێك بەتەنها ناتوانێت ببێت بەگیانی کۆ هەوڵدانو کۆ هاوکاری بۆ چارەسەرکردنی کێشەی گلۆباڵ، (رێکخراوە نێونەتەوەییەکان– International Organization) رۆڵی خۆیان دەگێڕن. ئامانجی پەیوەندیی نێونەتەوەیی هەر وڵاتێکیش بریتییە لەهەوڵدان بۆ گەیشتن بەئامانجە نەتەوەییەکانی خۆییو بەرژەوەندیەکانیانو گەشەی بەردەوام، لەهەمان کاتیشدا ئاشتیو ئاسایشی نێونەتەوەیی دەهێڵێتەوە.

وڵاتان رۆڵی گرنگو پلەیەك لەبابەتی پەیوەندییەکاندا دەبینن، بەتایبەتی حکومەتەکان Government کەبڕیارو پەیوەندییەکان دروست دەکەن.

٢- ٣- ٢ رێکخراوە نێونەتەوەییەکان (International Organization):

ئەم رێکخراوانە بریتین لەدەزگای چەند لایەنی، لەلایەن چەند وڵاتێکەوە بۆ گەیشتن بەمەبەستەکانیان پێکهاتوون، ئەو مەبەستانەش بەیەك لایەنی ناتوانن بەدەستی بهێنن.

(Io)کان بە(Unit lateral) ناودەبرێن، چونکە زیاتر لەدوو وڵات ئەندامن تیایدا، هەندێك لەو رێکخراوانە ژمارەیەك ئەندامی دیاریکراویان هەیە، وەك (UN- EU- OAS) بەناوبانگترین

(IO) بریتییە لە(UN)، چونکە ئەندامێتی بۆ هەموو وڵاتەکان کراوەیە. لەسەدەی بیستەمدا ژمارەی (IO)کان لەزۆربووندابوون، هەر لەرێکخراوی بەرەی سەربازییەوە بۆ رێکخراوی (UN) کەپەیوەندییان هەیە لەبواری کۆمەڵایەتیو ئابوورییەوە، وەك رێکخراوەکانی (FAO, IMF, WHO, IBRD, UNISEF) IOکان لەلایەن وڵاتەکانەوە بۆ مەبەستی خۆیان پێکهێنراون، بەڵام رۆڵی تایبەتی خۆیان وەکو ئەندام لەپەیوەندییە نێونەتەوەییەکاندا هەیە. ئەو (IO)یانە رەنگدانەوەی بەرژەوەندیی وڵاتەکانەو باشترین جێگایە بۆ گفتوگۆو سەرچاوەیەکیشن بۆ یارمەتیی دارایی‌و ئابووری، ئەم رێکخراوانە یارمەتیدەرێکی دبلۆماسین لەنێوان وڵاتاندا لەکاتی کێشەو تەنگو چەڵەمەشدا رۆڵی ئەم رێکخراوانە لەبوارە تایبەتییەکانی وەکو قەرزی پارەو هەوڵدان بۆ ناوبژیکردن باش دەبینرێت زۆرترین گرنگی ئەم رێکخراوانە دانانی فۆرمێکی یاساییە، بریتییە لەکارلێکردن لەنێوان ئەندامانو (IO) لێکۆڵینەوەو چاودێریکردنو بەدواداچوون لەسەر رێکخستنی بڕیارەکانو ئەو توانایەی کە لەهەندێك باردا وەکو ئەندامێکی سەربەخۆ هەیانە.

رۆڵی رێکخراوە نێونەتەوەییەکان لەبەشداریکردنی چالاکانە لەئاستی ناوچەیی‌و گێتیدا چییە؟ دەرکەوتنی توانایان بۆ پارێزگاریکردنی ئاشتیی‌و چارەسەرکردنی ململانێیەکان چییە؟ بەشێوەیەکی تایبەتی لەدوای لەکارکەوتنی Laegue of nation کۆمەڵەی نەتەوەکان (عصبەالأمم) لەساڵی ١٩٢٠ بەدواوە.

دروستبوونی (UN)یش لەسالەکانی (١٩٤٢ – ١٩٤٦) هەوڵدانێك بوو بۆ چارەسەرکردنی ئەو کەمو کورپیانەی کە لەکۆمەڵەی نەتەوەکاندا بەدیار کەوتبوو (کالارد دی) دەڵێت: (بێگومان رێکخراوە نێونەتەوەییەکان یاریکەرێکی سەربەخۆو پتەون، بەشێوەیەك کەئاسانو بەردەوامن لەکارکردندا)، نموونەی ئەو رێکخراوانەش (UN)و رێکخراوە نێونەتەوەییە هەرێمییەکانن. (٣)

* نەتەوەیەکگرتووەکان UN:

پاش نابوتبونی کۆمەڵەی نەتەوەکان (Laegue of nation) لەکاتی شەڕی دووەمی جیهانیداو دوای شەڕیش بەردەوام بوونو جێگرتنەوەی (LN)، پەیڕەوی نەتەوەیەکگرتووەکان لەلایەن (٥٠) پەنجا وڵات لەکۆنفرانسی رێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکاندا لەسانفرانسیسکۆ لەساڵی (١٩٤٥)دا نووسرا، پێشنیاری ئەمانە لەلایەن نوێنەری (چین– یەکێتی سۆڤیەت– بەریتانیا– ئەمریکا) لەسەر کرابوو، لەمانگی هەشت تا مانگی دەی (١٩٤٤)ی خایەند. پەیڕەوی نەتەوەیەکگرتوەکان لە١٩٤٥/٦/٢٦ مۆرکرا، تۆماری تەواوی لە١٩٤٥/١٠/٢٤ دروستبوو، وڵاتە گەورەکان لەوکاتەدا (چین– فەرەنسا– سۆڤیەت– بەریتانیا– ئەمریکا) بوون کاتێك لەشەڕی جیهانی دووەمدا بەسەر ژاپۆنو ئەڵمانیادا سەرکەوتن ئەمەش وایکرد ببن بەئەندامی هەمیشەیی ئەنجومەنی ئاسایش.

UN چوار پرەنسیپی هەیە:

١. راگرتنی ئاشتیو ئاسایش.
٢. گەشەکردنی پەیوەندی هاوڕێبازیی نێوان نەتەوەکان.
٣. بەهاوبەشی چارەسەرکردنی کێشەی نێونەتەوەییو بەرەوپێشەوەبردنی مافی مرۆڤ..
٤. ناوەندی باسکردنو پێشخستنی کاری نەتەوەکان.

نەتەوەیەکگرتووەکان شەش ئۆرگانی سەرەکی هەیە: -

١. کۆبوونەوەی گشتی.
٢. ئەنجومەنی ئاسایش.
٣. ئەنجومەنی ئابووریو کۆمەڵایەتی.
٤. ئەنجومەنی بروا پێکراو.
٥. سکرتاریەت، کەبنکەی لەنیۆرکە.
٦. دادگای نێونەتەوەیی دادپەروەری.

ستاف نەتەوەیەکگرتووەکان (٨٧٠٠) کەسن، دانیشتووی (١٦٠) وڵاتن، هەندێك لەستافەکانی لەژنێڤو ڤیەنناو نەیروبی دان(UN) جگە لەو ئۆرگانانە چەند یەکەیەکی تری هەیە:

WTO(رێکخراوی بازرگانی گشتی)– WHO(رێکخراوی تەندروستی جیهانی)– ICAO(رێکخراوی رێنمایی شارستانی نێونەتەوەیی)– ILO(رێکخراوی کرێکارانی نێونەتەوەیی)– IMF(یارمەتی دراوی نێونەتەوەیی)[٤].

*رێکخراوە نێونەتەوەییە هەرێمییەکان:

مەبەست لەو رێکخراوانەن کەئەندامانی لەرووی جوگرافیو دراوسێیەتییەوە دەگرێتەوە، بەشێوەیەکی دیاریکراو پەیوەندی نێوانیان دەبەستێتەوە کەبریتییە لەهاوکاریو یارمەتی، هەمووشیان هاوکارن بۆ پاراستنی ئاشتیو ئاسایشی نێودەوڵەتی، بۆ پەرەپێدانی پەیوەندییە جیاوازەکان لەبواری هەرێمی دیاریکراودا بەپێی ئامانجەکانی نەتەوەیەکگرتووەکان.

رێکخراوە هەرێمییەکان، بریتین لەکۆبوونەوەی هەرێمی کەکۆمەڵێك وڵاتی دراوسێ لەخۆدەگرێت، کەهاوکارنو لەپێناو پاراستنی ئاشتیو ئاسایشی نێودەوڵەتییدا کاردەکەن، پشتگیریکردنی یارمەتی ئابورییو کۆمەڵایەتییو کەلتوریی لەسەر بناغەو رێگەو ئامانجەکانی نەتەوەیەکگرتوەکانو هاوکاریکردنیان پێکەوە کاردەکەن.

رێکخراوە هەرێمیەکان لەساڵی (١٨٨٩)دا لەئەمریکا دامەزرا، دواتر لە(١٩٠١)دا ناونرا (نووسینگەی نێودەوڵەتیی کۆمارەکانی ئەمریکا)و لەساڵی (١٩١٠)دا ناونرا (یەکێتی وڵاتانی ئەمریکا)[٥]. کۆمەڵێك یەکێتیو کۆمەڵی هەرێمی لەئەورپاو ئەمریکاو ئاسیا پێش سەرهەڵدانی نەتەوەیەکگرتووەکان سەریان هەڵدا، کەچالاکییەکانی خۆیان لەبواری هەرێمییدا پیادە دەکرد، ئامانجیان چارەسەرکردنی کێشە نێونەتەوەییەکان بوو. بەرێگەی دۆستانەو مەرامی بەرگری لەیەکتریکردنی ئەو یەکێتییەو کۆمەڵە هەرێمییانەی کەپشتیان بەدراوسێی جوگرافیو بەرژەوەندیی هاوبەشی سیاسیو ئابووری دەبەستن، وەك بناغەیەکی رێکەوتننامەکانیان بۆ بەدیهێنانی ئامانجە هاوبەشەکانیان، کۆمەڵەی وڵاتانی عەرەبیش کە لەئازاری (١٩٤٥)دا دامەزراوە ئەمەش یەکێکە لەکۆنترین رێکخراوی نێونەتەوەیی هەرێمی[٦].

هەموو جۆرەکانی رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان (IO) بەشێوەیەکی چالاك بەشداری لەسیاسەتە جیهانییە هاوچەرخەکان دەکەن ئەم بەشە دوو مەبەستی تیایە، یەکەمیان بەدرێژی باسی رێکخراوە حکومییەکان لەڕووی پێکهێنانو ئەرکەکانیانەوە دەکات. ئەم (IGO)یانە، لەسەر بنچینەی گرنگیدان بۆ جیهانو سیاسەتی ناوچەییو سیاسەتی جوگرافی هەڵبژێردراون. لێرەدا مەبەست لەئامادەکردنی تیۆرییەکی گشتییە لەسەر هەندێك لە(IGO)کان کەناوەندێکن بۆ پەیوەندییە نێودەوڵەتییەکان.

دووەمیان، رێکخراوە ناحکومییەکان (NGO)و هەندێك لەکۆمپانیای فرە نەتەوەیی (MNC (National Company Multy) لەڕووی خاسیەتە گشتییو فراوانەکانەوە تاقی دەکاتەوە. ئەم جۆرە رێکخراوە ناحکومییانە ژمارەیەکی زۆر زۆرن، لەبەر ئەوە نەخشەیەکی دابەشکردنی بەرفراوان بۆ جیاکردنەوەیان بەشێوەیەکی مانابەخش ئامادەکراوە.

پێویستە ئەوە بزانرێت کە ئەگەر رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان نەبن ئەوا بۆشایی سیاسی دروست دەبێت، واتە پێکهاتەو پرۆسەی رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان دەتوانێتو هەمیشە کاردەکاتە سەر بەرهەمی سیاسی نێودەوڵەتی[٧].

٢- ٣- ٣ رێکخراوە نێودەوڵەتییە حکومییەکان (IGO)کان:

پێشینەی مێژووییان:

بیرۆکەی دروستبونی رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان بۆ پەیدابوونی حکومەتەکانی کۆن دەگەڕێتەوە بۆ نموونە هێزی هاوپەیمانانی سەربازیو رێکەوتننامەی بازرگانی نێودەوڵەتیی شوێنیان دیار بوو لەنوسینەکانی فەیلەسوفە یۆنانییەکاندا، ئەوەش دەزانین کەشارەکانی یۆنانی زوو وەکو ئەسیناو سپارتاو مەکەدۆنیا پارەی هاوبەشیان دانا کەپێویستی بەهاوکاری زۆری نێودەوڵەتی هەبوو، زۆربەی زانا هاوچەرخەکان ئاماژە بەکۆنگرەی ڤیەننا (١٨١٥ – ١٨٢٢) دەدەن وەك پێشینەیەکی مۆدێرن هەتا ئەمڕۆی (IGO)کان گرنگە.

کۆنگرەی ڤیەننا بۆ مەبەستی (IGO) لەلایەن هێزە گەورەکانی ئەوروپا دانرا، بۆ دووبارە دامەزراندنەوەی ریزەکانیو چەسپاندنی ئاشتی لەکیشوەرەکەدا لەدوای جەنگی ناپلیۆن. کۆنگرەی ڤیەننا روانگەی هاوکاری نێودەوڵەتی بوو بۆ بازرگانیو ئاسایشی ئەوروپا، ئەوە

کۆمیسیۆنی (راین ریڤەر)ی بەهێزکرد (١٨٠٤) کە(IGO)یەکی دوانی بوو لەنێوان یەکێتی فەرەنساو ئەڵمانیادا، ئەم کۆمیسیۆنە یاساکانی گفتوگۆی بۆ (راین ڕیڤەر) دامەزراند، دەستەی حوکمی بۆ دادگایکردنی ئەو کەسانەی بەپێشێلکردنی ئەو یاسایانە تاوانبار کرابوون دامەزراند هەمان کۆمیسیۆن دوای ئەوە (دانوبو ئیلب) دامەزراند. لەناوەراستو رۆژهەلاتی ئەوروپا (IGO)یەکی تری گرنگ دەرکەوت کۆمەڵەی گەلان (Laegue of nation) بوو لەساڵی (١٩١٩– ١٩٣٩)دا کەدوای جەنگی یەکەم دامەزرا. کۆمەڵی گەلان یەکەم (IGO)ی فرە مەبەستی سەدەی بیستەم بوو، کەئەندامێتی جیهانی هەبوو[٨] ئەم کۆمەڵەیە لەسەر سێ دینگە دامەزرا:

(ئەنجومەن، کۆمەڵ، سکرتاریەت) ئەنجومەن: ئۆرگانێکی بەرێوەبردنی سەرەکییە لەکۆمەڵەدا، لەسەرکەوتوانی جەنگی جیهانی یەکەم پێکهاتووە.

ئەنجومەن: بەشێوەیەکی سەرەکی لەو ئیشانەی کەپەیوەندیان بەجەنگە نێودەوڵەتییەکانەوە هەیە بەرپرسیارە، ئەوانەی لەسەر ئاشتی نێودەوڵەتیش هەرەشەن سەرەڕای ئەوەش بەگوێرەی دەستوری کۆمەڵەی گەلان، ئەنجومەن مامەڵە لەگەڵ ئەو کێشانەی لەبواری چالاکییەکانی کۆمەڵەدایە دەکات.

کۆمەڵەی نەتەوەکان وەك دەستەیەکی نزیك لەیاسادانان دامەزراوە، هەروەها ئەمیش رێگەی پێداوە کەچاودێری ئەو کێشانە بکات کەپەیوەندی بەکۆمەڵەوە هەیە، هەموو ئەندامەکانی کۆمەڵەی نەتەوەکان سەر بەکۆمەڵەنو هەر ئەندامێك سێ نوێنەری هەیە.

سکرتاریەت: وەك بیرۆکراسی خزمەت دەکاتو لەجێبەجێکردنی سیاسەتو گفتوگۆکردن بەرپرسیارە. کۆمەڵە سەرەڕای ئەو سێ ئۆرگانەی کەهەیەتی چەند رێکخراوێکی تری لێکەوتۆتەوەو دامەزراونو لەژێر دەستوری کۆمەڵەدا کاردەکەن، بۆ نموونە، دادگای هەمیشەیی نێودەوڵەتی بۆ یارمەتیدانی ئەندامەکانو جێبەجێکردنی پەیوەستنامەکانیان دامەزراون بەندی (٢٣)(a) ئەوە روون دەکاتەوە کەئەندامانی کۆمەڵە بۆ ئاسایشو چەسپاندنی یەکسانیو رێکخستنی باری مرۆڤ هەوڵدەدەن، بۆ کارکردنی پیاوانو ژنانو منداڵان لەوڵاتی خۆیانداو لەو وڵاتانەی کەپەیوەندی پیشەسازییو بازرگانییان لەگەڵ یەکتریدا هەیە، بۆ ئەم مەبەستە رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان پێویستە دابمەزرێن (IGO)

کەیەکێکە لەدامەزراوە زیندوەکانی کۆمەڵەو (IGO) بەرپرسیاری بەرامبەر پێشکەشکردنی ستاندەری کاری نێودەوڵەتی دەهێڵێتەوە[٩].

هەرچەندە کۆمەڵەی نەتەوەکان بەتاقیکردنەوەیەکەی دۆڕاو دادەنرێت، لەگەڵ ئەوەشدا لەسەر بنچینەی سێ ڕێبازی گرنگ دامەزراوە کەدواتر ڕێکخراوێکی گرنگی لێکەوتەوە ئەویش نەتەوەیەکگرتوەکانە.

یەکەم، کۆمەڵەی نەتەوەکان بیرۆکەی پاراستنی ئاسایش لەخۆدەگرێت لەکاتێکدا ئاسایشی نێودەوڵەتیی بەئاسایشی ئەندامەکانیەوە پەیوەستە.

دووەم، کۆمەڵەی نەتەوەکان وەکو پێوەرێکی ئاشتیخوازی نێوان ناکۆکییەکان دادەنرێت، بەهۆی پێوەرەکانی گفتوگۆو ناوبژیوانییەوە.

سێیەم، کۆمەڵە بۆ هاوکاری نێودەوڵەتی لەبوارەکانی ئابوریو کۆمەڵایەتی جیهانیی دامەزرا بیرۆکەی کۆمەڵەی گەلان زۆر کاریگەریی ئەمریکای بەسەرەوە بوو یەکێك لەدامەزرێنەرەکانی ڕێبازەکە سەرۆك (ودرۆ ولسن) بوو.

هەرچەندە وڵاتە یەکگرتووەکان وای بڕیار دابوو کەپەیوەندی بەرێکخراوەکەوە نەکات، بڕیاری ئەوەیدا کەکاریگەرییەکانی کۆمەڵە لەماوەی نێوان جەنگەکاندا یەکلابکرێتەوە.

کۆمەڵە لەشەڕی نێوان ژاپۆن – چیندا توشی ناکۆکی سیاسی بوو لەساڵی (١٩٣١)دا، وەلەشەڕی نێوان ئیتاڵیا – ئەسیوبیا لەساڵی (١٩٣٥)دا هەڵگیرسانی شەڕی جیهانی دووەمیش فەوتانی کۆمەڵەی لێکەوتەوە.

ماوەی دوای شەڕی جیهانی دووەم، بڵاوبونەوەی (IGO)ی زۆری لەدوای خۆی هێنا، (IGO)ی چالاك ئێستا ژمارەیان زیاتر لە(٢٠٠٠) بیست هەزار دەبێت، لەکاتێکدا ڕێکخراوە ناحکومییەکان (NGO) ژمارەیان لە(١٠٠٠٠٠) سەد هەزار زیاترە لەجیهاندا[١٠]

سەرچاوەو پەراوێزەکانی بەشی دووەم

١. Kelly – Kate S,Pease Webster University–St.louis–Second Edition Internation Organization P.١–٥

٢. مامۆستا ئەمیر بابۆسی – وانەی پەیوەندی نێونەتەوەیی – قۆناغی سێیەمی بەشی راگەیاندن، کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتییەکان، زانکۆی سلێمانی، (٢٠٠٢ – ٢٠٠٣).

٣. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٤. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٥. نوسینی/ ئەحمەد موسەوی، وەرگێڕانی/ عەلی قادر عوبێد– رێکخراوە نێودەوڵەتییو هەرێمییەکان، سلێمانی– بەرێوەبەرایەتی خانەی وەرگێڕان– چاپخانەی پرژە – ٢٠٠٢، ل ١٥١– ١٥٧.

٦. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٧. Kelly – Kate S,Pease WebsterUniversity–St.louis–SecondEdition Internation Organizaition P.١٩–٢٠

٨. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٩. مامۆستا ئەمیر بابۆسی – وانەی پەیوەندی نێونەتەوەیی – قۆناغی سێیەمی بەشی، راگەیاندن، کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتییەکان، زانکۆی سلێمانی، (٢٠٠٢ – ٢٠٠٣).

١٠. Kelly – Kate S,Pease WebsterUniversity–St.louis–SecondEdition Internation Organizaition P.١٩–٣٦

بەشی سێیەم

ڕێکخراوە ناحکومییەکان (NGO):

٣– ١ پێشینەی مێژوویی

٣– ٢ داهاتی (NGO)کان

٣– ٣ ئامانجی (NGO)کان چییە؟

٣– ٤ رۆڵی (NGO)کان لەسیاسەتی نێودەوڵەتییدا

٣– ٥ ئایا(NGO)کان هاوڕێن یان دوژمنن؟

٣ –٦ NGOمافەکانی مرۆڤ

٣ – ٧ جۆری NGOکان

بەشی سێیەم

رێکخراوە ناحکومییەکان (NGO):

٣- ١ پێشینەی مێژوویی:

(NGO)کان رێکخراوی بێ قازانجو تایبەتن، هەیانە نێو دەوڵەتین‌و هەشیانە پەیوەندییەکانیان پلە دوون کاتێك یەکەم (NGO) دامەزرا، بوو بەهۆی بابەتی گفتوگۆکردن هەندێك بۆچون بونی یەکەم (NGO)کە دامەزرا، بوو بەهۆی بابەتی گفتوگۆکردن هەندێك بۆچون بونی یەکەم (NGO) بۆ ساڵی (١٦٧٤)ز دەگەڕیننەوە، هەندێکی تر یەکەم (NGO) بۆ ساڵی (١٨٤٦)ز دەگێڕنەوە، ئەمە لەگەڵ دروستبونی هاوپەیمانی ئینجیلیی جیهانی دایە، هێشتا هەندێك لەوە دوورتر بیر دەکەنەوەو گفتوگۆی ئەوە دەکەن کەکڵێسەی کاسۆلیك وەك یەکەم (NGO) خۆی دەنوێنێت.

کاتی دامەزراندنەکەی هەرچییەك بێت دابەشکردنی (NGO)کان قورسە، بەهۆی بەهای فرە رەسەنیان‌و فرەمەبەستیان‌و سەرچاوەی داهاتەکانیان.

هەندێك لە(NGO)کان لەوانەیە رێکخراوی چاودێری کۆمەڵایەتین، وەکو کۆمەڵەی پزیشکانی بێسنور یان رێکخراوی پیشەیی بن، وەکو کۆمەڵەی خوێندنی نێودەوڵەتیی‌و ژوری بازرگانی نێودەوڵەتیی. لێبوردنی گشتیی نێودەوڵەتی، هەشیانە ریکخراوی فرە مەبەستن وەکو کڵێسەی کاسۆلیکی[1].

٣- ٢ داهاتی NGOکان:

(NGO)کان ئێستا ژمارەیان لەسەد هەزار (١٠٠٠٠٠) زیاترە دارایی ئەم رێکخراوانە لەسەرچاوە تایبەتییەکانەوە دێت لەوانەش:

- هەیانە داهاتەکانیان لەپارە خستنە ناو ئیشەوە دەستدەکەوێت.
- بەشداریکردن لەپرۆژەی خێرخوازیی.
- لەئیشوکاری گەورەوە.

- (NGO)کان دارایی لەسەرچاوە گشتییەکانەوە وەردەگرن، وەکو ئاژانسەکانی حکومەت.

(NGO)کان (رێکخراوە حکومییە نێونەتەوەییەکان)، هەمیشە لەشێوەی پەیوەستنامەو سوود وەرگرتن دەبێت بۆ نموونە هەندێك (NGO)ی وەکو پزیشکانی بێسنور کەداوای بودجەی (٢٠٠) ملیۆن دۆلار بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەکانیان دەکەن، ئەوا سوود لەو سەرچاوانەی سەرەوە وەردەگرن.

٣-٣ ئامانجی (NGO)کان چییە؟

(NGO)کان لەگەڵ رێکخراوە نێودەوڵەتییە جۆراوجۆرەکانی وەکو (IGOو MNG)کان کارلێك دەکەن (NGO)کان بۆ کارکردنە سەر چالاکییەکانو نوێنەرە بڕیاردەرەکان هەوڵدەدەن بەمەبەستی یارمەتیدانو بەدەستهێنانی هەندێك یاخود هەموو ئامانجەکانی (NGO)کان.

ئەمە ئەوە دەگەیەنێت کە(NGO)کان دەتوانن هەردوو تەکنیکی لایەنگیریی راستەوخۆو ناراستەوخۆ بەکاربهێنن. ئەم تەکنیکانە هەڵمەتی سەرەکی جێبەجێکردن لەلایەنە نەتەوەییو نێودەوڵەتییەکاندا دەگرێتەوە، هەڵمەتی لەو جۆرە پێکهاتوە لەهاندانی ئەندامەکانو خەڵکانی تریش کەنامە بنووسن یان پەیوەندی بکەن بەبەرپرسە گشتییەکانی نەتەوەییو نێودەوڵەتی.

(NGO)کان دادگای نەتەوەیی بۆ بەئەنجام گەیاندنی ئامانجەکانیان بەکاردەهێنن، لەوانەیە راستەوخۆ بێت یان بەهۆی دابینکردنی نوێنەری یاساییەوە بێت.

(NGO)کان هەردوو سەرچاوەی مرۆڤایەتیو سەرمایەداریی بۆ بەئەنجام گەیاندنی ئامانجەکانیان بەکاردەهێنن (NGO)کان بەسەرچاوەی زیاترو ئامانجی کەمتر دەیانەوێت کاریگەرترین لەوانەی کەسەرچاوەی کەمتریان هەیە وەیان بەدوای گۆڕانی سیاسەتدا دەگەڕێن[٢].

٣- ٤ ڕۆڵی NGOکان لەسیاسەتی نێودەوڵەتیدا:

(NGO)کان سێ ڕۆڵی پەیوەندیدار لەسیاسەتی جیهانیدا دەبینن:

١. بەدوای ئەو زانیاریانەدا دەگەڕێن کەپەیوەندی بەچالاکییەکانەوە هەیە، زۆر لە(NGO)کان خەریکی زانیاری کۆکردنەوەن، وەکو ئەوەی کەراستەوخۆ لەئیشێکدا یان کێشەیەکدا بەشداربن سەرەڕای ئەوەش (NGO) بەشداری زانیاری لەگەڵ دەوڵەتو (IGOو MNG)کاندا دەکەن.

لایەنێکی تری چالاکی زانیاری (NGO)کان دابینکردنی شارەزاییو پرۆژەکانیانە (NGO)کان هەمیشە کەسی لێهاتوو دادەمەزرێنن کەشارەزاو پسپۆڕن لەبوارەکانی خۆیاندا شارەزاییو رۆشنبیری خۆیان بۆ ناساندنو دیاریکردنی کاروباری جیهانی بەکاردەهێنن، هەروەها (NGO)کان بەرامبەر دانانی ستاندەرو رێنماییو بنکە سەرەکییەکان بەرپرسیارن.

٢. رۆڵی (NGO)کان لەسیاسەتی جیهانییدا بریتییە لەجێبەجێکردنی سیاسیەتی ئەو دەوڵەتەی کەکاری تێدا دەکەن بەرێنمایی (IGO)کان (رێکخراوە حکومییە نێونەتەوەییەکان) جێبەجێکردنی سیاسەتی دەوڵەت بەزۆری لەژێر چاودێری کۆمەڵایەتی (NGO)کاندایە.

سەرەڕای ئەمانە، بۆ وەڵامدانەوەی تەنگو چەڵەمەو ئیمێرجنسی (NGO)کان بەبەردەوامی ئیش دەکەن لەسەر بناغەی ئەو دانیشتوانانەی کەتووشی نەخۆشیو برسێتیو هەژاری بوون یان بەچارەسەری پزیشکیو دەرمان دابەشکردنەوە خەریکن.

هەندێك لە(NGO)کان دیاریکراون بۆ تەندروستیو کاروباری ژنان کەزانیاری دەربارەی دیاریکردنی رەچەڵەكو هۆی رێگری لەمنداڵبوون پێشکەش دەکەنو چاودێری پێشو پاش منداڵبوون دەکەن.

زۆربەی (NGO)کان بەشداری لەڕۆشنبیرکردنی سەرەتاییو ناوەندیو دابینکردنی تەکنیكو شارەزایی راهێناندا دەکەن، لەزۆر لایەنەوە (NGO)و چاودێری کۆمەڵایەتیو (IGO) سەلامەتی دابین دەکەن.

ئیشی (NGO)کان گرنگە کاتێك راوێژکاری دەکەن‌و رێکخراوە ناحکومییەکان کاری خزمەتگوزاری‌و چاودێرییە کۆمەڵایەتییەکان پێشکەش دەکەن (NGO)ی ناوبژیکەر دەگاتە ناوچەی شەڕەکان کە ئەم پرۆسەیە بەگران دەژمێردرێت هەرچەندە بۆ کاروباری مرۆییە، گروپە دینیەکانیش لەوانەیە لەدەوڵەتە پێشکەوتووەکاندا رێگرتن لەچالاکییەکانی (NGO)کان کەپەیوەندییان بەبەرهەمهێنانەوە هەبێت.
چالاکییەکانی (NGO)کان، لەهەندێك ناوچەدا بەتاوان‌و بەربەست دادەنرێن کاتێك، (NGO)کان بەدوای پێشکەشکردنی خزمەتگوزاریی‌و چاودێری کۆمەڵایەتی دەگەڕێن لەوانەشە ببنە هۆی دروست بوونی کێشەی زیاتر وەك لەچارەسەرکردنی کێشەکان.

٣. (NGO)کان لەکاروباری جۆراوجۆری تایبەتی نێودەوڵەتیدا بەشدارن، (NGO)کان هەمیشە کۆنفرانس دەبەستن کەگۆڕینەوەی بیرۆکەکان ئاسان دەکات، لەزۆر حاڵەتدا ئەم کۆنفرانسانە لەگەڵ کۆنفرانسی تر دەبەسترێت، کەلەلایەن (IGO)کانەوە پشتگیریی دەکرێن. هەندێ (NGO) وەکو (Rockefeller Foundation) یان (ford) یاخود (pew charitable trusts) خەڵات کراون (خەڵاتی گەورەیان پێبەخشراوە) بۆ ئەو لێکۆڵینەوەو پەرەسەندنانەی کەکراوە، ئەمەش دەبێتە بەرزکردنەوەی پەیوەندیی نێودەوڵەتی زۆر لەتێبینەرەکان‌و ئەو گەشەسەندنە دراماتێکی‌و کارلێکە تایبەتییانەی (NGO)کان مەترسیدار دەبینن، بۆ دروستکردنی کۆمەڵگەی جیهانی شارستانیی، ئەم کۆمەڵگە مەدەنییە لەسەر بنچینەی بیرو باوەڕو بەها هاوبەشەکانە، کەدەتوانرێت بەتەواوی لەحکومەتەکان‌و (IGO)کان، هەروەها کۆمەڵگای مەدەنیش، لەکاتێکدا کە(NGO)کان دەتوانن رۆڵێکی بنیاتنەر لەسیاسەتی جیهانییدا ببینن، چالاکییەکانیان وەکو چالاکییەکانی رێکخراوە نێودەوڵەتییەکانی تر بەکاربهێنن.
(NGO)کان هەمیشە بەرژەوەندی تایبەتی دەبینن، کەناکۆکییان لەگەڵ بەرژەوەندییە بەهێزەکانی تردا هەیە، هەوڵەکانی (NGO)کانی دژی جیهانگیریی لەستیل‌و براو داڤوس‌و ژنێڤ‌و واشنتن، بووە هۆی ململانێ لەگەڵ سیاسەتی حکومەتەکان، ئەمەش

وایکرد ببن بەئامانجی رەخنە لەلایەن بەرپرسانی (IGO)و حکومەتەکانو پێگە ئابورییە بەهێزەکان.

هەروەها (NGO)کان دەتوانن سیاسەتو پرۆسەی بڕیاردانی حکومەتو (IGO)کان ئالۆز بکەن. (NGO)کان شەفافیەتیان لەگەیشتن بەئاژانسەکانی (UN) هەیە.

هەرچۆنێك بێت رێگە بەخشراوەکان بەئاژانسو کۆنفرانسەکان، کێشەی دیاریکردنو چارەسەری ناڕێك بانگهێشتی WTO_WORLD TRADE ORGANIZAITION دەبێت، بۆ نموونە تەعلیق لەسەر ناکۆکی بازرگانی لەنێوان کەنەداو فەرەنسادا، دوایی پرۆسەی (NGO)ی کەمکرایەوە (WTO) ناکۆکییەکەی وەکو دەردەکەوێت زۆربەی وڵاتە پێگەیشتووەکان سکاڵای ئەوە دەکەن کە(WTO) لەدەسەڵاتی خۆی دەرچوو، داوای ئەوە دەکەن کە(WTO) بانگهێشتەکەی رەتبکاتەوە. ئەوەی (WTO) کردویەتی لەسەر بنچینەی تەکنیکی شاراوە بووە. ئەنجامەکەی نەبوونی باوەڕ بوو لە(WTO)دا لەبەشی (NGO)کاندا[٣].

٣- ٥ ئایا NGOکان هاوڕێن یان دوژمنن؟

وەڵامی ئەم پرسیارە پشت بەبۆچونی خۆت دەبەستێت. هەندێ (NGO) سکاڵا لە(NGO) مرۆییەکان دەکەن، CONGO واتە (NGO)ی بازرگانیی کەدامەزراوە بۆ ئەوەی بەشداری لەنیشاندانو دەرخستنەکاندا بکات، یارمەتی بەڵێندەرە براوەکان دەداتو باج کەم دەکاتەوە، پاشان ئیشکەرەکان بانگەشەی ئەوە دەکەن کەبەشدارییان لەهاوبەشیو هاوکاریکردن کردووە بوونیان بەهاوڵاتی ناوخۆو جیهانی، جۆرێکی تر لە(NGO)کان پێی دەوترێت مانگۆ – MANGO واتا NGOی مافیا کەخزمەتگوزارییەکانی پارەو جێبەجێکردنو پاراستن دابین دەکات، ئەمانە لەئەوروپای رۆژهەڵاتدا هەیە.

جۆرێکی تریش (پانگۆ – PANGO) یە یان (NGO)ی حیزب کەویستی حیزبی سیاسینو سیاسەتەکانیشیان وەك (NGO) خۆیان دەردەخەن زۆربەی ئیشەکانو بەرپرسە حکومییەکانو پارێزگارانی کۆمەڵایەتی سکاڵای ئەوە دەکەن کەزۆربەی (NGO)کان لەلایەن (UN)ەوە پشتگیریی دەکرێن، سیاسەتەکانیان رێگرەو نمونەیی نییە،

بەشێوەیەکی تر کۆمەڵگای مەدەنی دەتوانرێت بڵێن بەکۆمەڵگای نامەدەنی بەبێ گوێدانە رای جیاواز (NGO)کان خزمەت پێشکەش دەکەن یارمەتی جێبەجێکردنی سیاسەتەکانی دەوڵەتو (IGO)کان دەدەنو خزمەت لەبنیادنانی کۆمەڵگەی مەدەنی جیهانییدا دەکەن بەواتایەکی تر (NGO)کان دەتوانن بواری بەشداریکردن فراوان بکەن لەپشتەوەی سیاسەتی بێگانە، (NGO)کان رێگە بەتاکەکەس دەدەن بۆ فرسەتی کارکردنە سەر سروشتی سیاسەتی نێودەوڵەتیی[٤].

٣- ٦ NGO کانو مافەکانی مرۆڤ:

بڵاوبوونەوەی (NGO)کان تایبەت بەمافی مرۆڤ، لەگەڵ رێکەوتننامەی مافەکانی مرۆڤو ئاژانسەکانی چاودێریکردن هاوکاتە. (NGO)کان رۆڵێکی گرنگ لەدیاریکردنو لێکۆڵینەوەی مافەکانی مرۆڤدا دەبینن هەروەها کاریگەرن لەفشار خستنەسەر حکومەتو (IGO)کان بۆ ئەوەی پەیوەستنامە نێودەوڵەتییەکان جێبەجێبکەن، مافەکانی مرۆڤیش بەرزبکەنەوە.

چەندان (NGO)بەشێوەی تایبەتی دیارن، یەکەم، لیژنەی نێودەوڵەتی خاچی سور (ICRC)، پەیامی (ICRC) یارمەتیدانی قوربانیانی جەنگەو بەشێوەیەکی سەرەکی هاوڵاتییانو دیلەکانی شەڕ دەگرێتەوە، (CRC) بەشێوەیەکی راستەوخۆ بەرێکەوتننامەی مافەکانی مرۆڤ نەبەسراوەتەوە، هەرچەندە ئینتیدابەکەی مافەکانی مرۆڤیش لەکاتی شەڕدا دەگرێتەوە (ICRC) لەلای (UN) هەیە، کەتەنها (NGO)یە ببێت بەئەندامی رەسمی، (ICRC) سەرۆکایەتی یەکێتی جیهانی خاچی سووری نەتەوەییو مانگی سوور دەکات، کەچالاکە لەگەیاندنی یارمەتییە مرۆییەکان لەئیمێرجێنسییە نەتەوەییەکاندا پەیامو باری شەرعی (CRC) لەرێکەوتننامەی ژنێف سەریهەڵدا، کەپەیوەندی بەشەڕی نێودەوڵەتییەوە هەبووە، لەکاتێکدا کەباری (ICRC) لەناکۆکییە ناوخۆییەکاندا روون نیە، لەگەڵ ئەوەشدا (ICRC) رۆڵێکی باش لەگەیاندنی یارمەتییە مرۆییەکاندا لەزۆربەی ناکۆکییە ناوخۆییەکاندا دەبینن. لەوانەش ئەو رووداوانەی کە لەئەسیوبیا، سۆدان، بۆسنا، چیچان روویدا. (ICRC) جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کەمافەکانی مرۆڤ هەر بەواتای مرۆڤایەتی خۆیان دەمێننەوە هەتا ئەگەر لەکاتی شەڕو ناکۆکیدا بێت، ئەوا حکومەتو یەکە سەربازییەکانو هاوڵاتییان

بەرامبەر بەجێبەجێکردنی پەیمانە نێودەوڵەتییەکان لەژێر یاسای نێودەوڵەتیو یاسا مرۆییەکاندا بەرپرسن.

(ICRC) داوای بەشێکی گەورە لەڕێزی نێودەوڵەتییدا دەکات، کەتواناو پاکێتی ئیشی ئەوان دەردەخات.

(ICRC) پشت بەحکومەتو رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان دەبەستێت شانازی بەخۆیەوە دەکاتو بەرگری لەقوربانیانی ناکۆکییە چەکداریو ناوخۆییەکان دەکات. (ICRC) بەشێوەیەکی گشتیی رێگەی تەواو دبلۆماسیی بۆ بەرزکردنەوەو پاراستنی مافەکانی مرۆڤ لەکاتی جەنگدا دەگرێتەبەر.

(NGO)ی تر پشت بەفشاری سیاسیو نێودەوڵەتیو ناوخۆ دەبەستن، ئەمەش بۆ ئەوەی بیری حکومەت سەبارەت بەپەیوەستنامە نێودەوڵەتییەکانیان بخاتەوە.

لێبوردنی گشتیی نێودەوڵەتی رێکخراوێکە کە لەساڵی (١٩٦١)دا دەستیپێکردووە، ئەمڕۆ زیاتر لەیەك ملیۆن ئەندامی هەیە، نزیکەی (٥٠٠٠) بەشەو بنکەکەشی لە(١٠٠) وڵاتدا هەیەو پەیامەکەشی لەچوار خاڵی بنەرەتی پێکهاتووە:[٥]

أ. بۆ ئازاد کردنی هەموو گیراوەکان.

ب. بۆ دڵنیابوون لەدادگاو دادگایکردنی دیلەسیاسییەکان.

ج. بۆ نەهێشتنی سزای مردنو ئەشکەنجەدانو هەرجۆرە سزایەکی توندو تیژی تر.

د. بۆ کۆتایی هێنان بەلەسێدارەدانی نایاساییو هەڵواسین.

٣- ٧ جۆری رێکخراوە (NGO)کان:

لەساڵەکانی دوای سەدەی بیستدا، ژمارەی رێکخراوە نافەرمانڕەواییەکان لەزۆربووندان، ئەو رێکخراوانە لەکەسایەتی تایبەتو نافەرمانڕەوا پێکهاتوون، کە بەپێی رۆڵی نێونەتەوەییو رامیاری گشتیی دەناسرێنەوە، جۆرەکانی (NGO)کانیش ئەمانەن:

- **رێکخراوی کەرتی ئابورییە تایبەتەکان**

Private SECTOR ECONOMIC ORGANIZATION

هەرچەندە هەندێك لەنووسەران بۆ زاراوەی (NGO)کان وەکو ڕێکخراوێکی نابەرژەوەندی دەژمێرن‌و رێکخراوە ئابورییەکان ناخەنە چوارچێوەی (NGO)کانەوە، بەڵام هەندێ لەپسپۆران لەگەڵ ئەم بۆ چوونەدا نین ئەو رێکخراوە فرە نەتەوەییانە دەخەنە چوارچێوەی (NGO)کانەوە، کە ئەمانە نەك لەسوودو بەرژەوەندی وڵاتێکی تایبەتیدان ئەم رێکخراوانە تازەنین، وەکو رێکخراوی UNITED FRUT COMPANY کەدەستی لەڕوخانی رژێمی ئەربێس لەگواتیمالا هەبوو، لەساڵی (١٩٥٤)دا، یان وەکو BRITISH PETROLEUM لەروخاندنی (مصدق) لەساڵی (١٩٥٣)دا بەشدار بوو.

لەساڵانی کۆتایی سەدەی بیستدا، هەندێك لەو ڕێکخراوانە کاریگەرییان بۆ سەر وڵاتانی جیهانی سێیەم هەیە لەرێگای دەزگا بانکییەکانیانەوە، لەو کاتەی کە ئەو وڵاتانە پێویستیان بەپارە بۆ کرانەوەو گەشەی ئابوورییان هەیە(٥).

- ئەو (NGO)یانەی کەپرۆگرامی روون‌و دیاریان لەرووی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و رامیارییەوە هەیە، وەکو AMNESTY INTERNATIONAL, GREEN PEACE لەئەنجامی تیکەڵی ئەندامەکانیان‌و بۆچوونی جیهانگیرییان، زۆر گران دەبێت بتوانرێت ئەو رێکخراوانە بەوڵاتێکی تایبەتەوە ببەسترێنەوە.

(NGO)کان بڕوایان وایە کەسنووری ئەوان زۆر لەسنوری (MNCS) یان بانکە نێودەوڵەتییەکان فراوانترە، ئەمانە وەکو گروپی پاڵەپەستۆیی کار لەسەر هەڵسوکەوتی وڵاتان یان رێکخراوە نێونەتەوەیییەکان دەکەن، کاری جیاجیاشیان هەیە کەخۆیانی پێوەخەریك دەکەن، وەکو چینی ئۆزۆن، پیسکردنی ژینگە، توانەوەی بەفر، چەوساندنەوەی دینی، ماف مرۆڤ بەگشتی... هتد.

ئەم ریکخراوانە هەوڵدەدەن کاریگەرییان هەبێت، لەرێگەی لۆبی کردنی وڵاتەکان‌و کۆبونەوەی گشتی کەوڵاتەکان بەڕێوەیدەبەن، وەکو کۆبونەوەکانی ساڵی(٩٩٥)لەبارەی

گەشەی ئابووریو ژینگەو ژمارەی دانیشتوانو رۆڵو مافی ژنانەوە، ئەم رێکخراوانە کاریگەرییو مەبەستیان زۆر فراوانە بۆیە بەزاراوەی کۆمەڵگای شارستانی گلۆباڵ GLOBAL CIVIL SOCISTY ناودەبرێن، ئەمانە لەکەسانو رێکخراوەکان پێکهاتوون کەبەرژەوەندی تاکەکانی مرۆڤ بەیەکەوە دەبەستنەوە، بەڵام لەهەمان کاتدا لەدەرەوەی سنووری وڵاتەکەیاندا کار دەکەن بێگومان هەر رێکخراوێك لەمانە لەوڵاتێکدا دروست بووە، بەڵام پرۆگرامی جیهانییان وای کردووە بێ وڵات بنو ئەندامەکانیشیان فرە نەتەوەیی بن.

- ئەو (NGO)یانەی هەوڵدەدەن خۆیان لەسیاسەت دووربخەنەوە، وەکو دکتۆرانی بێسنوور: مەبەست لەخۆ دوورخستنەوە لەسیاسەتیش ئەوەیە لەململانێی ناوخۆییو دەرەکییەکاندا خۆیان بەهیچ لایەکەوە نابەستنەوە، لەماوەی چەند ساڵی رابردوودا ژمارەی (NGO)کان زۆر بووە بەشێوەیەك لەساڵی (١٩٩٥)دا شەش هەزار بوون، لەساڵی (٢٠٠٠)دا ژمارەیان بیستو شەش هەزار بوون، ئێستا ژمارەیان لەجیهاندا نزیکەی سەد هەزارە، ئەم رێکخراوانە لەکۆنەوە هەبوون، وەکو رێکخراوی BRITISH & FOREIGN HUTI SLAVERY SOCIETY کە لەساڵەکانی هەزارو هەشت سەدەکانەوە دروست بووە.

پرۆسەی گلۆبالیزەیشن کە لەکۆتایی شەڕی سارددا بەتەواوی گەشەیکرد هەوڵدانێکیش بوو بۆ بڵاوبوونەوەی دیموکراسیو بازاڕی ئازادو گۆڕانی تەکنەلۆژیاو تێکەڵبوونی ئابووری بوون، ئەمانەش بۆ بڵاوبوونەوەو زۆربونی (NGO)کان یارمەتیدەر بوون، ئەم گەشەکردنە شۆڕشێکی بۆ تاکەکانی مرۆڤ ساز کردووە، کە لەناو (NGO)کاندا یەکبگرن، داواکاری خۆیان پێشکەش بەوڵاتەکانو رێکخراوە نێونەتەوەییەکان بکەن(٦).

- (NGO)کان بریتین لەبەشداریکەرە ناوڵاتییەکان NON STATE ACTORS وەکو رێکخراوە تیرۆرستەکانو تۆڕی کریمیناڵی، زۆر جار دەڵێن ئەم رێکخراوانە نوێنەری کۆمەڵگەیەکی زۆرن، ئەم رێکخراوانە دەچنە ناو رامیارییەوە کاتێك بەرژەوەندیان هەڕەشەی لێبکرێت، لەگەڵ ئەوەشدا پرۆگرامو لایەنگیرییان سنووردارە.

سەرچاوەو پەراوێزەکانی بەشی سێیەم

١. http:/www.staff.city.ac.uk/p.willest/cs.ntwks/(NGO)-art

٢. Kelly – Kate S, Webster University–St.louis–SecondEdition Internation Organizaition P.٣٣- ٣٦

٣. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٤. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

٥. Kelly – Kate S,Pease Webster University–St.louis–SecondEdition Internation Organizaition P.٢٤٢

٦. مامۆستا ئەمیر بابۆسی– وانەی پەیوەندی نێونەتەوەیی– قۆناغی سێیەمی بەشی راگەیاندن، کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتییەکان، زانکۆی سلێمانی، (٢٠٠٢– ٢٠٠٣).

٧. http:/www.staff.city.ac.uk/p.willest/cs.ntwks/(NGO)-art

بەشی چوارەم

٤– ١ (NGO)کان لەسلێمانیدا

٤– ٢ پۆلێنکردنی (Local- NGO) کان لەسلێمانیدا

٤– ٣ باری یاسایی (Local– NGO) کان لەسلێمانیدا

بەشی چوارەم

٤-١ (NGO)کان لەسلێمانیدا:

زۆربەی پارتە سیاسییە کوردییەکان لەپێش راپەڕیندا، چەندین رێکخراوی پیشەییان هەبووە، هەریەکەیان سێبەربوون بۆ رەنگدانەوەی حیزبایەتی ئەو پارتە سیاسییانە. نمونەش وەکو یەکێتی نووسەرانی کوردستان، یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان، یەکێتی مامۆستایانی کوردستان رێکخراوە خوێندکارییەکان‌و قوتابییەکان... ئەمانە بەپێی سروشتی دروست بوونیان، رۆڵێکی بەرچاویان لەگەیاندنی پەیامەکانیاندا هەبووە.

ئەو رێکخراوانە شان بەشانی پارتە سیاسییە کوردییەکان، لەسەرکەوتنی بزووتنەوەی کوردایەتی لەشاخدا بەشداربوون.

بەپێی ئەو زانیاریانەی کە لە(Local- NGO)کانی سلێمانیدا وەرمانگرتووە چەند رێکخراوێکی وەك (KHF– دەزگای تەندروستی کوردستان – کۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستان KRA) هەن، مێژووی دامەزراندنیان بۆ پێش راپەرینی (١٩٩١) دەگەرێتەوەو ئێستاش لەکارکردندا بەردەوامن، بەڵام سروشت‌و شێوەی ئیشکردنیان بەپێی گۆڕانکارییە بنەرەتییەکانی کۆمەڵی کوردەواری گۆڕراون[١].

لەدوای راپەڕینەوە ژمارەی (Local – NGO)کان لەکوردستان بەگشتی و لەسلێمانی بەتایبەتی لەزیاد بووندا بووە، لەبەرئەوەی مەبەستی لێکۆڵینەوەکەمان بوونی ئەو رێکخراوانەیە لەشاری سلێمانیدا، بۆیە چڕکردنەوەی زانیارییەکان سنووردارەو تایبەتە بە(Local –NGO)کان لەو شارەدا.

هەر گۆڕانکارییەکی بنەرەتی لەکۆمەڵگادا کۆمەڵێك دیاردەی کۆمەڵایەتی، ئابووری، رۆشنبیری‌و کەلتوری لەگەڵ خۆیدا دەهێنێت، دیاردەی ئەو رێکخراوانەش لەسلێمانیدا دەرهاویشتەو پێویست بوونی کۆمەڵی کوردەوارییە، ئەمانە لەهەوڵی ئەوە دان دەم‌و چاوی دیموکراسی جوانتر بکەن، کەخۆیان لەمنداڵدانی دیموکراسیدا لەدایك بوون.

ئەرك‌و بوونی ئەو رێکخراوانە لەلایەك باری سەرشانی حکومەتی هەرێمی کوردستان سوکتر دەکەن، لەلایەکی تر وەکو دەسەڵاتی چوارەم دەبێت چاودێریی حکومەت بکەن.

لەدوای راپەرینەوە شان بەشانی رێكخراوە پیشەیی‌و حزبییەكان، ژمارەیەكی زۆر لەرێكخراوە ناحكومییەكانیش لەكوردستاندا دروست بوون.
لەسەرەتای ساڵی (١٩٩٢)ەوە، رۆژ بەرۆژ ژمارەی ئەو رێكخراوانە لەزیاد بووندایە، ئەمەش پێویستی كۆمەڵگاو زیاتر والابوونی دەمامكی كۆمەڵی دیموكراسی‌و ئازادییە.
هەر رێكخراوێك لەدایك دەبێت بۆ ئەوەیە كەلێنێك لەكۆمەڵ پڕبكاتەوە، لەولاتانی رۆژئاوادا رێكخراو هەیە بەپێی پێویستی ئەو سەردەمە، هەر كە بەئامانجەكانیان گەیشتن ئەوا بانگەوازی لەناوچوونی خۆیان رادەگەیەنن‌و چەند مانگێك زیاتر ناژین[٢].

٤- ٢ پۆلێنكردنی (Local –NGO)كان لەسلێمانیدا:

لەكاری زانستییدا پێویستە بابەتەكە ووردبینانە هەڵیبسەنگێنین، لێرەش بۆ ئەوەی هەر لایەنێك یان رێكخراوێك سروشت‌و گەشەو بوونیان دەربخەین، پێویستمان بەدابەشكردن‌و پۆلێنكردنیانە، تا ئەرك‌و ئامانجەكانیان لەیەكتر جیابكەینەوە، (Local –NGO)كان لەسلێمانیدا زۆرن‌و كاریشیان جیاوازە هەرچەندە زۆرجار دەكەوینە ئەو كێشەیەوە كەتێكەڵیەك پەیدا دەبێت لەو بوارەی كەرێكخراوەكان بۆ كاركردن هەڵیانبژاردووە، ئەمەش رەنگە كێشەی ئەوە دروست بكات كەنەتوانرێت وا بەئاسانی لەیەكتریان جیابكەینەوە[٣].

- رێكخراوە (Local –NGO) یە كۆمەلایەتییەكان:

أ. ژنان:

١. رێكخراوی گەشەپێدانی كۆمەلایەتی كوردستان.
٢. رێكخراوی رێگای ژیان.
٣. رێكخراوی نەوژین بۆ دیموكراسیكردنی خێزان.
٤. سەنتەری راگەیاندن‌و رووناكبیری ژنان.
٥. رێكخراوی ئاسوودە بۆ بەرەنگاری لەتوندو تیژی خێزان.
٦. رێكخراوی سایە بۆ بەرەنگاری توندو تیژی ژنان.
٧. رێكخراوی پرۆسەی چرای ژنان.
٨. مەڵبەندی رۆشنبیریی‌و كۆمەلایەتی خانزاد.

ب. مندالآن:

١. رێکخراوی منداڵپارێزی کوردستان.

٢. رێکخراوی لانەی مندالآنی کوردستان.

٣. رێکخراوی شەهید رێباز.

٤. دەزگای مەکەی خێرخوازیی (كفالةالأيتام).

٥. دەزگای کارگوزاریی‌و فریاکەوتنی ئیسلامی.

ج. لاوان: رێکخراوی چالاکی لاوان.

د. کەمئەندامان:

١. کۆمەڵەی رۆژ.

٢. کۆمەڵەی کورتە بالآکانی کوردستان.

٣. کۆمەڵەی کەڕولالآنی کوردستان.

٤. یەکێتی کەمئەندامانی کوردستان.

- **رێکخراوە ئابوورییەکان:**

١. رێکخراوی ژینگەو نیشتەجێکردن لەناوچە لێقەوماوەکانی کوردستان.

٢. رێکخراوی کارۆ.

٣. رێکخراوی باشترین خزمەتگوزاری بۆ کوردستان.

٤. مەڵبەندی ئاوەدانکردنەوەو پەرەپێدان.

٥. رێکخراوی لیکۆر.

٦. رێکخراوی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی کوردستان.

٧. کۆمەڵەی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی کوردستان.

٨. کۆمەڵەی فریاکەوتن‌و گەشەپێدان.

٩. رێکخراوی ئاوەدانکردنەوەی گوندەکانی کوردستان.

١٠. کۆمەڵەی هەرەوەزی‌و ئاوەدانکردنەوەی کوردستان.

١١. رێکخراوی گروپی گەشەپێدانی کشتوکاڵ‌و گەشت‌و گوزار.

١٢. رێکخراوی رۆژ بۆ پلانو ئاوەدانکردنەوە.

- رێکخراوە مرۆڤایەتیو تەندروستییەکان:

١. رێکخراوی کیدۆ.

٢. دەزگای تەندروستی کوردستان.

٣. رێکخراوی ریچ.

٤. رێکخراوی گەشەپێدانی کۆمەلْو مرۆڤایەتی.

٥. رێکخراوی رێگای ژیان.

٦. رێکخراوی گەشەپێدانی ووشیاریی تەندروستی کوردستان.

٧. گروپی پەرەپێدانی مافەکانی مرۆڤ.

٨. رێکخراوی چاودێری مافەکانی مرۆڤی کورد.

٩. کۆمەڵەی فریاکەوتنو گەشەپێدان.

١٠. رێکخراوی چاودێری پەراوێز کەوتووەکان.

١١. رێکخراوی فریاگوزاریی کورد.

١٢. کۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستان.

١٣. رێکخراوی باواجیْ بۆ مین هەلْگرتنەوە.

١٤. رێکخراوی پیرمام بۆ مین هەلْگرتنەوە.

- رێکخراوە رۆشنبیرییەکان:

١. رێکخراوی گەشەپێدانی مەدەنییەت.

٢. رێکخراوی کەلتوور بۆ ژنان.

٣. پەیمانگای کوردی بۆ هەلْبژاردن.

٤. پەیمانگای پەروەردەی کۆمەلْی مەدەنی.

٥. رێکخراوی سۆلیدارێتی ئەمریکی– کوردی.

٦. سەنتەری پەرەپێدانی دیموکراسیو مافی مرۆڤ.

٧. رێکخراوی گەشەپێدانی یاساو مەدەنییەت.

٨. بنکەی شەهید ڕێباز.

٩. ڕێکخراوی کۆما.

ڕێژەی سەدی پۆلینکردنی (Local –NGO)کان لەکۆی (٥٣) ڕێکخراودا، بەپێی ئەم خشتەیەی خوارەوەیە:

ژ.	جۆری ڕێکخراو	ڕێژەی سەدی
١.	ڕێکخراوە کۆمەڵایەتییەکان	٣٣,٩٦٢
٢.	ڕێکخراوە ئابوورییەکان.	٢٢,٦٤١
٣.	ڕێکخراوە مرۆڤایەتیی‌و تەندروستییەکان	٢٦,٤١٥
٤.	ڕێکخراوە ڕۆشنبیرییەکان	١٦,٩٨١
	کۆی گشتی	١٠٠٪

٤- ٣ باری یاسایی (Local –NGO)کان لەسلێمانیدا:

هەڵبەتە یاسا بۆ ڕێکخستنی کۆمەڵی مرۆڤایەتییە، سەرئەنجام کۆمەڵێك بەرهەم دێنێت کەکەس نەتوانێت مافە کەسایەتییەکانی بخوات.

تا دیاردەکانی کۆمەڵ لەدایك نەبن، ناتوانرێت چوارچێوەی یاساییان بۆ دابنرێت، چونکە یاسا هەڵسوکەوت لەگەڵ بابەتە بەرجەستەکاندا دەکات[٤].

ڕێکخراوەکانیش ڕێکخستنێکی سەربەخۆ پێکدەهێنن، کەکەسایەتییەکی مەعنەویان هەیەو چەندین مرۆڤ تێیدا بەشدارن، بۆیە بوونی یاسایەك بۆیان گرنگە تا ئەرك‌و مافەکانیان دیاری بکات، حکومەتی هەرێمی کوردستان لەماوەی دەسەڵاتیدا کۆمەڵێك یاساو بڕیاری بەگوێرەی واقیعی ژیانی کوردەواریی داڕشتووە، یەکێك لەوانە یاسای ڕێکخراوە خۆماڵییەکان‌و بیانییەکان بووە. ئەم یاسایە لە(١٩٩٩/١٢/٢٥) بەژمارە (٢٩٧) دەرچووە، ئەم بڕیارانە لەلایەن بەڕێز (جەلال تاڵەبانی) سەرۆکی هەرێمی کوردستان لە(١٩٩٩/١٢/٢٨) واژۆ کراون.

ئەم یاسایە لە(١٥) ماددە پێکهاتووە، بەناوی (چۆنێتی کارکردنی ڕێکخراوە ناحکومییەکان لەهەرێمی کوردستانی عێراقدا[٥].

لەبەر ئەوەی ئەم (١٥) ماددەیە بەزمانی عەرەبی دارێژراون‌و بڕگەکانیش یاساین، بۆیە لەکۆتایی ئەم لێکۆڵینەوەیەدا وەك پاشکۆیەك هاوپێچی دەکەین.

سەرچاوەو پەراوێزەکانی بەشی چوارەم:

١. فۆرمەکانی زانیاری، کەتایبەتن بە(Local –NGO)کان لەسلێمانیدا، کەتوێژەر ئەنجامی داون و لەپاشکۆی ئەم لێکۆڵینەوەیەدان.
٢. مامۆستا صادق، مامۆستای سیمیناری تایبەت، وانەی پەیوەندیکردن، لەبەشی راگەیاندنی کۆلیژی زانستە مرۆڤایەتییەکان لەزانکۆی سلێمانیدا (٢٠٠٣ – ٢٠٠٤).
٣. فۆرمەکانی زانیاری کەتایبەتن بە(Local –NGO) کان لەسلێمانیدا. کەتوێژەر ئەنجامی داون و لەپاشکۆی ئەم لێکۆڵینەوەدان.
٤. مامۆستا سامان فەوزی، مامۆستا لەکۆلێژی یاساو بەشی راگەیاندن لەزانکۆی سلێمانیدا/ محاضرات مادة قانون الاعلام (٢٠٠١ – ٢٠٠٢) لا ١– ٥.
٥. وەزارەتی پەیوەندیو هاوکاری (سلێمانی)، بەرپرسی بەشی رێکخراوەکان (شادان خان) (نظام عمل المنظمات الغير الحكومية داخل اقليم كوردستان/ العراق) رقم القرار ٢٩٧، تأريخ القرار ١٩٩٩/١٢/٢٥.

بەشی پێنجەم

باسی یەکەم

٥– ١– ١ چەمکی راگەیاندن چییە؟

٥– ١– ٢ پرەنسیپەکانی راگەیاندن

٥– ١– ٣ کەناڵەکانی راگەیاندن.

٥– ١– ٤ راگەیاندنی جیهانیی یونسکۆ بۆ هۆیەکانی راگەیاندنی جەماوەریی.

٥– ١– ٥ پەیوەندی دامەزراوەکان بەجیهانگیریی راگەیاندنەوە.

بەشی پێنجەم:

باسی یەکەم:

٥-١-١ چەمکی راگەیاندن چییە؟ (Information)

بەشێوەیەکی گشتی راگەیاندن چالاکی ئەو پەیوەندیانە دەگرێتەوە کەئامانجی گەیاندنی زانیاریو راستیو هەواڵی راستە بۆ جەماوەر لەسەر رووداوو بابەتەکان ئەنجامەکەش خولقاندنی بەرزترین پلەی هۆشیارییو زانیاریی لەلای ئەو خەڵکانەی کەپەیوەستن بەکاریگەرییەکانی راگەیاندنەوە ئەمەش رای گشتی دروست دەکات(١).

راگەیاندن بەوە دادەنرێت کەرەنگدانەوەی ژیانی دیموکراسی کۆمەڵگایە، کەتاك دەتوانێت ڕای خۆی هەبێت لەسەر هەموو ئەو کێشانەی کەپەیوەندییان بەژیانی مرۆڤەوە هەیەو لەلایان گرنگن، ئەمەش بەئەنجام ناگات تەنها بەدانی زانیاری راستو دروست نەبێت، کەناڵەکانی راگەیاندن ئەو رۆڵە بەئەمانەتەوە دەبینن.

راگەیاندن، کاری گەیاندنی هەواڵی رۆژانەیە بۆیە (لەگەڵ هەر شەوو رۆژێکی نوێدا بەسەدان هەواڵی گرنگ کۆن دەبنو بیر دەچنەوە)[٢].

راگەیاندن ئەو پرۆسەیەیە کەتێیدا نێرەر کۆمەڵە هێمایەکی زمانەوانی بەکاردەهێنێت، تاوەکو بەهۆیەوە بیگەیەنێتە وەرگرەکانی، کەهەمان هێما گەلی زمانەوانییان لەلادا خەملێوە[٣].

راگەیاندن نامەیەکی بیرکردنەوەیە کەناوەڕۆکێکی دیارو چەند ئامانجێکی بۆ کۆمەڵانی خەڵك هەیە، بەهۆی کەناڵە پەیوەندییە جۆراو جۆرەکانەوە، کاری راگەیاندنیش بەرێگای سێ رەگەزی سەرەکی دەکرێت کەتەواوکەری یەکترن:

أ. نێرەر (Sender) ئەو لایەنەی کەنامەی راگەیاندنەکە دەنێرێت.

ب. ئامرازەکانی گواستنەوە (Translate) ئەو ئامرازە پەیوەندییانەی کەماددەی راگەیاندن بۆ جەماوەر دەگوازێتەوە.

ج. وەرگر/ ئەو توێژو لایەنانەی کۆمەڵ دەگرێتەوە کەراگەیاندنەکانیان پێدەگات، هەموو ئەمانەش نێرەرو کەناڵو وەرگر کار لەیەکتری دەکەنو سەرئەنجام کاریگەریو ڕای گشتی دروست دەکەن[٤].

د. کاریگەری راگەیاندن لەسەر جەماوەر بەپێی کاتو شوێن دەگۆڕدرێت. گواستنەوەی پەیامی راگەیاندن دەکەوێتە سەر ئاستی هۆشیارییو رۆشنبیرییو ریزگرتنی ئازادیی چاپەمەنیو مافی مرۆڤو پێگەی دیموکراسی کۆمەڵگاکە.

لەگەڵ هەموو ئەوانەشدا، توانای داراییو تەکنەلۆژیای گەیاندنو پەیوەندیی، فاکتەرێکی ترن بەدوای خۆیاندا پاشماوەی ئەو کارگەرییانە دیاریدەکەن. بۆ ئەم مەبەستەش مارشاڵ ماکلۆهان دەڵێت: (کەناڵەکانی راگەیاندنو پەیامەکانیان بەبێ زانینی ئاستی تەکنەلۆژیای مێدیا ناتوانرێت شیکردنەوەیان بۆ بکرێت)[٥].

٥- ١- ٢ پرەنسیپەکانی راگەیاندن:

١. راگەیاندنی سەرکەوتوو ئەوەیە کەمرۆڤ سەنتەریەتیو هەوڵی بەردەوامیش لەخزمەت مرۆڤایەتیدایە.
٢. راگەیاندن دەبێت ئامانجەکەی سوودێکی گشتیی هەبێت.
٣. راگەیاندن دەبێت پەیامێکی راستو دروستی بۆ جەماوەر هەبێتو فریودەر نەبێت.
٤. کەرەسەو پێکهاتەکانی راگەیاندن دەبێت دیارو ئاشکرا بێتو لەشێوانو شاردنەوەی راستیەکان دووربێت.
٥. راگەیاندن بەشێوەیەکی وا ئاڕاستە بکرێت کەبگونجێت لەگەڵ جۆرێك لەنەریتی باوو جێگیر، نەك بەپێچەوانەوە زیانی زیاتری لێبکەوێتەوە.
٦. جەماوەر بەشدار بێت لەپێناو بیری راگەیاندندا واتە (Feed back).
٧. هەوڵبدرێت بوارەکانی راگەیاندن بەشێوەیەکی پلەدار فراوان بکرێت بەبەشداریکردنی چینو توێژەکانی کۆمەڵ، ئەمەش لەئەنجامی راپرسی خەڵك دەبێت.
٨. هاوسەنگی لەنێوان کەناڵەکانی راگەیاندنو پەیامی راگەیاندنو جەماوەردا هەبێت.

٩. کاتی گونجاو بۆ هەڵبژاردنی پەیامی راگەیاندن لەلایەن جەماوەرەوە هەبێت، بۆ ئەوەی واتاو لێکدانەوەی خراپی بۆ نەکرێتو نەبێتە هۆی رەنگدانەوەو کاریگەریی بەد لەسەر کۆمەڵگا[٦].

٥- ١- ٣ کەناڵەکانی راگەیاندن:

هەندێك بەم شێوەیە کەناڵەکانی راگەیاندنیان دابەش کردووە:

١. کەناڵە کەسییەکان.

٢. کەناڵە تایبەتییەکان.

٣. کەناڵە گشتییەکان.

١. کەناڵە کەسییەکانیش ئەمانەن:

(تەلەفۆن– نامەگۆڕکێ– گفتوو گۆ – پەیوەندیی بەخاوەن ڕای تایبەتەوە).

کەناڵە تایبەتییەکانیش ئەمانەن:

أ. بڵاوکراوەی دەزگاکان House Magazine.

ب. نامیلکە.

ج. راپۆرتی خولی مانگانەو ساڵانە.

د. فیلمی سینەمایی.

٣. کەناڵە گشتییەکانیش ئەمانەن:

أ. رۆژنامەو گۆڤارەکان.

ب. کەناڵەکانی رادیۆ.

ج. کەناڵەکانی TV.

د. کەناڵەکانی راگەیاندن بەهۆی پێشەنگاوە.

هـ. پڕوپاگەندەکردن.

٥-١-٤ راگەیاندنی جیهانی یونسکۆ بۆ هۆیەکانی راگەیاندنی جەماوەریی:

ئەم رێکخراوە لەبڕگەی راگەیاندنی جیهانی خۆیدا رۆڵو ئەرکی کەناڵەکانی راگەیاندنی دیاریکردووە، کەهەموو ئەندامانی نەتەوەیەکگرتووەکان ئیمزایان کردووە، مەبەست رێزگرتنی مافەکانی مرۆڤو بەشداریکردنی گەلانی جیهانە لەهەموو بوارەکانی پەروەردەو فێرکردنو رۆشنبیریدا، بەبێ جیاوازیی رەگەزییو زمانو ئاین. هەموو ئەمانە دەبێت لەلایەن کەناڵەکانی راگەیاندنەوە لەرێگای نووسینو قسەوە بناسرێن(٨).

رێکەوتننامەی یونسکۆ کەلەساڵی (١٩٧٠)دا دەرچوو ئەمە وا لەدەزگاکانی راگەیاندن دەکات کەڕۆڵێکی کاریگەریان بۆ پرۆسەی لێکتێگەیشتنو هاوکاریکردنی گەلانی جۆراو جۆری جیهان هەبێت، بەمەبەستی بەرژەوەندیی گشتییو ئاشتی سەرتاسەرییو پێشکەوتن کەخزمەت بەمرۆڤایەتی بگەیەنێت.

لەم رێکەوتننامەیەدا رۆڵی وڵاتانی جیهانی سێو راگەیاندنەکانیان زۆرتر دیار خراوە، بۆ ئەوەی زیاتر بایەخیان لەپرۆسەی گەیاندنو پەیوەندیکردنی دادپەروەرانەدا هەبێت.

لەرێکەوتننامەی یونسکۆدا، کە(١١) ماددەی لەخۆگرتووە، لەسەرجەم ماددەکاندا باس لەتێگەیشتنو هاوکاری نێودەوڵەتیو مافەکانی مرۆڤو ئازادی را دەربڕینو ئاوەدانکردنەوەو نەهێشتنی نەخوێندەوارێو پەرروەردەو فێرکردنو دادپەروەری دەکات لەبەشێکی تری ئەو بڕگانەدا باس لەئەرکو روانگەی کەناڵەکانی راگەیاندن دەکات، کەدەبێت بۆ نەهێشتنی جیاوازیی رەگەزییو نەتەوایەتی خۆیان تەرخان بکەن.

لەساڵی (١٩٧٨)دا بەپێشنیازی رێکخراوی یونسکۆ کۆنگرەیەکی نێودەوڵەتی لەئۆزبەکستان بەسترا، کەنوێنەری (٤٨) وڵات تێیدا بەشداربوونو تایبەت بوو بەراگەیاندنی جەماوەریی.

لەساڵی (١٩٨٠)دا لەپاریس کۆنگرەیەك بۆ شارەزایانی بواری پەیوەندیکردن سازکرا بەناوی (بەرنامەی نێودەوڵەتی بۆ پەرەپێدانی پەیوەندیکردن) (IPDC)[٩].

بەپێی ئامارو دەرئەنجامەکانی رێکخراوی یونسکۆ بۆ پرۆسەی پەیوەندیکردنی کەناڵەکانی ماس مێدیا بەجەماوەرەوە، بۆ هەر سەد (١٠٠) کەسێك پێویستە ئەم تیراژانەی لای خوارەوەی لەکەناڵەکانی راگەیاندندا فەراهەم بکرێت:

بۆ هەر سەد (١٠٠) کەسێك:

١٠ رۆژنامە.

٥ رادیۆ.

٢ تەلەفزیۆن.

٢ کورسی سینەما، (واتە ئەگەر دانیشتوانی شارۆچکەیەك (١٠٠٠٠)کەس بن ئەوا پێویستە هۆڵێکی سینەمای (٢٠٠) کەسییان هەبێت).

٥-١-٥ پەیوەندی دامەزراوەکان بەجیهانگیریی راگەیاندنەوە:

لەگەڵ ئەوەی بەجیهانیبوون پێناسەی زۆرە، بەڵام لەگەڵ هەموو ئەوانەشدا دیاردەیەکی ئابووریو راگەیاندنەو پەیوەندییەکی هاوبەش لەنێوان ئابووریو بازاڕو دەسەڵاتی کۆمپانیاکانی راگەیاندندا هەیە. ناکرێت پرۆسەی ئاڵوگۆڕی بازرگانی بەبێ زەوقی ماددیو جوانکاریی کاڵاکان بەتەنها بێت، جیهانگیری ماس مێدیا کەشێکی پڕ زەوقو جوانکاریو بڕیاردان لەلای مرۆڤەکانەوە بۆ پرۆسەی کڕینو فرۆشتن دروست دەکات.

لەرۆژگاری وەك ئەمڕۆدا، گەورەترین گرفتی وڵاتانی جیهان، لەدەستدانی کۆنترۆڵکردنی کۆمەڵگایە لەبوارەکانی کەلتوریو کۆمەڵایەتیو سیاسی... تد، کەتێکڕا لەژێر کاریگەریی شۆڕشی تەکنەلۆژیای زانیاریو تەوژمی بەجیهانیبوندان[١٠].

جیهانگیریی بەهەموو ئاڕاستە جیاوازەکانیەوە، بەگشت دامەزراوەو دەزگاکانیەوە، سەرەنجام راگەیاندن پشکی شێر لەو دامەزراوانە وەردەگرێت، لەو دامەزراوانەش:

١. کۆمپانیا فرە رەگەزەکان Multy National Company.

٢. رێکخراوو دامەزراوە نێونەتەوەییەکان.

٣. تەکنەلۆژیاو ئامێرەکانی پەیوەندیکردن:

أ. پەخشی ئاسمانیو تەلەفزیۆنیو رادیۆی.

ب.تۆڕی ئینتەرنێت.

ج. ئینترانێتو ئێکسترانێت[١١].

سەرچاوەو پەراوێزەکانی بەشی پێنجەم/ باسی یەکەم

١. د. مهدی حسن، د. احمد القطامين، العلاقات العامة، الأردن، دار حنين، الطبعة الاولى ١٩٩٤، ص٩١.

٢. ئەرسەلان بایز ئیسماعیل، راگەیاندنی شۆڕش‌و بزوتنەوەی شیعری کوردی ،چاپخانەو ئۆفسێتی ڕوون – سلێمانی ٢٠٠١، لا٢٧.

٣. هەڤاڵ ئەبوبەکر، سەرنوسەری گۆڤاری ڕایەن، کەگۆڤارێکی وەرزیی تایبەتە بەراگەیاندن‌و کاری رۆژنامەوانی، ژمارە (١١)، زستان، سلێمانی – ٢٠٠٤، لا٦٤.

٤. د. هانی الرضا، د. رامز عمار/ الرای العام والاعلام والدعاية، بيروت – مؤسسة الجامعية للدراسات والنشر والتوزيع – ١٩٩٨، ص٩٣.

٥. هەمان سەرچاوەی پێشوو لا٩٧.

٦. د. مهدی حسن، د. احمد القطامين، العلاقات العامة، سەرچاوەی پێشوو، ص٩١ – ٩٣.

٧. هەمان سەرچاوەی پێشوو لا ٩٦ – ٩٩.

٨. د. اسكندر الديك/ اليونسكو والصراع الدولى حول الاعلام والثقافة، بيروت – المؤسسة الجامعية للدراسات والنشر والتوزيع، الطبعة الاولى – ١٩٩٣، ص٧١ – ٧٥.

٩. هەمان سەرچاوەی پێشوو.

١٠. هەڤاڵ ئەبوبەکر، سەرنوسەری گۆڤاری ڕایەن، سەرچاوەی پێشوو، لا٨.

١١. د. مؤيد عبدالجبار الحديثي/ العولمة الاعلامية، طبع – الاهلية للنشر والتوزيع – المملكة الاردنية الهاشمية، الطبعة الأولى ٢٠٠٢، ص٦٨– ٩٢.

بەشی پێنجەم

باسی دووەم

٥– ٢– ١ راگەیاندنی (Local –NGO)کان سوودی چییە؟

٥– ٢– ٢ کام لەژانرەکانی راگەیاندن پێویستن بۆ ئەو رێکخراوانە؟

٥– ٢– ٣ بوونی مێدیا بۆ ناساندنی (Local –NGO)کان

٥– ٢– ٤ رێژەی سەدیی ژانرو کەناڵەکانی راگەیاندن لە(Local –NGO)کاندا

بەشی پێنجەم

باسی دووەم:

٥- ٢- ١ راگەیاندنی (Local –NGO)کان سوودی چییە؟

بوون یان نەبوونی بەشی راگەیاند لە(Local –NGO)کاندا دەکەوێتە سەر باوەڕو ئامانجو چۆنیەتی جێبەجێکردنی پرۆژەکانیان.

لەرۆژگاری ئەمڕۆدا، کەناڵەکانی راگەیاندن بۆتە کاریگەرترینو باشترین ئامراز بۆئەوەی بتوانرێت بەئاسانی پرۆسەی پەیوەندییکردن Communicationو لێکتێگەیشتن بەئەنجام بگات. بویتزر دەڵێت "کاری مێدیا تەنها رێگەیەك نیە بۆ پارە کۆکردنەوەو کات بەسەربردن، بەڵکو خزمەتی بەرژەوەندییە گشتییەکان دەکات"[١].

مرۆڤ بەردەوام پێویستی بەگەیشتن بەراستییەکان هەیە، تا بتوانێت ئەو زانیاریانەی کە لەلایان کەڵەکە دەبن بۆ سوودی کۆمەڵ بەکاریان بهێنێت لێرەوە بەرژەوەندییو پێویستییەکانی تاك فەراهەم دەکرێن، ئەرکی راگەیاندنیش لێرەوە دەردەکەوێت، تا راگەیاندنێکی دروستو بەسوود بەرهەم بێنن، ئەگەر وانەبێت ئەوا مێدیا شمشێرێکی دوو سەرەو کاریگەریی خراپ بەجێدەهێڵێت.

لەگەڵ دروستبوونی (Local –NGO) کان لەکوردستاندا، زۆر کەم ئەوە دەبینرێت کەپرۆژەو پلانێکی پێشوەختیان بۆ لێکدانەوەو دانانی بەردی بناغەی بەشەکانی پەیوەندی گشتیو راگەیاندن هەبێت، ئەمە کارێکە لەخۆڕانیەو دەگەرێتەوە بۆ چەند هۆیەك[٢]:

- نەبوونی هۆشیاری بۆ رۆڵی مێدیاو کاریگەرییەکانی لەسەر جەماوەر.
- نەبوونی کادیری راگەیاندنو تەکنیكو پارەی پێویست.
- جیاوازی رێکخراوەکان بەپێی پرۆژەو ئامانجەکانیان.
- دۆزینەوەی رێگا چارەی تر لەجیاتی مێدیا.

زۆر جاریش لەناوەراستی تەمەنی هەندێك لەرێکخراوەکاندا، بەئاگا هاتوونەتەوە بۆ ئەوەی رۆڵی مێدیا بزانن، وەکو رێکخراوەکانی (ئاسودەیی بۆ ژنان، دەزگای تەندروستی کوردستان، ناوەندی رۆشنبیریی بەدلیسیی، کۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستان، سۆلیدارێتیی، کۆمەڵەی کوردستانێکی سەوز، کۆما، باواجی، پیرمامو رێکخراوە

تایبەتییەکانی کەمئەندامان)،[٣] ئەم رێکخراوانە راگەیاندنیان وەك پێویستییەکی ژیان بۆ مانەوەی رێکخراوەکانیان داناوە، هەر بەم شێوازەیە خۆیانو رێکخراوەکانیان دەناسرێنو پرۆژەکانیشیان مسۆگەر دەکرێن.

هەندێك لە(Local –NGO)کان، بەتایبەتی رێکخراوە ئابوورییەکان کە لەپۆلینکردنیاندا ئاماژەمان پێکردوون، باس لەوە دەکەن کەناسینی ئەوان بەهۆی ئەنجامدانی چەند پرۆژەیەکی ئاوەدانکردنەوە دەبێت نەك لەئەنجامی ناسینی پێشوەخت بەهۆی راگەیاندنەوە کەواتە جۆرە ناهاوسەنگیەك بۆ بوونو نەبوونی مێدیا وەك بەشێکی دیارو کاریگەر لەهەریەك لە(Local –NGO)کاندا لەکوردستان دەبینرێن، لێرەشەوە تاکە ئامانجو ئاڕاستەی ئەو جۆرە رێکخراوە ئابوورییانە وەك بەڵێندەرێك دەبینرێنو پێویستیان بەمێدیا نیە بۆ ئەوەی بناسرێن، چونکە کاری ئەوان تەنها قازانجو بەرژەوەندییە، کەچی بەشێك لەرێکخراوەکانی تر وەکو دەزگایەکی گۆڕانکاری گەورە دەردەکەونو بۆ ئەم مەبەستەش پێویستیان بەراگەیاندن هەیە بۆ ئەوەی کاریگەریی لەسەر کۆمەڵ دروست بکەن.

٥- ٢- ٢ کام لەژانرەکانی راگەیاندن پێویستن بۆ ئەو رێکخراوانە؟

راگەیاندن یەکێکە لەهۆیەکانی پەیوەندییکردن Communication،کە بەهۆیەوە دەتوانرێت ئەو مەبەستەی لەلای نێرەرەوە هەیە بەهۆی ئامرازەکانی راگەیاندنەوە بەجەماوەر (وەرگر) بگەیەنرێتو دواتر کاریگەرییەك دروست بکات.

کاری پەیوەندی جەماوەریی کەبەهۆی راگەیاندنو پروپاگەندەو ئاگادارییو پەیوەندی گشتییەوە دەکرێت، ئامانج لەو شێوازە کارکردنەش بریتییە لەکۆنترۆڵکردنی بیرو هۆشو رەفتاری جەماوەر[٤]. بێگومان پرۆسەی پەیوەندییکردن لەئەنجامی پێداویستییەکانی مرۆڤەوە سەری هەڵداوە، وردە وردە ئەمە بۆتە پێداویستییەکی کۆمەڵایەتی هۆشیارانەی خاوەن ئامانج، خودی پرۆسەی پەیوەندیکردنیش ئەوەندە سادەنیە بگرە ئاڵۆزیشە، چونکە پشت بەپێکهاتە دەروونیو عەقڵیو کەلتووریو کۆمەڵایەتییەکانی تاکو کۆمەڵ دەبەستێت[٥].

هەرچەندە زۆریی‌و بۆریی لەراگەیاندنی (Local –NGO) کاندا بەدی ناکرێن، بەڵام ئەمەش نەبۆتە هۆی لابردنی پرسیارو بەریەستە دەروونییەکانی جەماوەر. دانان‌و ئاڕاستەکردنی هەرشێوازێکی پەیام ناردن لەلایەن (Local –NGO) کانەوە بۆ هەڵبژاردنی ژانرو کەناڵە جیاوازەکان، راپرسییەکی جەماوەریی بۆنەکراوە، تەنانەت لەو ناوەندە جەماوەرییەی کەرەنگە هەڵبژاردەیەکی دیاریکراویش بن ئەو رێکخراوانەی کەبەشی راگەیاندنیان نییە، بۆ بانگاشەو هەواڵ‌و ئاگاداری‌و چالاکی پرۆژەکانیان ئەوا پەنا بۆ هەندێ لەکەناڵەکانی راگەیاندنی کوردی دەبەن.

قسەی ئێمە لەسەر ئەو رێکخراوانەیە کەمێدیا وەك کەناڵێکی پەیوەندییکردن‌و لێکتێگەیشتن بۆ جەماوەرەکانیان بەکاردەهێنن، لێرە تەنها خۆیان وەکو پەیام نێرێك بۆ ئاڕاستەکردنی پەیامەکانیان سەرپشکن، هیچ حسابێك بۆ جەماوەر (پەیام وەرگر) نەکراوە.

لەناو کەناڵەکانی راگەیاندنیشدا چەندین ژانری جیاواز بۆ پرۆسەی گەیاندن‌و پەیوەندییکردن بەجەماوەرەوە هەیە[٦].

ئەو کارەی کەتوێژەر (فوئاد عەلی) لەفۆرمەکانی تایبەت بە(Local –NGO)کاندا ئەنجامیداون‌و پۆلێنکراون، بریتیە لەکەناڵە جۆراوجۆرەکانی (بینراو، بیستراو، چاپکراو)، لەناو ئەوانەشدا ژانرە جیاوازەکانی وەکو (هەواڵ، رێپۆرتاژ، وتار، گۆشەو بابەتی رۆشنبیری‌و بابەتی ئەدەبی) بەکارهاتوون، بەکارهێنانی هەر ژانرێك لەمانە ئامانجی خۆی هەیە، ئەمەش بەپێی گرنگی‌و بایەخی خودی رێکخراوەکان بووە، ئایا هەڵبژاردنی ئەم ژانرانە مەبەستدارە یان بێمەبەستە؟ پلاندارە یان بێ پلانە؟، لەئەنجامی وەڵامی بەشێك لەبەرپرسی مێدیاکانی ئەو رێکخراوانە، وەکو رێکخراوی (شەهید رێباز، کۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستان، رێکخراوی گەشەپێدانی مەدەنیەت، دەزگای تەندروستیی کوردستان، باواجی بۆ مین هەڵگرتنەوە، پیرمام بۆ مین هەڵگرتنەوە) دەرکەوتوون، کەپلاندار نەبوون، بەڵکو لاساییکردنەوەی راگەیاندنەکانی تر لەهەڵبژاردنی ئەو ژانرە راگەیاندنانەدا هۆکاربوون.

٥- ٢- ٣ بوونی میدیا بۆ ناساندنی (Local –NGO) کان:

ئەگەر بەراوردێك لەنێوان ئەو (Local –NGO) یانەدا بکەین کەراگەیاندنیان وەك پێویستییەکی سەردەم بەکار هێناوە لەگەڵ ئەو رێکخراوانەی کەراگەیاندنیان نیەو بەپێویستیان نەزانیوە، بۆمان دەردەکەوێت کەجۆری یەکەم دیارترن‌و خەڵك باشتر دەیانناسن‌و زیاتر بەکارو چالاکییەکانیان ئاشنان، ئەمە لەئەنجامی چاوپێکەوتنی مەیدانی لەگەڵ بەرپرسی رێکخراوەکان‌و بەرپرسانی گشتی میدیاکاندا بەدەستمان گەیشتوون، لەگەڵ فۆرمی زانیاری (Local –NGO) کان (٧)، بۆ نموونە رێکخراوی منداڵپارێزی کوردستان کەرێکخراوێکی منداڵانە لەساڵی (١٩٩١) ەوە دامەزراوە، خاوەنی (٧٢) ژمارە گۆڤاری (پەپوولەیە) ئەمە وەکو کەناڵێکی چاپکراو، لەبواری تەلەفزیۆندا بەرنامەیان بۆ منداڵان هەیە جگە لەدەیان پرۆژەی خێرخوازیی لەشارو شارۆچکەکانی کوردستاندا، ئەم رێکخراوە خاوەن جەماوەرێکی فراوانی منداڵانی کوردە لەرێگەی میدیاکەیانەوە.

لەکۆی (٥٣) (Local –NGO) لەشاری سلێمانیدا تەنها (٢٢) راگەیاندنیان هەیە، رێژەی سەدی ئەو رێکخراوانەی کەراگەیاندنیان هەیە دەگاتە (٤٠٪) (خشتەی ژمارە ٢)، بەم شێوەیە پرۆژەو ئامانجەکانی خۆیان ئاراستەی جەماوەر دەکەن ستاف‌و بەرپرسانی هەموو ئەو (٢٢) رێکخراوە لەسەر ئەوە رێکن، کەمیدیا نەك هەر بەشێکە لەهەیکەلی رێکخراوەکانیان بۆ میلاك پڕکردنەوە، بەڵکو ئەگەر ئەو کەناڵانە نەبن ئەوا پەیوەندییان بەجەماوەرەوە نابێت یان زۆر کەم دەبێت[٨].

٥- ٢- ٤ رێژەی سەدی ژانرو کەناڵەکانی راگەیاندن لە(Local –NGO) کاندا :

بۆ ئەوەی بزانیت کام کەناڵ‌و ژانر لەلایەن رێکخراوەکانەوە بەکار هێنراون، پێویستە رێژەی سەدی بۆ هەریەکەیان بزانرێت، لێرەوە هەڵویستێك بەرامبەر هەریەك لەوانە دروست دەبێت، کەکامیان هۆشیارانەو بەپلان‌و مەبەست ئەو ژانرو کەناڵانەیان بەکارهێناوە، بەرزترین رێژەش ئەوەمان بۆ دەردەخەن، کەزۆرترین هەوڵدراوە کەرۆڵی راگەیاندن بەشێوەیەکی ئیجابیانە کاریگەریی بۆ سەر کۆمەڵانی خەڵك هەبێت.

کاتێکیش کەباس لەکاریگەری دەکەین دەبێت ئەوەمان لەبیر بێت کەئایا جۆرو ناوەڕۆکی ئەو پەیامە چییە کەبۆ ئەو ناوەندە جەماوەرییە هەڵبژێردراون یان ئاراستەکراون؟ ئەو

نمونەیەی كەلێرەدا لێكۆڵینەوەمان لەسەركردووە بەچاوپێكەوتن بۆ شیكردنەوەی چەند ساڵەی ئیشكردنیانو بەكارهێنانی شێوازی جۆراوجۆری میدیا بۆ گەیشتن بەئامانجەكانیان بریتییە لەرێكخراوی كوردستان بۆ هۆشیاریی مین (كۆما)، ئەم رێكخراوە هەرسێ كەناڵەكانی راگەیاندنی بینراو وەكو درامای تەلەفزیۆنی بۆ خەڵكی گوند نشینو كۆمەڵگاو شارۆچكەكان بەكارهێناوە بڵاوكردنەوەی جانتای شوان، سەعات، دەفتەرو فەرشی بچوكو پۆستەرات كەپەیامی هۆشیاری لەسەردایە. جۆرێكی تر كەناڵی بیستراوە كەلەلایەن رێكخراوی كۆماوە بەكارهاتووە بریتین لەبەرنامە رادیۆییەكان كە لەرادیۆ ناوخۆییەكانی شاری سلێمانیو عیراقی ئازادو رادیۆی دەنگی گەلی كوردستانەوە بڵاویدەكەنەوە. بابەتی چاپكراوی رێكخراوی كۆما بریتین لە(بڵاوكراوەی كۆماو هەردوو گۆڤاری گوندەكەمانو سەیركەو فێربە)[٩]، كەبەزمانێكی زۆر سادە نووسراونو ئەمانە بەتیراژی (٦٠٠٠ – ١٥٠٠٠) بڵاو دەكرێنەوەو بەدەستی خەڵك دەگەن، ئەمە زۆرترین تیراژی بڵاوكراوەیە لەناو (Local NGO–) كاندا. (پاشكۆ، فۆرمی ژمارە ٥)

ئەو جۆرە كەناڵانە بەشێوەیەك هەڵبژێردراونو ئاڕاستەكراون، كەحساب بۆ سایكۆلۆژیەتی جەماوەر كراوە، چونكە ئیشو كاری ئەم رێكخراوە زیاتر بۆ گوندەكانە، ئەمانیش بەشێكی زۆریان جوتیارنو نەخوێندەوارن، ئەمان سوودیان لەو تیۆرە وەرگرتووە كەدەڵێت (وێنەو تەلەفزیۆن، میدیای نەخوێندەوارانە)[١٠]، ئەمەش سوودی بەئامانجی رێكخراوەكەیان گەیاندووە، كەبریتییە لەهۆشیاركردنەوەی خەڵكی كوردستان لەمەترسییەكانی مینو تەقەمەنی لەرێگەی راگەیاندنو هۆشیار كردنەوەوە.

سەرەڕای ئەوەی رێكخراوەكانی مین هەڵگرتنەوە رۆڵیان لەپاكردنەوەی كێڵگە مینەكان لەكوردستاندا هەبووە، بەڵام رێكخراوی كۆما تواناو وزەی خۆی لەساڵی (٢٠٠١)ەوە خستۆتەگەڕ بۆ ئەوەی خەڵكی كوردستان لەمەترسییەكانی مینو تەقەمەنی هۆشیار بكاتەوە. لە٢١/٧/٢٠٠١ەوە تاوەكو ٣١/٦/٢٠٠٤ پلانەكانی رێكخراوی كۆما بۆ هۆشیار كردنەوەی خەڵك لەرێگای ژانرو كەناڵەجیاوازەكانی میدیاوە، وەك لەم خشتەیەی خوارەوە ئاماژەمان پێكردووە (خشتەی ژمارە١، جێبەجێكراوە)[١١].

گوندی ڕووپێوکراو	گوندێك كەپلانی تیا جێبەجێكراوە	سوودمەندی پیاو	سودمەندی ژن	سودمەندی منداڵ
٧٠٠	٥٢٥	١٥٧٤٥	١٥٦١٤	٢٥٨٣٠

خشتەی ژمارە ١

رێژەی سەدی كەناڵەكانی راگەیاندن لە(Local –NGO) كاندا

بینراو	بیستراو	چاپكراو
٪٦٣,٦	٪٥٤,٥	٪٨٦,٣٦

خشتەی ژمارە ٢

رێژەی سەدی ژانرە جۆراو جۆرەكان لەكەناڵی چاپكراودا:

بابەتی رۆشنبیریی	هەواڵ	ریپۆرتاژ	ووتار	بابەتی ئەدەبی
٪٢٩,١٦	٪١٨,٣٦	٪١٠,٤١	٪١٦,٦٦	٪١٤,٥٨

خشتەی ژمارە (٣)

سەرچاوەو پەراوێزەکانی بەشی پێنجەم/ باسی دووەم

١. ولیام ف.وو، الصحافة وخدمة المصالح العام، ٢٠٠٣، ص٣، لەئەنتەرنێتەوە http://usinfo.state.gov/jaurnals/itgic/٠٢٠٣//jga/g١٠٦.htm

٢. چاوپێکەوتنەکانی تایبەت بەلێپرسراوی (Local –NGO)کانو بەشەکانی راگەیاندنەکانیان.

٣. فۆرمەکانی زانیاری، تایبەتن بە(Local –NGO)کان لەسلێمانیدا، کەتوێژەر ئەنجامی داونو لەپاشکۆی ئەم لێکۆڵینەوەیەدان.

٤. محمد جمیل شلش، اللغة ووسائل الاعلام الجماهیریة، طبع في مطابع دار الشؤن الثقافیة العام – بغداد – ١٩٨٦ –ص١٠.

٥. مەجید ساڵح، زانستی پەیوەندییە جەماوەرییەکان، بڵاوکراوەی دەستەی رۆژنامەنووسانی ئازاد، تایپکردن: کۆمپیوتەری تەژنە/ سلێمانی – ٢٠٠٢ لا (١٥–١٦).

٦. ماردین عەبدولکەریم، ل. بەشی راگەیاندن لەرێکخراوی منداڵپارێزی کوردستان.

٧. چاوپێکەوتنەکان، کەتایبەتن بەو بەڕێزانەی کەرێکخراوەکانیان مێدیایان هەیە:

١. ئاوات محەمەد، رێکخراوی ئاسوودە دژی توندو تیژی ژنان.

٢. بەختیار حاجی عبدوڵڵا، لێپرسراوی ناوەندەی رۆشنبیری بەدلیسیی.

٣. بورهان عبدولرەحمان، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی لانەی منداڵانی کوردستان.

٤. خالید محەمەد رەشید، دەزگای تەندروستی کوردستان.

٥. دانا حەسەن محەمەد ،بەرپرسی رێکخراوی ریچ.

٦. دڵشاد ئەحمەد، لەکۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستانKRA.

٧. رێزان خان + دڵشاد خان، لەکۆمەڵەی کەرو لاڵانی کوردستان.

٨. سامان، لەیەکێتی کەمئەندامانی کوردستان.

٩. شێخ نوری شێخ رەزا، بەرپرسی کۆمەڵەی رۆژ.

١٠. صادق حمە غەریب، جێگری سەرۆکی کۆمەڵەی بانگەوازو روناکبیری ئیسلامی کوردستان.

١١. عەدنان کاکە ڕەش، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی پیرمام.

١٢. عەتا محەمەد ئەحمەد، بەرپرسی رێکخراوی گەشەپێدانی مەدەنییەت CDO.

١٣. عومەر جەبار، کۆمەڵەی کورتە باڵاکانی کوردستان.

١٤. فوئاد یاسین، لەرێکخراوی سۆلیدارێتی.

١٥. ماردین عەبدولکەریم، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی منداڵپارێزی کوردستان.

١٦. نەجات رۆستی، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی کۆما.

١٧. نەشمیل خان، لەرێکخراوی باواجی بۆمین هەڵگرتنەوە.

١٨. نیعمەت عەبدوڵڵا، بنکەی رۆشنبیریی شەهید رێباز.

١٩. هەڵگورد عبدولوەهاب لەراگەیاندنی کۆما.

٨. نەجات رۆستی، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی کۆما، هەڵگورد عبدالوهاب لەبەشی راگەیاندنی رێکخراوی کۆما.

٩. مامۆستا فەتحی کەریم، مامۆستای وانەی تەلەفزیۆن، بەشی راگەیاندن، کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتییەکان، زانکۆی سلێمانی، (٢٠٠١ – ٢٠٠٢).

١٠. ژیان فاضل، بەرپرسی یارمەتیدانی قوربانیانی مین و تەقەمەنی لەبەڕێوەبەرایەتی گشتیی مین هەڵگرتنەوە.

بەشی شەشەم

٦ - ١ ئەنجام

٦- ٢ پێشنیارو چارەسەر

بەشی شەشەم

٦ - ١ ئەنجام

لەئەنجامی ئەو لێکۆڵینەوە تیۆریی‌و مەیدانییەی کەتایبەتە بە(NGO) نێونەتەوەییەکان، (Local –NGO)کان‌و راگەیاندنەکانیان کەلەشاری سلێمانیدا ئەنجاممان داون‌و شیکردنەوەو تێبینی خۆمانمان لەسەر تۆمار کردوون، بەم ئەنجامانەی خوارەوە گەیشتوین:

١. رێکخراو، وەکو دەزگایەك، پەیوەندی بەسەرجەم زانستەکانی وەکو زانستی کۆمەڵناسی، بەڕێوەبردن، ئەنترۆپۆلۆژی، رامیارییەوە هەیەو تەواوکەری یەکترن.

٢. رێکخراوە نێودەوڵەتییەکان مێژوویەکی کۆن‌و ئەزموونێکی زۆریان هەیە، لەئەنجامی رێکەوتنننامەی سەربازی‌و بازرگانی‌و ئابووریی‌و سیاسیی نێودەوڵەتییەوە سەریانهەڵداوە.

٣. (NGO) نێونەتەوەییەکان بەشداریەکی گرنگ لەسیستمی نێونەتەوەییدا دەکەن.

٤. (NGO)کان، رێکخراوێك نین بۆ سوودو قازانجی تایبەت دامەزرابن، ئەم رێکخراوانە لەکۆمەڵگای مەدەنی‌و دیموکراسیدا کۆڵەکەیەکی گرنگن.

٥. تەمەن‌و مانەوەی (NGO)کان لەکۆمەڵگادا، پەیوەندیی بەپێویستی‌و ئامانج‌و دیاردەو ئاستی گەشەی کۆمەڵگاوە هەیە، هەر ئەو ئەرکانەیان تەواو بوو، ئەوا ئەوانیش بەسەردەچن.

٦. (NGO) کان لەجیهاندا، رۆڵێکی گرنگ لەدیاریکردن‌و لێکۆڵینەوەو بەرگریکردن لەمافەکانی مرۆڤدا دەبینن.

٧. (NGO) کان ملکەچی یاسای ئەو دەوڵەتانەن کەکاری تیادا دەکەن.

٨. (NGO) کان لەو ڕووەوە، زۆرترین‌و کاریگەرترین رێکخراون لەجیهاندا.

٩. (NGO) کان دیاردەیەکن لەکۆمەڵدا، کەبەجیهانیبوون وایکردووە، سنووری وڵاتەکان ببەزێنن.

١٠. ماوەی دوای راپەرین، لەکوردستان بەگشتیو شاری سلێمانی بەتایبەتی، بوونی (NGO)کان وەکو پێویستییەکی سەردەم بۆ بەهێزکردنی کۆمەڵگەیەکی دیموکراسیو مەدەنی دەبینرێن.

١١. لەبەرئەوەی پێش راپەرین، کوردستانی باشوور سەرخانو ژێرخانی داڕووخابوو، بۆیە ئەم رێکخراوانەش بەشێوەی جیاواز لەرووی ئابووریو کۆمەڵایەتی (ژنان، منداڵان، پیرو پەککەوتوان، کەمئەندامان، لاوان)، رۆشنبیری، مرۆڤایەتی، تەندروستی دەرکەوتن.

١٢. زۆریو بۆریو تێکەڵیەك لەئامانجو ئاڕاستەی هەندێك لەرێکخراوە ناحکومییە خۆماڵییەکان لەسلێمانیدا دەبینرێت، هەندێکیان تەنها بیر لەبەرژەوەندیو قازانجی تایبەتی دەکەنەوە، بەشێکی زۆریشیان لەکارکردندان بۆ ئەوەی رۆڵێك لەپێشکەشکردنی خزمەتگوزاری مەدەنییدا بۆ کۆمەڵی کوردەواری ببینن.

١٣. سێیەکی (٣/١)ی (NGO)کان لەسلێمانی لەبواری کۆمەڵایەتیدا کار دەکەن، ئەمەش ئەوە دەردەخات کەکێشەو پێویستیو بۆشایی گەورە لەکەلتووری کۆمەڵی کوردەواریدا هەیە، تابتوانن دانیشتوانی ئەم دەڤەرە بەرەو گۆڕانو دیموکراسیو مەدەنییەت بەرن.

١٤. ناهاوسەنگیو پەرشو بڵاوییەك لەنێوان رێکخراوە ناحکومییە ناوخۆییەکاندا دەبینرێن، بەشێوەیەك کەهەندێکیان ئاگایان لەئامانجو ئاڕاستەو چۆنیەتی ئیشکردنی ئەوانی تر نیە.

١٥. ٤٠٪ی (Local –NGO) کان لەسلێمانیدا، مێدیا وەکو فاکتەرێکی کاریگەر بۆ ناساندنی خۆیانو کاریگەری کردنە سەر جەماوەر بەکاردەهێنن، بەڵام نائاگاییەك لەهەڵبژاردنی ئەو کەناڵانەدا دەبینرێت.

١٦. رێکخراو هەیە مێدیا بەباشترین کەناڵی پەیوەندیی جەماوەریی دادەنێت، بەم رێگەیەش توانیویەتی بەمەبەستو ئامانجەکانی بگات.

١٧. بوون‌و نەبوونی مێدیا لەرێکخراوەکاندا، بەشێکیان دەکەوێتە سەر سروشت‌و جۆری رێکخراوەکان‌و چۆنیەتی کارکردنیان لەناو جەماوەردا، بەشەکەی تریشیان بێئاگان لەرۆڵی مێدیا.

١٨. نەبوونی کـــادری راگەیـــــاندن‌و نـــاوەندێکی راگەیـــــاندن وەکـــو چەترێك لە (Local–NGO)کاندا، بێئاگایی لەئاراستەو ئامانج‌و مەبەست‌و کاروچالاکی ئەو رێکخراوانە درووست کردووە.

١٩. دەرکەوتنی گیانی بیرۆکراسیێتی لەهەندێك لە(NGO) کاندا.

٦- ٢ پێشنیارو چارەسەر

١. بەهیزکردن‌و پشتیوانی مادیی‌و مەعنەویی بۆ ئەو (Local– NGO) یانەی کەقازانج‌و بەرژەوەندی گشتییان دەوێت.

٢. پێویستە رێکخراوە ناحکومییە ناوخۆییەکان وەکو فاکتەرێکی گرنگ بۆ پێشکەوتنی کۆمەڵی کوردەواری لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە سەیر بکرێن.

٣. سەندنەوەی مۆڵەتی یاسایی لەو رێکخراوانەی کەپرۆژەو ئەرك‌و پێویستی‌و رۆڵیان بەسەرچووە، ئەمەش بەپێی یاسای کارکردنی رێکخراوە ناحکومییەکان لەهەرێمی کوردستاندا دەبێت، چونکە ئەوەی کەکاری نەماوە رۆڵیشی نامێنێت.

٤. رەچاوکردنی پێوانەکانی رێکخراوی یونسکۆی جیهانی بۆ راگەیاندنی رێکخراوەکان.

٥. بەکارهێنانی مێدیایەکی پلاندار ئەویش بەخوێندنەوەی باری دەروونی جەماوەری کوردو شیکردنەوەو راپرسی بۆیان.

٦. سەیرکردنی مێدیای رێکخراوەکان وەکو کەناڵێکی گرنگ بۆ هۆشیار کردنەوەی جەماوەر.

٧. هاوکاری بەهێز لەنێوان رێکخراوەکان‌و مێدیاکەیان لەلایەك‌و ئەمانیش لەگەڵ کەناڵەجیاوازەکانی راگەیاندنی کوردیدا هەبێت.

٨. کۆڕو سیمیناری زانستی بۆ رۆڵ‌و بوونی رێکخراوە ناحکومییەکان لەکوردستاندا بەبەردەوامی هەبێت.

٩. پسپۆرو کادیرەکانی راگەیاندن‌و پەیوەندی گشتی رۆڵیان لە(NGO)کاندا هەبێت.

١٠. بوونی ناوەندێکی یەکگرتوو بۆ رێکخراوەکانو مێدیاکانیان تا ئەو ناوەندە ببێتە چەترێك کەسەرجەم رێکخراوەکان کاروچالاکییەکانیانو مەبەستو ئامانجەکانیان لێکۆڵینەوەیان لەسەر بکرێت، ئەم ناوەندو چەترە ببێتە ستراتیژیەتی کارکردنی رێکخراوەکان.

١١. روونو ئاشکرایی لەمەبەستو ئامانجەکانی رێکخراوە ناحکومییە خۆماڵییەکاندا بەدیار بکەوێت، ئەمەش بەمەبەستی ئەوەی بەرنامەو پەیڕەوی رێکخراوەکان ئاڵۆز نەبن، مێدیایەکیش هەبێت ئامانجەکانیان ئاڕاستە بکات بۆ گەیشتنو پەیوەندیکردنیش بەجەماوەرەوە یارمەتیدەربن.

١٢. بەهێزکردنی پەیوەندی نێوان رێکخراوە ناحکومییە خۆماڵیەکان لەگەڵ رێکخراوە حکومیو ناحکومییە نێونەتەوایەتییەکانو هەرێمییەکان.

١٣. رێکخراوە ناحکومییە خۆماڵیەکانو مێدیاکانیان، دەبێت رۆڵی دەسەڵاتی چوارەم لەکۆمەڵگادا بۆ کارکردنە سەر دامەزراوە حکومییەکان ببینن، ئەو رێکخراوانە دەبێت رۆڵیان لەپڕکردنەوەی ئەو بۆشاییەدا هەبێت کە بەحکومەت جێبەجێ ناکرێت.

١٤. (Local– NGO)کانی کوردستان لەقۆناغی ئەمڕۆی کوردستاندا پێویستە رۆڵیان هەبێت لەگواستنەوەی ئەو زانیارییو ئەزمونانەیاندا بۆ ناوچەکانی تری عێراق، کە لەماوەی دوانزە ساڵی تەمەنیان فێری بوون، تائەوانیش بتوانن لەبنیادی عێراقێکی ئازادو مەدەنییدا سوود لەئەزموونەکانی کوردستان وەربگرن.

پاشکۆ

١. فۆرمەکانی زانیاری، تایبەتن بە(Local– NGO) کان لەسلێمانیدا، کەتوێژەر ئەنجامی داون.

٢. نظام عمل المنظمات الغیر الحکومییة داخل اقلیم کوردستان/ العراق، رقم القرار ٢٩٧، تاریخ القرار ١٩٩٩/١٢/٢٥.

١. فۆرمەکانی زانیاری، تایبەتن بە(Local– NGO) کان لەسلێمانیدا، کەتوێژەر ئەنجامی داون.

[(١- ٢٢) ئەو رێکخراوانەی کەمێدیایان هەیە].

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی ئاسوودە دژی توندو تیژی ژنان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠١/٥/٥
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی عەلی ناجی/ گەڕەکی ١٣٠	ئیمەیڵ :	asudaorg@yahoo.com

بواری کارکردن:

١. نەهێشتنی جیاکاریی‌و توندو تیژیی مێینە.
٢. بەهێزکردنی گروپەکانی فشار بۆ گۆڕینی یاسا پەیوەندیدارەکان لەسەر توندو تیژیی مێیینە.
٣. ووشیارکردنەوەی کۆمەڵگا لەئاکامە ترسناکەکانی توندو تیژیی لەسەر مێینە.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١		هەشت بەرنامەی لەرادیۆی هەرێمدا	بڵاوکراوەی ئاسودە
٢			القضاء على جميع اشكال التميز ضد المرأة/٢٠٠٣
٣			بابە پێم بڵێ رەگەز پەرستی مانای چی؟ /٢٠٠٣
٤			اتفاقية بشأن الحقوق السياسية للمراة/٢٠٠٣
٥			بانگەوازی نێونەتەوەیی، سەبارەت بەرپیشەکێشکردنی توندو تیژی دژی ژنان
٦			رێکەوتننامەی نەهێشتنی هەموو شێوازەکانی هەڵاواردن دژی ژنان.
٧			زانیاری هۆشیاریی‌و یاسایی بۆ ژنان.
٨			رێکەوتننامەی نێونەتەوەیی، سەبارەت بەمافە سیاسییەکانی ژن.
٩			سووتان، هۆکارو دەرئەنجامە ترسناکەکانی/ ٢٠٠٣
١٠			توندو تیژی خێزانی

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	ژ(٢–٤) چاپخانەی دێکان ژ (١٠) چاپخانەی رەنج
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	ژ١ A٤/ ژ٢،٣،٤،٥،٧،٨ (١٠سم*١٥سم). ژ٦(١١سم *١٦سم). ژ(٩١٥*٢١سم) ژ١٠(١٦سم*٢٠سم)
ژمارەی لاپەرەکان	ژ١(٤)– ژ٢(٣٨)– ژ٣(٧٠)– ژ٤(١٠)– ژ٥(١٨)– ژ٦(٢٨)– ژ٧(١٨)– ژ٨(٩)– ژ٩(٤٦)– ژ١٠(٨٧)
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	ژ١(٢)– هەموو ژمارەکانی تر نامیلکەن.
زمانو شێوەی نووسینی	ژ١، ژ٣، ژ٥، ژ٦، ژ٧، ژ٨، ژ٩، ژ١٠ (کوردی/ کرمانجی خواروو. ژ٢، ژ٤ (عربی).
تیراژ	ژ١، ژ٢، ژ٣، ژ٤، ژ٥، ژ٦، ژ٧، ژ٨، ژ٩ (٥٠٠دانە). ژ١٠ (١٠٠٠ دانە).
سنووری بڵاوبوونەوەی	سەرجەم ژمارەکان لەکوردستاندا.
نرخ	نرخیان لەسەر نەنووسراوە.
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، ئاڵای ئازادی، هاوڵاتی، رێوان، رادیۆی هەرێم، سەرجەم TVیەکان.
جەماوەری وەرگر	ژنانو پیاوان.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ.

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی باواجی	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی/ دوکان	ئیمەیڵ :	

بواری کارکردن:	پاککردنەوەی هەموو کێڵگە مینەکانو لەناوبردنی تەقەمەنی نەتەقیوە، بۆ رزگارکردنی کۆمەڵانی خەڵک لەمەترسییەکانی ئەو دژمنە شاراوە.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	رێپۆرتاژی تەلەفزیۆنی		
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	A٤
ژمارەی لاپەرەکان	٤
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	١
زمانو شێوەی نووسینی	کوردیو ئینگلیزی
تیراژ	٥٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	سلێمانی – کەرکوك
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو تەلەفیزیۆنەکان، سەرجەم رۆژنامەکان
جەماوەری وەرگر	سەرجەم ناوچە مینرێژکراوەکان
ئایا بەردەوامە؟	نەخێر

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی سۆڵیدارێتی	ساڵی دامەزراندن	١٩٩١/٤
ناونیشان:	سلێمانی/ تەنیشت چاودێری دارایی	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. بەرزکردنەوەی هۆشیاری خەڵکی کوردستان.
٢. باشتر کردنی باری گوزەرانی خەڵکی هەژار.
٣. یەکسانی ئافرەتو پاراستنی مافی منداڵان.
٤. بەسەربەستیکردنی سەندیکاکان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	١٩٩٤– ١٩٩٥ بەرنامەی تایبەت بۆ کارەکانی سۆڵیدارتی لەPUK TV دووهەفتە جارێك بڵاو دەکراوە.	لەسوید بەزمانی کوردی بەرنامەی تایبەت لە١٩٩٢– ٢٠٠٠ هەبووە	ئەنفالو ڤالمارا/ ژمارە سفر لە١٩٩٧ دەرچووە
٢			هەمان بابەتی سەرەوە لەسوید بەزمانی سویدیو کوردی دەرچووە.
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	سوید/ سالآنەیە
قەبارەی بلاوکراوەکە بە(سم)	٢١ * ١٥
ژمارەی لاپەرەکان	٢٦
ژمارەی بلاوکراوەکان تا ئێستا	٥
زمانو شێوەی نووسینی	کوردیو سویدی
تیراژ	١٥٠٠
سنووری بلاوبوونەوەی	ئەوروپاو هەموو کوردستان
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەنالێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، PUK TV، رۆژنامەی هاولاتی
جەماوەری وەرگر	سەرجەم کۆمەلانی خەلك
ئایا بەردەوامە؟	بەلێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی ((Local/(NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤)

ناوی رێکخراو :	دەزگای تەندروستی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٨٤/٤/٢٤
ناونیشان:	سلێمانی/ تەنیشت رێکخراوە دیموکراتییەکان/ شۆڕش	ئیمەیڵ :	Khfmail٢٠٠٠@yahoo.com

بواری کارکردن:

١. رێنمایی تەندروستی.
٢. دروستکردنی شوێنە خزمەتگوزارییەکان
٣. پاراستنی ژینگە.
٤. چاککردنی باری کۆمەڵایەتی.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	بەرنامەی تایبەت لەگەڵ هاتنی وەرزی نەخۆشییەکاندا (١٩٩٤ – ١٩٩٧)	بەرنامەی رادیۆ لەدەنگی گەلی کوردستان (رێنمایی تەندروستی) ١٩٩٢ – ١٩٩٧	گۆڤاری پزیشکی کوردستان
٢	کەشکۆڵ/ لە(١٩٩٣ – ١٩٩٤)		پرۆژەی فنسنت
٣			پۆستەرات
٤			کاتێ پزیشکی لێنەبێت
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	/
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	ژ ١ (١٥*٢١)
ژمارەی لاپەرەکان	٤٨
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	١٠–١٢
زمانو شێوەی نووسینی	کوردیو ئینگلیزی
تیراژ	/
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	/
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	رادیۆی گەلی کوردستان + PUK TV
جەماوەری وەرگر	بۆ گشت خەڵکی
ئایا بەردەوامە؟	نەخێر

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٥)

ناوی رێکخراو:	رێکخراوی کوردستان بۆ هۆشیاریی مین	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠١/٥/١٩
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی عەلی ناجی	ئیمەیڵ :	Koma_south@yahoo.com Koma_south@hotmail.com

بواری کارکردن: هۆشیارکردنەوەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانو عیراق لەمەترسییەکانی مینو تەقەمەنی بۆ ئەوەی ژمارەی پێکراوانی مینو تەقەمەنی کەم ببێتەوە بۆ دروستکردنی کۆمەڵگایەکی هۆشیار.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	درامای تەلەفزیۆنی بۆ خەڵکی گوند نشین. ٨ بەرنامە لەPUK TV، بڵاوکردنەوەو دابەشکردنی جانتای شوانو سەعات کەپەیامی هۆشیاریی لەسەرە+ دەفتەرو فەرشی بچوك کەپەیامی هۆشیاریی لەسەرە+ پۆستەرات.	١٢ بەرنامە لەرادیۆی ناوخۆ PUK Recorder	بڵاوکردنەوەی کۆما یەکەم ژمارە تەموزی ٢٠٠٣
٢			گوندەکەمان
٣			سەیرکەو فێربە
٤			
٥			
٦			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	تیشك
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	A٤
ژمارەی لاپەرەکان	یەکەم٤، دووەم٢٣، سێیەم١٦
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	یەکەم٥، دووەم٣، سێیەم ٣
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی
تیراژ	یەکەم ٦٠٠٠، دووەم ١٥٠٠٠، سێیەم ٨٠٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو کەناڵەکان
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتیو گوند نشینەکان بەتایبەتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)كان لەسنوری سلێمانیدا

(٦)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٨٨
ناونیشان:	سلیمانی/ گەڕەکی رزگاری	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	یارمەتی ئاوارەکان بۆ گەڕانەوەیان بۆ دیهاتەکانیان، پێشکەشکردنی خزمەتگوزارییە کۆمەڵایەتیو تەندروستییو رۆشنبیرییەکان، بایەخدانو کۆمەککردنی پەککەوتەکان، فریاکەوتنی لێقەوماوانی کارەساتە سروشتییەکان، هەوڵدان بۆ پەرەپێدانی بوارەکانی کشتوکاڵو دروستی ئاژەڵ.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	رێپۆرتاژی ئاوەدانکردنەوە ئا: دڵشاد ئەحمەد لەتەلەفزیۆنی پارتیو یەکێتی	ژیانەوەی کوردستان لە١٩٩٢ تا ئێستا ٤٣٧ بەرنامە	فریاکەوتن/ گۆڤار لە١٩٩١ دەرچووە
٢			دوانزە ساڵ بەشداری کاریگەر لەئاوەدانکردنەوەی کوردستان.
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	ژ٢ خاک
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	ژ٢ (A٤) ژ١ (A٤٢/١)
ژمارەی لاپەرەکان	ژ٢ (٥٠٠)
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	کوردیو ئینگلیزی
تیراژ	ژ٢ (١٠٠٠) ژ١ (٧)
سنووری بڵاوبوونەوەی	کوردستان
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، PUK TVو کوردسات، رادیۆی گەلی کوردستان
جەماوەری وەرگر	سەرجەم کۆمەڵانی خەڵك
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٧)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی کەڕو لاڵانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٢/٧/٢٦
ناونیشان:	سلێمانی/ پشت زانکۆ	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن: خزمەتکردنی کەڕو لاڵان و دووبارە گەڕانەوەیان بۆ ناو کۆمەڵگاو چارەسەرکردنی کێشەکانیان

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	بەرنامەی مانگانە لەPUK TV بەهاوکاری HI	نییە	فەرهەنگی کەڕولاڵان
٢	پۆستەرات + پێشەنگا		
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	میدیی بریتانی لەهەولێر.
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	A٤
ژمارەی لاپەرەکان	٨٠٠
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی (کرمانجی سەرو خوارو)، عەرەبی، ئینگلیزی.
تیراژ	٢٠٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان.
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	خاکو PUK TV
جەماوەری وەرگر	کەڕو لاڵانو کۆمەڵانی خەڵك بەگشیی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٨)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی کورتە باڵاکانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٤/١١/٢٦
ناونیشان:	سلێمانی/ پشت زانکۆ	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن: چاودێری کورتە باڵاو خزمەتکردنیان لەهەموو بوارەکاندا.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	دوورکەوتنەوە لەکەنار	دوورکەوتنەوە لەکەنار	بڵند ژ.سفر لەئابی ٢٠٠٠ ژ١ لەت.یەکەم ٢٠٠٠
٢	ئەلبوم		
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	١٥ * ٢١
ژمارەی لاپەرەکان	٢٨ – ٤٠
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	٢
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی
تیراژ	٣٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	سلێمانیو دەوروبەری
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، ئاڵای ئازادی، رێگای کوردستان، یەکگرتوو، الاتحاد
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك، کورتە باڵاکان
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٩)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی گەشەپێدانی مەدەنی	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٩
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی حەمدی	ئیمەیڵ :	madaniatcdo@yahoo.com

بواری کارکردن:	ئاوەدانکردنەوەی کوردستانو هەوڵدان بۆ گەشەسەندنی کوردەواریو چەسپاندنی دیموکراسی، هۆشیارکردنەوەی تاکو گروپەکانی کۆمەڵ، یارمەتیدانی ئاوارەو راگوێزراوەکان، هەمەهەنگیکردن لەگەڵ رێکخراوە دیموکراتیو پیشەییەکان بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاری کۆمەڵ، هەوڵدان بۆ ئازادی سەرجەم چینو توێژەکانی کۆمەڵ لەعەقڵیەتی دواکەوتوو، دابینکردنی پێداویستیو پاراستنی مافەکانی منداڵانو کەمئەندامانو ژنان بەپێی رێکەوتننامە نێودەوڵەتییەکان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نەهێشتنی نەخوێندەوارییو هۆشیاری تەندروستیو زمانە بیانییەکانو هۆشیاری کۆمەڵایەتیو مافەکانی مرۆڤو دیموکراسی.	مێژووی دیموکراسیەتو هەڵبژاردن، ئا. دیاکۆنیا
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	دهۆك
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	½ A٤
ژمارەی لاپەرەکان	٤٠
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی
تیراژ	٣٠٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، PUK TVو کوردسات، رادیۆی مەدەنییەت، رێوانی ژنان.
جەماوەری وەرگر	سەرجەم کۆمەڵانی خەڵك
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٠)

ناوی رێکخراو :	ناوەندی رۆشنبیری بەدلیسی	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٠/١/١٦
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی عەلی ناجی/ کۆڵانی ٥٢	ئیمەیڵ :	info@badlisy.org

بواری کارکردن:	پاراستنی ماف مرۆڤو پێکهێنانی کۆمەڵگای مەدەنیو رۆشنبیرکردنی خەڵکی کوردستان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	شانۆو سمینارو کۆڕ	درامای شانۆیی لەدەنگی گەلی کوردستان	پرسەکانی کۆمەڵی مەدەنی ئا. محسن ئەدیب
٢		گەڕانەوە بۆ خوێندنگا (١٢) زنجیرە	خوێندنەوەیەك بۆ ماف مرۆڤ . بەکر حەمە
٣			هاورێی رۆژنامەنووسان
٤			نامە
٥			دەسپێك بۆ مافەکانی مرۆڤ لەکوردستان د. سەلاح محەمەد
٦			سێ بەڵگەنامەی نێودەوڵەتی
٧			جیاکاریی دژی ژن
٨			مافەکانی مرۆڤ

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	ژ٢، ١تیشك ژ٨،٥ نازە ژ٦ پەروەردەی هەولێر
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	ژA٤٤ ٨، ٦، ٥، ٢، ١ A٤ ٢/١
ژمارەی لاپەرەکان	ژ١ (١٤٠) ژ٢(١١٤) ژ٣ (٢٥٨) ژ٤ (٤) ژ٥(١٧٢) ژ(١٩٢)٨ژ(٢٠٠)
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	بڵاوکراوەی نامە حەوت ژمارە
زمانو شێوەی نووسینی	ژ٣، ٥، ٢، ١ کوردی ژ٨،٧ کوردی عەرەبی ژ٤ کوردی عەرەبی ئینگلیزی
تیراژ	ژ١ (٥٠٠) هەموو ژمارەکانی تر (١٠٠٠) دانە
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	ژ١ (٥) دینار ژ٥، ٢ (٨) دینار
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو کەناڵەکان
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١١)

ناوی رێکخراو :	لانەی منداڵانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی رزگاری	ئیمەیڵ :	Kcn-٢RaQ@hotmail.com

بواری کارکردن:	بۆ بەگەڕخستنی تواناو بەهرەی منداڵان هەوڵدەدات، رێگەگرتن لەو پێشێلکاریانەی بەرامبەر منداڵان دەکرێت، بەدیهێنانی مافەکانی منداڵان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	بەرنامەی پەپولەکانی گەرمیان، هەفتانەییە لە(١٩٩٨)ەوە.	بەرنامەی رۆژانە لەدەنگی گەلی کوردساتان لە(٢٠٠١)، لەکەلار دوو هەفتە جارێك بەرنامەیان هەیە.	زرنگ / سۆران محەمەد ٢٠٠٠
٢	سەرجەم پرۆژەکان بەکاسێتی ڤیدیۆ.		دەروازە، رۆژنامەیە
٣	ئەلبوم		سروشت/ هەڵبەستە/ رێبوار ئالانی ٢٠٠٠
٤			بەرسەلە، هەرجارەی بەجۆرێکە
٥			شاری یاری/ هۆنراوە تایبەت بەمنداڵان ژ٣ ١٢٠٠
٦			پەپولەکانی کەناری سیروان هۆنراوە ١٩٩٩
٧			سۆزان و قوتابخانە چیرۆك ٢٠٠١
٨			ناميلكەيەكی تايبەت بەمنداڵێکی شاعیر

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	ژ٤، ٣ چ ئازاد ژ٥ تیشك ژ٧، ٦ زرنگ
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	ژ١ (١٧*٢٤) ژ٢(٢٢*٣٤)ژ٥، ٤، ٣(٢١*١٥) ژ٦،٧ (٢٠*١٢)
ژمارەی لاپەرەکان	ژ١(٢٣) ژ٢(١٢) ژ٣(٤٤) ژ٤(٤٠) ژ٥(٥٠) ژ٦(٢٥) ژ٧(٣٢)
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	ژ١ (١) ژ٢ (١٣)
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی
تیراژ	ژ١ (٤٠٠) ژ٣ (٥٥٠) ژمارەکانی تر (٥٠٠)
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	نیە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو کەناڵەکان
جەماوەری وەرگر	دایکان، باوکان، مامۆستایان، سیاسییەکانو ئاشناکردنی منداڵان بەهونەرو پەروەردەکردنیان.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٢)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی منداڵپارێزی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩١/٩/١٦
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی رزگاری نزیك بینای عەتار	ئیمەیڵ :	ksc@ksc-kcf.org

بواری کارکردن: دابینکردنی دوارۆژێکی باش بۆ منداڵان لەرپیاگەی چاککردنی باری ژیانی منداڵان لەلایەن خێزانەکانیانەوە، لەڕووی ئابووری کۆمەڵایەتیو دەروونیو تەندروستیو پەروەردەیو دابینکردنی خانوو بۆیان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	کوردسات/ خاك/ گەلی کوردستان		گۆڤاری پەپوولە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	ئۆفسێتی دلێر
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	٣١* ٢٢
ژمارەی لاپەرەکان	١٩
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	٧٢
زمانو شێوەی نووسینی	کوردستان
تیراژ	٢٠٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	٢دینار
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ+ سلێمانی نوێ+ PUKTV/ خاك/ کوردسات
جەماوەری وەرگر	دایکانو باوکان بەمەبەستی راستی پەروەردەکردنی منداڵەکانیان، منداڵان بەمەبەستی ووشیارکردنەوەو سەر لەنوێ پەروەردەکردنیان
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٣)

ناوی رێکخراو :	یەکێتی کەمئەندامانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٦/٦/٦
ناونیشان:	سلێمانی/ پشت زانکۆ	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	خزمەتکردنی کەمئەندامانو دووبارە گەڕانەوەیان بۆ ناو کۆمەڵگاو چارەسەر کردنی کێشەی کەمئەندامان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	دورکەوتنەوە لەکەنار (٢٠ زنجیرە) PUKTV مانگانە	دورکەوتنەوە لەکەنار (٢٠ زنجیرە)	
٢		لەڕوانگەی کەمئەندامانەوە (٨ زنجیرە) دوو هەفتە جارێك	
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو کەناڵەکان
جەماوەری وەرگر	کەمئەندامانو کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر ڕاگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٤)

ناوی ڕێکخراو :	کۆمەڵەی ڕۆژ	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٢/٤/٢٤
ناونیشان:	سلێمانی/ گەڕەکی بەختیاری	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	خزمەتکردنی کەمئەندامانو هەوڵدان بۆ کەمکردنەوەی کێشەکانیان لەهەموو بوارەکانو دووبارە گەڕانەوەیان بۆ ناو کۆمەڵگا.

کەناڵەکانی ڕاگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	دوورکەوتنەوە لەکەنار لەهەموو تەلەفزیۆنەکان لە(٢٠٠١/١٢/٣)و مانگانەیە	دورکەوتنەوە لەکەنار لەرادیۆی هەرێمو ئازادیو سۆسیالیست لە٢٠٠١/١٢/٣و مانگانەیە	بڵاوکراوەی کۆمەڵەی ڕۆژ/ مانگانەیە
٢	بەرنامەی ڕۆژ لەمانگی (١٩٩٩/٥) مانگانەیە.		
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	نالیو پیرەمێرد لەهەڵەبجەی شەهید
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	A٤
ژمارەی لاپەرەکان	١٠
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	٢٠
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی
تیراژ	١٠٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	کوردستان
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو تەلەفزیۆنەکان، رادیۆی مەدەنییەت، ئازادی، هەرێم، سۆسیالست، کوردستانی نوێ، الاتحاد.
جەماوەری وەرگر	سەرجەم کەمئەندامان
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٥)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی کوردستانێکی سەوز		ساڵی دامەزراندن	١٩٩١/١٠/١٦
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم/ بینایەی عەلی نەمەلی		ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	پاراستنی ژینگە، ئاوەدانکردنەوەو سەوزکردنەوەی کوردستان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	بەرنامە لەPUKTV هەبوو	بەرنامەی رادیۆیی لەرادیۆ جیاجیاکانی هەرێم	بڵاوکراوەی ئاسودە
٢			پۆستەرات
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	A٤ ١/٢
ژمارەی لاپەرەکان	٥٦
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	کوردی
تیراژ	٣٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	کوردستانو دەرەوە
نرخ	نیە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن.
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)كان لەسنوری سلێمانیدا

(١٦)

ناوی رێكخراو :	كۆمەڵەی بانگەوازو رووناكبیری ئیسلامی كوردستان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٠/١١/١٢
ناونیشان:	سلێمانی/ ئیبراهیم پاشا	ئیمەیڵ :	Runakbirmag.mail.com

بواری كاركردن:

١. هۆشیاری.
٢. ئیسلامی ناسی.
٣. پێكەوە ژیان.

كەناڵەكانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپكراو
١	نییە	خول	رووناكبیر.
٢		كۆڕ	راگەیاندن – و. سەلام كەریم – ٢٠٠٣
٣		سمینار	رۆژنامەنووسی– و. سەلام كەریم، پێداچوونەوە – صادق حەمە غریب – ٢٠٠٣
٤			أهم الفرق الأسلامیة – دكتور صباح محمد البرزنجی – ٢٠٠٣
٥			فەزلو پلەو پایەی پێغەمبەر (د.خ)
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپكراوەكان

چاپخانەو جۆرەكانی	ژ١ چاپخانەی تیشك، ژ٣ چاپخانەی سیما، ژ٥ چاپخانەی بوار
قەبارەی بڵاوكراوەكە بە(سم)	ژ١ (٢٠*٢٩٠سم) ژ٣، ٢ (١٤*٢٠سم) ژ٤ (١٥,٥* ٢١سم)
ژمارەی لاپەرەكان	ژ١(٨٠) ژ٢(٥٤) ژ٣(١٠٠) ژ٤(٧٥)
ژمارەی بڵاوكراوەكان تا ئێستا	روناكبیری (١١) ژمارە
زمانو شێوەی نووسینی	ژ١ (كوردیو عەرەبی) ژ٥، ٣، ٢ (كوردی) ژ٤(عەرەبی)
تیراژ	ژ٤، ٣، ٢، ١ (٥٠٠)
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو كوردستانی گەورە + لەندەن
نرخ	ژ١، ٢ (٥دینار) ژ٥ (١٥دینار)
پەیوەندییان بەچ كەناڵێكی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم كەناڵەكانی بینراوو بیستراو لەسلێمانی+ رۆژنامەی كۆمەڵ، یەكگرتوو، هاوڵاتی
جەماوەری وەرگر	سەرجەم چینو توێژەكانی كۆمەڵ+ هەڵبژاردەی رۆشنبیر
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٧)

ناوی رێکخراو :	بنکەی شەهید رێباز	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧/٥/٧
ناونیشان:	سلێمانی/ فلکەی یەکگرتن	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. خزمەتکردنی سەرجەم شەهیدانی کوردستان بەبێ جیاوازی حزبایەتی، لەگەڵ شەهیدانی هاوڵاتیو ئەنفال.
٢. هەوڵدان بۆ وون نەبوونو کۆکردنەوەو بەئەرشیفکردنی مێژووی شەهیدانی کورد.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١		کۆڕو کۆبونەوەو سیمینار	گۆڤاری شەهید لە(١٩٩٨/٥/٧)دا یەکەم ژمارەی دەرچوو، وەرزییە
٢			کاریگەری سیاسیەتی ئیقلیمی لەسەر حکومەتی هەرێمی کوردستان، ن: کەیوان ئازاد ئەنوەر
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	سەرکەوتن، تیشك، روون، دلێر
قەبارەی بلاوکراوەکە بە(سم)	ژ١ (A٤) ژ٢(A٤١/٢)
ژمارەی لاپەرەکان	ژ١ (٤٠–٥٠) ژ٢(٣٢)
ژمارەی بلاوکراوەکان تا ئێستا	ژ١ (٢٠)
زمانو شێوەی نووسینی	ژ١(کوردی – عەرەبی) ژ٢(کوردی)
تیراژ	ژ١(١٠٠٠) ژ٢(٥٠٠)
سنووری بلاوبوونەوەی	ژ١ هەموو کوردستانو دەرەوە، ژ٢ هەموو کوردستان
نرخ	ژ١ (١٠ دینار)
پەیوەندییان بەچ کەنالێکی راگەیاندنەوە هەیە	PUKTV، کوردستانی نوێ، ئالای ئازادی، سۆسیالیست
جەماوەری وەرگر	کەسوکاری شەهیدان و ئەنفال
ئایا بەردەوامە؟	بەلێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(١٨)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی نوا nwa	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧/٧
ناونیشان:	سلێمانی/ عەقاری/ پشت و. پەیوەندی	ئیمەیڵ :	Fatinnwa.hotmail.com

بواری کارکردن:

١- ئاوەدانکردنەوەی گوندە وێرانەکان. ٢- جێبەجێکردنی پرۆژەی پەروەردەییو کەلتورییو کۆمەلایەتیو تەندروستی.
٣- هەستان بەکاری پرۆژە کشتوکاڵییەکان. ٤- هێنانەوە سەرکارو یارمەتیدانی دەرکراوەکانو کەسوکاری ئەنفال کراوەکانو باشترکردنو هۆشیارکردنەوەی باری ئابوریو کۆمەلایەتییان. ٥- یارمەتیدانی مرۆیی لەحالەتی کتوپڕو لەناکاودا. ٦- نەهێشتنی جیاوازیی رەگەزایەتی.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نیە	نیە
٢	جوانکردنی سیمای شار لەtvخاکدا		تەنها بڵاوکردنەوەی پرۆژەکان لەبڵاوکراوەی نامەدا
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بلاٚوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بلاٚوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بلاٚوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەنالێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، سلێمانی نوێ، puk tv
جەماوەری وەرگر	
ئایا بەردەوامە؟	

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)كان لەسنوری سلێمانیدا

(١٩)

ناوی رێكخراو :	رێكخراوی ریچ	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٥
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی عەلی ناجی/ گەرەكی ١٠٣	ئیمەیڵ :	reachsul@hotmail.com

بواری كاركردن:

١. بەرز كردنەوەی توانای كۆمەڵانی بێدەرەتانو لێقەوماوانو یارمەتیدانیان.

٢. گەشەپێدانی كۆمەڵ بەپشتبەستن بەسەرچاوە خۆماڵییەكانی بەردەست.

كەناڵەكانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپكراو
١	كامێرای ڤیدیۆ	رێنمایی	خولی سەرەتایی تەندروستی
٢	ستۆدیۆی مۆنتاژ		صیانە وتشغیل
٣	رێنمایی		Social economy
٤	چوار تەمسیلی تەلەفزیۆنی		پۆسكاتو رێنمایی
٥			پۆسكات بۆ بانگەشەی تەندروستیو نەخوێندەواریو وشكە ساڵی.
٦			دووبارە چاپكردنەوەی مەنهەجی نەخوێندەواری بەدەستكارییەوە/ ٢٠٠٢
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپكراوەكان

چاپخانەو جۆرەكانی	
قەبارەی بڵاوكراوەكە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەكان	
ژمارەی بڵاوكراوەكان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ كەناڵێكی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو كەناڵەكان بەپێی شوێنی كاركردنیان
جەماوەری وەرگر	كۆمەڵانی خەڵك
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٠)

ناوی رێکخراو :	رێککخراوی پیرمام	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠١/٥/١
ناونیشان:	سلێمانی/ پیرەمەگرون/ سوسێ	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن: پاکردنەوەی هەموو کێڵگە مینەکانو لەناوبردنی تەقەمەنی نەتەقیوو بۆ رزگارکردنی کۆمەڵانی خەڵك لەمەترسییەکانی ئەو دوژمنە شاراوەیە.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	ریپۆرتاژی تەلەفزیۆنی		پیرمام
٢			پۆستەرات
٣			رۆژمێر
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	تیشك
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	A٤
ژمارەی لاپەرەکان	٨
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	٣
زمانو شێوەی نووسینی	کوردیو ئینگلیزی
تیراژ	٥٠٠
سنووری بڵاوبوونەوەی	سلێمانی – کەرکوك
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو تەلەفزیۆنەکان، سەرجەم رۆژنامەکان
جەماوەری وەرگر	سەرجەم ناوچە مینرێژەکان
ئایا بەردەوامە؟	نەخێر

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢١)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی هەرەوەزی ئاوەدانکردنەوەی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٢
ناونیشان:	سلێمانی/ شۆڕش/ پشت و.پەیوەندیی و هاوکاری	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. یارمەتی لێقەوماوان و هەژاران.
٢. پارێزگاریکردنی ژینگە.
٣. چاککردنی پرۆژەی ئاوو ئاوەدانکردنەوە.
٤. هاندانی خەڵك بۆ ئاوەدانکردنەوەی گوندەکانیان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١		کاسێتی دەنگ بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری	بڵاوکراوەی دیواری
٢		سیمینار	
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمان و شێوەی نووسینی	کوردیو ئینگلیزی
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	هەموو کوردستان
نرخ	نییە
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، هەموو کەناڵە تەلەفزیۆنییەکان و رادیۆ
جەماوەری وەرگر	خەڵکانی دەرەوەی شارو ناوشار
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٢)

ناوی رێکخراو :	رێکخـــراوی باشـــترین خزمـــەتگوزاریی بـــۆ کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی عەلی ناجی	ئیمەیڵ :	سایتی www.khrw.org

بواری کارکردن:	ئاوەدانکردنەو چاودێریکردنی کەمئەندامان

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	وێنەو پۆستکارت	کۆڕو کۆبونەوەو سیمینار	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	KHAKTV /PUKTV
جەماوەری وەرگر	کۆمەلانی خەلك، کەمئەندامان.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمەکانی زانیاری، کەتایبەتن بە (Local– NGO)کان لەسلێمانیدا، کەتوێژەر ئەنجامی داون.

﴿(٢٣- ٥٣) ئەو رێکخراوانەی کەمێدیایان نییە﴾

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٣)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی سۆلیداریەتی ئەمریکی کوردی	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی عەلی ناجی	ئیمەیڵ :	aksorganization@yaohoo.com

بواری کارکردن:

١. گەشەپێدانی دۆستایەتی نێوان گەلی کوردو گەلی ئەمریکی.
٢. زامنکردنی پشتیوانی گەلی ئەمریکا لەسەرکەوتنی ئەزمونی دیموکراسی لەکوردستانی عێراقدا.
٣. سوود وەرگرتن لەئەزمونو توانای گەلی ئەمریکی لەدامەزراندنی کۆمەڵگەی مەدەنیو دامەزراوەی دیموکراسیو مافی مرۆڤدا.
٤. گەشەپێدانی هاوکاری کەلتوریو رۆشنبیریو کۆمەڵایەتی نێوان گەلی کوردو گەلی ئەمریکی.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٤)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی چاودێری پەراوێزکەوتووەکان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی/ رزگاری/ لەناو رێکخراوی لانەی منالآن	ئیمەیڵ :	Camp-kurdish@hotmail.com

بواری کارکردن: کارکردن لەبوارەکانی کۆمەلآیەتیو پەروەردەیو ئابوریو تەندروستیو چاودێری مافەکانی مرۆڤ.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بلآوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بلآوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بلآوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن.
جەماوەری وەرگر	کۆمەلآنی خەڵك بەگشتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٥)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی پرۆسەی چرا	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٤
ناونیشان:	سلێمانی/ کانی ئاسکان/ باخی گشتی	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. خولی نەهێشتنی نەخوێندەواری.

٢. خولی راهێنان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	
ئایا بەردەوامە؟	

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٦)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی کەلتور بۆ ژیان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمان/ رزگاری	ئیمەیڵ :	cflkurdistan@yahoo.com

بواری کارکردن:	گەیاندنی کۆمەڵگای کوردی بەپێزی کۆمەڵگاکانی جیهان لەرێگەی جەخت کردنەوە سەر بنەماکانی دیموکراسی، بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاریی تاکەکانی کۆمەڵ لەرێگەی تەکنەلۆژیای سەردەمەوە بۆ ئامانجی هێنانەدی کۆمەڵگایەکی مەدەنیی، دامەزراندنی دامودەزگای کەلتوریی پەروەردەیی خزمەتگوزارییو هاندانی لاوان بۆ سوود وەرگرتن لەم دەزگایە، بەشداریکردن لەنەهێشتنی نەخوێندەوارییو دواکەوتوییو بەرجەستەکردنی بنەماکانی عیلمانیەت، هۆشیارکردنەوەی منداڵانو ژنان لەو بنەمایانەی کە لەرێسا نێودەوڵەتییەکاندا هاتووە.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن.
جەماوەری وەرگر	کۆمەلانی خەڵك بەگشتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٧)

ناوی رێکخراو :	دەزگای کارگوزاریی فریاکەوتنی ئیسلامی لەکوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٨٨
ناونیشان:	سلێمانی تویمەلیك	ئیمەیڵ :	Shvan٤@yahoo.com

بواری کارکردن: ئاوەدانکردنەوە لەبوارەکانی مزگەوتو قوتابخانەو بنکەی تەندروستی.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو کەناڵەکان بەپێی شوێنی کارکردن.
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٨)

ناوی رێکخراو :	سەنتەری پەرەپێدانی دیموکراسیی‌و مافی مرۆڤ		ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٢
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی گۆران		ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. هەوڵدان بۆ گەشەپێدانی بنەماکانی کۆمەڵگەی مەدەنی‌و یەکسانی لەبەرامبەر یاسادا.
٢. کاراکردنی رای گشتیی بۆ گۆڕینی یاساکان کەگونجاو بێت لەگەڵ پرەنسیپەکانی مافی مرۆڤدا.
٣. کارکردن بۆ چەسپاندنی بنەمای جیاکردنەوەی دەسەڵاتەکان‌و پاراستنی سەربەخۆیی دادگاکان.
٤. پشتگیریکردنی ئەوانەی یاسا مافیان ناپارێزێت‌و بونەتە قوربانی یاسای چەوت.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتیو حکومەتو دەزگاکانی بەتایبەتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٢٩)

ناوی رێکخراو :	پەیمانگای پەروەردەی کۆمەڵی مەدەنیی	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٢
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم/ تەلاری کارۆخ	ئیمەیڵ :	paymanga@yahoo.com

بواری کارکردن:

١. بڵاوکردنەوەی هۆشیاریی دیموکراسیو هەڵبژاردنو ماف مرۆڤو مافە مەدەنییەکانو هەوڵدان بۆ دروستکردنی کەسایەتی کوردی.
٢. بۆ باشترکردنی سیستمی دیموکراسیو پیادەکردنی جاڕنامەی جیهانی مافەکانی مرۆڤو سەروەری یاساو چەسپاندنی پێگەکانی کۆمەڵی مەدەنی لەکوردستاندا.
٣. پێگەیاندنی کادری چالاک بۆ پرۆسەکانی دیموکراسیو هەڵبژاردن.
٤. هۆشیارکردنەوەی خەڵکی کوردستان بەواتای هاوڵاتیبوون.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر ڕاگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٠)

ناوی ڕێکخراو:	ڕێکخراوی گەشەپێدانی کۆمەڵو مرۆڤایەتی	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠١
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی حەمدی	ئیمەیڵ :	H_c_p_o@hotmail.com

بواری کارکردن: ١- بەشداریکردن لەپڕکردنەوەی کەلێنە ڕۆشنبیریەکانی گەلی کوردستان. ٢- بەرزکردنەوەی ئاستی خزمەتگوزاری گشتی. ٣- برەودان بەژیانی تاکەکەس. ٤- یارمەتیدانی لێقەوماوانی کۆمەڵ. ٥- هەوڵدان بۆ باشکردنی ژیانی منداڵانو ژنانو پیرو پەکەوتەو کەمئەندامان. ٦- کارکردن بۆ نەهێشتنی تیرۆر. ٧. هۆشیارکردنەوەی خەڵك لەمەترسیەکانی مینو تەقەمەنی. ٨- کارکردن بۆ خۆپاراستن لەنەخۆشی hivو هەوڵدان بۆ چارەسەرکردنی. ٩- گرنگیدان بەپاراستنی شوێنەواری دێرین.

کەناڵەکانی ڕاگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەڕەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی ڕاگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی ڕاگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣١)

ناوی رێکخراو :	گروپی پەرەپێدانی مافەکانی مرۆڤ.	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی/	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن: ١- هەوڵدان بۆ چەسپاندنی مافەکانی مرۆڤ لەپێناو هێنانەدی کۆمەڵگەیەکی مەدەنی هاوچەرخ. ٣- هەوڵدان بۆ بەیاساکردنی بنەماکانی ماف مرۆڤ لەهەرێمی کوردستاندا. ٣- هەوڵدان بۆ ناساندنی مافەکانی مرۆڤو پەروەردەکردنی کۆمەڵگە بەو مافانە. ٤- هەوڵدان بۆ بەگژاچونەوەی هەر پێشێلکارییەك دژی مافەکانی مرۆڤ.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتیو دەزگاکانی بەتایبەتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٢)

ناوی رێکخراو :	کفالة الایتام	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧/٥
ناونیشان:	سلێمانی/ تویمەلیك	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. مووچەی منداڵانی هەتیوو.
٢. خولی کۆمپیوتەر.
٣. پرۆژەی دروستکردنی مزگەوت.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	هەموو کەناڵەکان
جەماوەری وەرگر	منداڵانی هەتیوو
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)كان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٣)

ناوی رێكخراو :	رێكخراوی كارۆ	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧
ناونیشان:	سلێمانی/ خوار فولكەی ئاسكەكان	ئیمەیڵ :	نییە

بواری كاركردن:	١. هەوڵدان بۆ فریاگوزاریی كۆمەڵانی خەڵكی كوردستان. ٢. گەشەپێدانو ژیانەوەی ئابوریی و كۆمەڵایەتی و رۆشنبیری لەكوردستاندا. ٣. گەشەپێدان لەبوارەكانی كشتوكاڵو ئاودێری و تەندروستی و ڤێرتەرنەری و ئەندازیاری و زانستو پەروەردەی مرۆڤدا.

كەناڵەكانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپكراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپكراوەكان

چاپخانەو جۆرەكانی	
قەبارەی بڵاوكراوەكە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەكان	
ژمارەی بڵاوكراوەكان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ كەناڵێكی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم كەناڵەكانی راگەیاندن.
جەماوەری وەرگر	كۆمەڵانی خەڵك بەگشتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر ڕاگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٤)

ناوی ڕێکخراو :	ڕێکخراوی گروپی گەشەپێدانی کشتوکاڵو گەشتوگوزار.	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمان/ ڕزگاری/ بەرامبەر ئەنجومەنی وەزیران	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن: ١– پێداچونەوەی شێوازی بەرهەم هێنانی کشتوکاڵ لەکوردستاندا. ٢– گرنگیدان بەزانیارییە ئامارییەکانو سوود وەرگرتن لێیان. ٣– ئامادەکردنو لێکۆڵینەوەی پێویست لەیاساکانی کشتوکاڵ. ٤ ئاوەدانکردنەوەی شارو شارۆچکەو گوندەکانی کوردستان. ٥– هەڵکەندنی بیری ئێرتیوازی بۆ کشتوکاڵو گەشتو گوزار.

کەناڵەکانی ڕاگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی ڕاگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	خەڵکی گوندو شارو شارۆچکەکان
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٥)

ناوی رێکخراو :	مەڵبەندی رۆشنبیریو کۆمەڵایەتی خانزاد	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٦
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم نزیك وەزارەتی. پ. ه	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	١. رەخساندنی دەرفەت بۆ ژنان بۆ زیاتر تاووتوێکردنی کێشەکان. ٢. فێرکردنی ژنان بەهەندێك چالاکی کۆمەڵایەتی، کەچالاکی سەردەمن. ٣. دروستکردنی کەناڵی رۆشنبیری بۆ ژنان. ٤. چارەسەرکردنی کێشە کۆمەڵایەتییەکانی ژنان. ٥. بەکارهێنانی هۆیەکانی فێرکردنو هۆشیارکردنەوەی تەندروستی.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	تەنها کۆڕو کۆبونەوەو سیمینار	لەبڵاوکراوەی نامە چالاکیەکانیان بڵاو دەکەنەوە.
٢			هیچ بڵاوکراوەیەکیان نییە.
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	سلێمانیو دەروبەری
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، نامە.
جەماوەری وەرگر	تەنها ژنان
ئایا بەردەوامە؟	

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٦)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی چاودێریی مافەکانی مرۆڤی کورد	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٢
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی ئەندازیاران	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. کارکردن بۆ گەشەسەندنی کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی، نوێکردنەوەی بینا، خوێندن، چاککردنی باری ئابوری خێزانی کەم دەرامەت.
٢.کارکردن بۆ بەرگریکردن دژ بەهەردەستدرێژییەك بەرامبەر بەمرۆڤ.
٣. هەوڵدان بۆ گەشەسەندنی باری ئابوری، خانوو دروستکردن، خوێندن، پێشخستنی راهێنانو بەرژەوەندی گشتی بۆ خێزانە کەم دەرامەتەکان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتیو حکومەتو دەزگاکانی بەتایبەتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٧)

ناوی رێکخراو:	پەیمانگای کوردی بۆ هەڵبژاردن	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٢
ناونیشان:	سلێمانی/ بەختیاری/ خانوی ژمارە ٤٤	ئیمەیڵ :	Kurdish_institute@yahoo.com

بواری کارکردن:

١. دەرکردنی بڵاوکراوەی تایبەت دەربارەی دیموکراسیەتو هەڵبژاردن.
٢. هەڵسەنگاندنی قانونو رێنماییەکانی هەڵبژاردنو دیاریکردنی ئەرێو نەرێکان.
٣. هەڵسەنگاندنی پرۆسەی هەڵبژاردنو نوسینی راپۆرت لەبارەیانەوە.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٨)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی فریاگوزاری کورد	ساڵی دامەزراندن	نەزانراو
ناونیشان:	سلێمانی/ بەختیاری تازە	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	
ئایا بەردەوامە؟	نەخێر

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)كان لەسنوری سلێمانیدا

(٣٩)

ناوی رێكخراو :	رێكخراوی گەشەپێدانی هۆشیاری تەندروستی كوردستان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی	ئیمەیڵ :	Diarv-dartash@yahoo.com

بواری كاركردن:	١. گەیاندنی دەنگی ئەو نەخۆشانەی كەنەخۆشییەكانیان لەناو هەرێمدا چارەسەر ناكرێت. ٢. رێنمایكردنی كۆمەڵانی خەڵك بۆ خۆپاراستن لەنەخۆشیو كەمئەندامبوون.

كەناڵەكانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپكراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپكراوەكان

چاپخانەو جۆرەكانی	
قەبارەی بڵاوكراوەكە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەكان	
ژمارەی بڵاوكراوەكان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ كەناڵێكی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم كەناڵەكانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	كۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٠)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی گەشەپێدانی کۆمەڵایەتی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٢
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم، بینای ئالان	ئیمەیڵ :	ksdosul@maktob.com

بواری کارکردن:	١. بوژاندنەوەو باشکردنی باری کۆمەڵایەتی دانیشتوان بەتایبەتی ئافرەتان. ٢. هاوکاریکردنی توێژو چینە جۆراو جۆرەکانی کۆمەڵ بەتایبەتی: أ. کردنەوەی خولی تەندروستیو یاسایو کۆمەڵایەتی لەشارو شارۆچکەو گوندەکان. ب. بەشداریکردن لەهەڵمەتی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا. ج. بەرزکردنەوەی توانای تاك لەرێگەی کردنەوەی پرۆژەی داهات بەتایبەتی بۆ ژنانی بێسەرپەرشتیار. د. کۆمەککردن لەبواری پەروەردەو فێرکردندا. هـ. بەشداریکردن لەئاوەدانکردنەوەی کوردستاندا.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤١)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی ئاوەدانکردنەوە گەشەپێدانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٥
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم	ئیمەیڵ :	Kurdo١٩٩٥٢٠٠٣@yahoo.com

بواری کارکردن:	گەرانەوەی گوندنشینەکانو دروستکردنی خانوبەرو قوتابخانەو مزگەوتو بنکەی تەندروستی لەگوندەکاندا، گەشەپێدانی بەرهەمی کشتوکاڵیو ئاژەڵی، پرۆژەی فێرکاریو دابین کردنی داهات بۆ ژنان، پرۆژەی فێرکردن بۆ خەڵکی کەمئەندامی گوندنشین.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	کوردستانی نوێ، PUKTV، کوردسات، رادیۆی کەلار، راگەیاندنی پەروەردەی دەربەندیخان، بڵاوکراوەی بلوسکی SCF
جەماوەری وەرگر	سەرجەم کۆمەڵانی خەڵك، بەتایبەتی گوندنشین.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٢)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩١/١٠
ناونیشان:	سلێمانی/ گەڕەکی رزگاری	ئیمەیڵ :	Kurds-npo@yahoo.com

بواری کارکردن:	یارمەتی ئاوارەکان بۆ گەڕانەوەیان بۆ دێهاتەکانیان، یارمەتیدانی لێقەوماوانو هەژاران، بەشداریکردن لەئاوەدانکردنەوەی کوردستاندا.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	PUKTV
جەماوەری وەرگر	سەرجەم کۆمەڵانی خەڵك
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٣)

ناوی رێکخراو:	رێکخراوی ئاوەدانکردنەوەی گوندەکانی کوردستان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٥
ناونیشان:	سلێمانی/ رزگاری/ بازاڕی هەڵەبجە	ئیمەیڵ :	kvraorg@hotmail.com

بواری کارکردن:

١. ئاوەدانکردنەوەی شارو شارۆچکەکانی کوردستان.
٢. پێشکەشکردنی یارمەتی بۆ لێقەوماوانو کەمئەندامان.
٣. گەشەپێدانی هۆشیاریی و رێکخستنی چالاکییە رۆشنبیریی و کۆمەڵایەتییەکان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٤)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی گەشەپێدانی یاساو مەدەنییەت	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. پێداچونەوەو ئامادەکردنی دەقی دەستوری و یاسایی پێشکەوتنخوازو پیادەکردنیان.
٢. راهێنانی کادری بەتوانا کەبگاتە ئاستی جێبەجێکردنی ئەو دەقانە.
٣. دابینکردنی رۆڵی کاریگەری ژن لەرووی یاساو کۆمەڵایەتییەوە بۆ بنیاتنانی کۆمەڵگەیەکی پێگەیشتوو.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتیو حکومەتو دەزگاکانی بەتایبەتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٥)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی لێکۆر	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٢
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم/ بینای ئالان	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن: یارمەتیدانی خەڵکی کۆمەڵگاکان بۆ گەڕانەوەیان بۆ دێهاتەکانو دەستکردنەوەیان بەکاری کشتوکاڵی، دانانی پرۆگرامی تایبەت بەبوژاندنەوەو گەشەپێدانی هەربەشێك کەپێویستی هەبێت لەکەرکوكو سلێمانیدا، هەوڵدان بۆ جێگیرکردنی باری ئابووریو ئیداری لەشارۆچکەکانی سلێمانیو کەرکوك بەهاوکاری حکومەت، یارمەتیدانی بێلانەکان لەئاوارە ناوخۆییەکان بەتایبەتی ئەوانەی توانی گەڕانەوەیان نیە، دانانی پلان بۆ هەموو پرۆژە ئەندازەییەکان، دانانی پلانی تەندروستی لەبواری چارەسەری دەرونی مرۆڤی کورد، چارەسەری کێشەی منداڵان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر ڕاگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٦)

ناوی ڕێکخراو :	ڕێکخراوی ڕێگای ژیان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٨
ناونیشان:	سلێمانی/ سابونکەران	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:	هەماهەنگی کردن لەگەڵ دامودەزگا پەروەردەییەکان بۆ بەدیموکراسی کردنی سیستمی پەروەردە، کەمکردنەوەی فشارو نەریتە دواکەوتووەکانی تایبەت بەجیاکاریی ژنان، چالاک کردنی ڕۆڵی بەتاك لەناو کۆمەڵگاو دابینکردنی ئازادییەکانو گەشەپێدانی تواناکانیان، بەشداری لەگەشەپێدانی ئابووری خێزان لەڕێگەی پێشکەشکردنی پێشنیاری زانستی بۆ پرۆژە خزمەتگوزارییەکان بۆ لایەنی پەیوەندیدار، کارکردن بۆ جێبەجێ کردنی مافی منداڵان

کەناڵەکانی ڕاگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١			
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی ڕاگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٧)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی نەوژین بۆ دیموکراسی کردنی خێزان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. بەشداریکردن لەدیموکراسیکردنی سیستمی پەروەردە.
٢. کەمکردنەوەی فشارە کۆمەڵایەتییەکان دژ بەژنان.
٣. بەرزکردنەوەی ئاستی رۆشنبیریی خێزان.
٤. بەشداریکردن لەبەرزکردنەوەی ئاستی ئابوری خێزان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)كان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٨)

ناوی رێكخراو :	رێكخراوی كیدۆ	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٤
ناونیشان:	سلێمانی/ شەقامی سالم	ئیمەیڵ :	Kedo١٩٩٤٢٠٠٢@yahoo.com

بواری كاركردن:

١. داهاتویەكی باش بۆ خەڵكی هەژار.
٢. كاركردن بۆ گەشەكردنی كۆمەڵگە.
٣. هەوڵدان بۆ بنیاتنانی كۆمەڵگەی مەدەنی.
٤. كاركردن بۆ پاراستنی مافەكانی مرۆڤ.
٥. كۆششكردن بۆ جێبەجێكردنی دادوەری كۆمەڵایەتی.

كەناڵەكانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپكراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپكراوەكان

چاپخانەو جۆرەكانی	
قەبارەی بڵاوكراوەكە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەكان	
ژمارەی بڵاوكراوەكان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ كەناڵێكی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم كەناڵەكانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	كۆمەڵانی خەڵك بەگشتی
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٤٩)

ناوی رێکخراو :	کۆمەڵەی فریاکەوتن و گەشەپێدان	ساڵی دامەزراندن	١٩٩٧
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی ئەندازیاران	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. خزمەتکردن و یارمەتیدانی هەژاران.
٢. بەشداریکردن لەدروستکردنەوەی کۆمەڵگەی ئاشتیخوازو بەرهەمهێن.
٣. هاوکاریکردن لەسەر بنچینەی سەرەتاکانی پلانی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان لەلایەن وەزارەتەکانی حکومەتەوە.
٤. دابینکردنی هەلی کارکردن و بەرهەمهێنەرو خزمەتگوزار بۆ خەڵکانی پسپۆر.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمان و شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵک بەگشتی و حکومەت و دەزگاکانی بەتایبەتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٥٠)

ناوی رێکخراو :	مەڵبەندی ئاوەدانکردنەوەو پەرەپێدان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٢
ناونیشان:	سلێمانی/ گردی ئەندازیاران/ شەقامی ئارارات	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. یارمەتیدانی ئەو هاوڵاتیانەی کەبارودۆخی ژیانیان خراپەو پێویستیان بەیارمەتیدان هەیە.
٢. باشکردنی بارودۆخ و سوود وەرگرتن لەتوانای ئەوانەی کەسوودیان بۆ ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان لێوەردەگیرێت.
٣. بەشداریکردن بۆ دروستکردنەوەی کۆمەڵگەی ئاشتیخوازو بەرهەم هێنەر.
٤. هەماهەنگیکردن لەگەڵ دەزگا حکومییەکان لەبوارەکانی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان.
٥. یارمەتیدانی لێقەوماوانی روداوی کتوپڕ.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمان و شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	سەرجەم کەناڵەکانی راگەیاندن
جەماوەری وەرگر	کۆمەڵانی خەڵك بەگشتی و حکومەت و دەزگاکانی بەتایبەتی.
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٥١)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی شەهید رێباز	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی/ تەلاری کارۆخ	ئیمەیڵ :	Sopran@dr.com

بواری کارکردن:	یارمەتی منداڵی شەهیدانو هەژاران، چارەسەرکردنی کێشەی منداڵان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١			
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	منداڵانی هەژارو منداڵانی شەهید
ئایا بەردەوامە؟	

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٥٢)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی رۆژ بۆ پلانو ئاوەدانکردنەوە	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلیامانی/ شەقامی سالم/ بەرامبەر حوسێینییە	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. رێکخستنەوەو بنیاتنانەوەی ئەو گوندو شارۆچکانەی بەهۆی کرداری پاکتاوی نەژادیەوە وێران بوون.
٢. بنیاتنانی دەزگای خزمەتگوزاری بۆ ئەو شارو شارۆچکانەی کەوێران بوون.
٣. گێرانەوەی دانیشتوانی دەربەدەر بۆ سەر زێدی خۆیانو فەراهەمکردنی پێداویستی ژیان بۆیان.
٤. دەستەبەرکردنی هۆکارەکانی گەشەپێدانی سامانی کشتوکاڵو ئاژەڵ.
٥. دروستکردنی وەرشەی هونەریی بۆ زامنکردنی کارو فەراهەمکردنی دەستهات بۆ خەڵکی گوندو شارۆچکەکان.
٦. دانانی نەخشەو پلان بۆ بنیاتنانەوەی گوندە وێرانەکان.
٧. ئامادەکردنی نەخشەو توێژینەوە بۆ دروستکردنی پردو رێگاوبان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			
٨			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	خەڵکی گوندو شارو شارۆچکەکان
ئایا بەردەوامە؟	بەڵێ

فۆرمی زانیاری لەسەر راگەیاندنی (Local/ NGO)کان لەسنوری سلێمانیدا

(٥٣)

ناوی رێکخراو :	رێکخراوی سایە بۆ بەرەنگاری توندو تیژی ژنان	ساڵی دامەزراندن	٢٠٠٣
ناونیشان:	سلێمانی/ ئۆفیسی سکرتاریەتی یەکێتی ژنان	ئیمەیڵ :	نییە

بواری کارکردن:

١. هەوڵدان بۆ بەرەنگاربوونەوەی توندوتیژی لەسەر مێینە.
٢. هەوڵدان بۆ نەهێشتنی جیاوازی رەگەزیی.
٣. هەوڵدان بۆ نەهێشتنی تیرۆر.
٤. هەوڵدان بۆ نەهێشتنی کێشەی خێزان.

کەناڵەکانی راگەیاندن

ژ	بینراو	بیستراو	چاپکراو
١	نییە	نییە	نییە
٢			
٣			
٤			
٥			
٦			
٧			

زانیاری زیاتر لەسەر بابەتە چاپکراوەکان

چاپخانەو جۆرەکانی	
قەبارەی بڵاوکراوەکە بە(سم)	
ژمارەی لاپەرەکان	
ژمارەی بڵاوکراوەکان تا ئێستا	
زمانو شێوەی نووسینی	
تیراژ	
سنووری بڵاوبوونەوەی	
نرخ	
پەیوەندییان بەچ کەناڵێکی راگەیاندنەوە هەیە	
جەماوەری وەرگر	
ئایا بەردەوامە؟	

٢. نظام عمل المنظمات الغير الحكومية داخل اقليم كوردستان/ العراق، رقم القرار ٢٩٧، تاريخ القرار ٢٥/ ١٢/ ١٩٩٩.

بسم الله الرحمن الرحيم

رئاسة إقليم كوردستان

رقم القرار (٢٩٧)

تأريخ القرار ١٩٩٩/١٢/٢٥

قرار

إستناداً إلى أحكام الفقرة (٤) من المادة العاشرة قررنا إصدار النظام الآتي:

"نظام عمل المنظمات الغير حكومية داخل إقليم كوردستان/ العراق"

(الفصل الأول)

المادة الأولى:

المنظمة تنظيم أختباري ذات نفع عام لها شخصية معنوية مستقلة تتكون من عدة أشخاص طبيعيين هدفها إغاثة المعوزين والمنكوبين والعمل لصالح المعدمين والمحافظة على البيئة و تأمين الخدمات الأساسية وتطوير المجتمع ولمواطني الأقليم في سبيل تحقيق هذه الأهداف كامل الحرية في تأسيس هذه المنظمات.

المادة الثانية:

يقصد بالتعابير التالية المعاني المبينة أزاءها لأغراض هذا النظام:

الإقليم: إقليم كوردستان– العراق.

الوزير: وزير المساعدات الإنسانية والتعاون.

الوزارة: وزارة المساعدات الإنسانية والتعاون.

الوزارة المختصة: الوزارت ذات العلاقة

المنظمة المحلية: المنظمة المحلية الغير حكومية المؤسسة بموجب أحكام هذا النظام التي تعتبر شخصية معنوية مستقلة بعد تسجيلها ولاتهدف الى الربح أو النفع الشخصي وتعمل لتحقيق أهدافها المرسومة بموجب المادة الأولى.

المنظمة الأجنبية: أية منظمة أجنبية غير حكومية يقع مركز نشاطها الرئيسي خارج الإقليم ويتقدم بطلب فتح فرع لها داخل الإقليم.

المجلس: مجلس المعتمدين في المنظمة المحلية الغير حكومية وتتألف من مؤسسي المنظمة وتعتبر السلطة العليا فيها.

الهيئة الإدارية: الهيئة المعينة من قبل المجلس و لايجوز أن تضم من بين أعضائها أعضاء المجلس.

المديرية: مديرية المنظمات في وزارة المساعدات الإنسانية والتعاون.

المادة الثالثة:

شروط عمل المنظمة:

أولاً: أن لايقل عدد الأعضاء المؤسسين عن (٥) عضواً متمتعين بالأهلية القانونية و لاتجمعهم صلة القرابة من الدرجتين الأولى والثانية.

ثانياً: تؤسس المنظمة بموجب النظام الأساسي الذي يعده المؤسيسون ويصادق عليه الوزارة بالتنسيق مع وزارة الداخلية ويشترط في النظام أن يحتوي على:

١. إسم المنظمة على أن يدل على الهدف الرئيسي منها.
٢. مقرها وعنوانها ومنطقة نشاطها إن كانت مختصة بمنطة معينة.
٣. النشاطات الرئيسية التي ستزاولها.
٤. أن تكون مسؤولية أعضائها محدودة.
٥. شروط قبول أعضاء المجلس وواجباتهم وفصلهم وإنسحابهم وإنتهاء عضويتهم.
٦. قواعد العمل في المنظمة وتعيين الهيئة الإدارية وصلاحياتها وإختصاصاتها.
٧. أن لايتضمن النظام الأساسي دفع الرواتب والمكافئات للأعضاء المعتمدين.
٨. موعد تحضير الحسابات الختامية والمصادقة عليها.

٩. كيفية إعداد الموازنة التخطيطية وتنفيذ المشاريع وطريقة التعامل مع الممولين.
١٠. نوع علاقة المنظمة مع حكومة الإقليم في ضوء هذا النظام.
١١. كيفية تنظيم ومسك السجلات الضرورية لإدارة أعمال المنظمة وحساباتها وطرق الرقابة عليها.
١٢. الهيكل التنظيمي للمنظمة وقواعد تعديل النظام الأساسي لها.
١٣. قواعد دمج المنظمة وإتحادها وحلها وتصفيتها.
١٤. مصادر الدخل وطريقة التعامل بها.
١٥. كيفية إنعقاد الإجتماعات السنوية للمجلس والهيئة والمواضيع التي تخصها.
١٦. أسس تعيين اعضاء الهيئة الأدارية والعاملين في المنظمة وتحديد رواتبهم ومخصصاتهم وترقيتهم واعفائهم.

ثالثاً: أن تكون لها شخصية معنوية وذمة مالية مستقلة والمسؤولية فيها محدودة.

رابعاً: أن لاتتعارض أهدافها مع المصلحة العامة في الإقليم وأن لاتكون لها أهداف غير مشروعة وأن تكون أهدافها معلنة وواضحة وأن لاتكون هذه الأهداف مخالفة للنظام العام والآداب.

خامساً: أن لاتستهدف المنظمة بث الشقاق والتفرقة العنصرية أو الدينية أو المذهبية بين أهالي الأقليم.

سادساً: أن لاتستخدم المنظمة عند مزاولة نشاطاتها الأطفال كعمال.

المادة الرابعة:

شروط العضوية في المجلس:

يقبل عضواً في المجلس كل من:

أ. أكمل الثامنة عشر من عمره ولم يكن محكوماً عليه بجناية غير سياسية أو جنحة مخلة بالشرف مالم يرد له إعتباره.

ب. يتعهد بتنفيذ إلتزاماته تجاه المنظمة وأن يعمل لتحقيق أهدافها

ج. أن يكون من الذين يتمتعون بشخصية إجتماعية أو ثقافية أو علمية مرموقة ومن الذين يشهد ماضيهم بالنزاهة والوطنية والإخلاص.

٢. يعتبر المؤسسون أعضاء في المجلس بعد تسجيلها.

٣. تفقد صفة العضوية بالفصل أو الوفاة أو الإستقالة بعد قبولها أو بعد قبوله أو بعد مرور ثلاثين يوماًعلى تأريخ تقديمها ولم يتم البت فيها وكذلك الأعضاء الذين يبتعدون عن نشاط المنظمة لفترة تزيد على سنة واحدة.

٤. يفصل العضو من المنظمة إذا:

أ. حكم عليه بجناية غير سياسية أو جنحة مخلة بالشرف.

ب. إذا قام بعمل من طبيعته أن يلحق بالمنظمة ضرراً جسيماً مادياً أو أدبياً.

٥. يكون الفصل بقرار يتخذه المجلس وللعضو المفصول أن يستأنف القرار لدى محكمة البداءة خلال ثلاثين يوماً من تأريخ تبليغه ويعتبر قراره قطعياً.

"الفصل الثاني"

المادة الخامسة:

مديرية المنظمات:

تؤسس بموجب أحكام هذا النظام مديرية تسمى بـ(مديرية المنظمات) في وزارة المساعدات الأنسانية والتعاون ومهمتها:

١. منح إجازة تأسيس المنظمات بموافقة الوزير وبالتنسيق مع الوزارات ذات العلاقة.
٢. البت في قرارات إعتراض الأعضاء في حالة الفصل.
٣. الإشراف على نشاط المنظمات المحلية وكيفية تعاملهم مع المنظمات الأجنبية
٤. تنظيم تعامل المنظمات المحلية مع وزارات ودوائر حكومة الإقليم.
٥. مسك سجلات تحوي معلومات عن كل منظمة على حدة ونشاطاتها وحساباتها الختامية وكذلك سجل بالمنظمات التي تم رفض تسجيلها مع بيان أسباب الرفض.
٦. تقديم تقارير فصلية عن نشاط المنظمات المحلية الى رئاسة مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة.
٧. تنظيم عمل المنظمات الأجنبية غير الحكومية داخل الإقليم ومتابعة نشاطاتهم وتقدم تقارير بها الى رئاسة مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة.

٨. تنظيم هويات موحدة لأعضاء المجلس والعاملين في المنظمات.
٩. الإعلان عن تسجيل المنظمة في الجريدة الرسمية.
١٠. متابعة وتسجيل التغييرات التي تحدث في مكاتب المنظمة ونظامها وأهدافها وكذلك التغييرات التي تحصل في الهيئة الإدارية وتلزم المنظمة بأشعار المديرية بها خلال مدة لاتتجاوز (٣٠) يوماً من تأريخ حدوثها.
١١. أستيفاء رسم التسجيل البالغ (٥٠٠) دينار من المنظمة عند تسجيلها
١٢. تصديق سجلات المنظمة وختمها بعد ترقيمها.

المادة السادسة:

إجراءت تسجيل المنظمة:

أولاً: يقدم المؤسسون طلب التسجيل الى الوزارة موقعة من عدد لايقل عن (٣) من الأعضاء المؤسسين مع (٣) نسخة من النظام الأساسي للمنظمة موقعة من قبل جميع الأعضاء المؤسسين مرفقة بها قائمة بأسماء الأعضاء والمعلومات المطلوبة عنهم.

ثانياً:للوزير البت في طلب التسجيل خلال فترة لاتتجاوز (٦٠) يوماً إذا ماتوفرت في المنظمة الشروط المطلوبة بموجب أحكام هذا النظام وفي حالة تقديم بيانات إضافية أو إستكمال النواقص لغرض التسجيل تبدأ مدة الـ(٦٠) بوماً من تأريخ تقديم هذه البيانات.

ثالثاً: في حال صدور قرار من الوزير برفض التسجيل يجب أن يكون القرار سبباً ويحق لمقدمي الطلب الطعن فيه أمام احدى محاكم البداءة خلال مدة اقصاها (٣٠) يوماً من تأريخ تبليغهم بقرار الرفض خطياً.

رأبعاً: تكتسب المنظمة شخصية معنوية إعتبارية بعد تسجيلها بموجب أحكام هذا النظام.

المادة السابعة:

حقوق وإمتيازات المنظمات:

أولاً: للمنظمة المحلية حق إمتلاك الأموال المنقولة والغير منقولة لإستخدامها في سبيل تحقيق أهدافها ولها حق التصرف بها.

ثانياً: للمنظمة الأجنبية الحق في إمتلاك لأموال المنقول والتصرف بها بعد إستحصال موافقة الوزارة.

ثالثاً: تعفى المنظمة المحلية من الضرائب والرسوم ضد تسجيل موجوداتها الثابتة (المنقولة والغير المنقولة) التى تستخدمها لتحقيق اهدافها.

رابعاً: للمنظمة حق إقامة مشاريع بغرض تحقيق الربح المادي على إستخدام صافي عائداتها بعد طرح الضرائب والرسوم لتنفيذ أهداف المنظمة أو لزيادة إستثماراتها على أن تستخدم في جميع الأحوال لتنفيذ أهدافها.

خامساً: تخضع صافي أرباح المشاريع التي تقيمها المنظمات بغرض الحصول على الربح المادي للضرائب والرسوم المفروضة بموجب القوانين المرعية.

سادساً: للمنظمة فتح فروع لها في جميع أنحاء إقليم كوردستان– عيراق.

سابعاً: للمنظمة الحق في جمع الاموال عن طريق قبول التبرعات النقدية والعينية بالوسائل المشروعة داخل و خارج الأقليم لغرض تحقيق اهدافها.

"الفصل الثالث"

المادة الثامنة:

مجلس المعتمدين:

أولاً: يتألف المجلس من الأعضاء المؤسسين الذين يجب أن لا يقل عددهم عن (٥) عضواً.

ثانياً: المجلس مسؤول مسؤولية تضامنية عن مدى التزام المنظمة بالأهداف المؤسسة من أجلها وبالنظام الأساسي المقدم من قبلها.

ثالثاً: أعضاء المجلس متطوعون من أجل تحقيق أهداف المنظمة وغير مشمولين بصرف الرواتب والمكافئات.

رابعاً: يجتمع المجلس سنوياً مرة واحدة على الأقل ويعتبر النصاب قانونياً بحضور أكثر من نصف أعضائها ويجوز دعوة المجلس للإجتماع في الحالات الإستثنائية بطلب من ثلثي الأعضاء لبحث:

أ. الخطة السنوية للمنظمة وميزانيتها التخطيطية.

ب. إقرار التعديل في النظام الأساسي.

ج. تصديق الحسابات الختامية للسنة المنصرمة.

د. الوضع العام للمنظمة ومدى تحقيق أهدافها.

خامساً: على الهيئة الإدارية الإلتزام بقرارات وتوصيات المجلس.

سادساً: المجلس المسؤول عن تحقيق أهداف المنظمة ومصيرها.

سابعاً: تحدد رواتب ومخصصات الهيئة الأدارية وتعيينهم واعفائهم وقبول استقالتهم.

المادة التاسعة:

الهيئة الإدارية:

أولاً: يجب أن لايقل أعضاء الهيئة عن (٥) عضواً ولايزيد عن (٩) عضواً يتم تعيينهم وأعفائهم ومساءلتهم بموجب مواد يتم تثبيتها في النظام الأساسي وبموافقة المجلس على أن تراعي في التعيين الحاجة الفعلية للمنظمة واختصاصاتها.

ثانياً: لايجوز أن تضم الهيئة الإدارية عضوين أو أكثر تجمعهم صلة القربى من الدرجتين (الأولى والثانية).

ثالثاً: الهيئة مسؤولة مسؤولية مباشرة عن تسيير جميع نشاطات وأعمال المنظمة.

رابعاً: في حالة عدم حضور رئيس الهيئة أو من ينوب عنه ويمثله أمام الجهات المختصة وله حق توقيع المخاطبات والعقود ويتم هذا التخويل من قبل الرئيس أو من قبل المجلس في حالة وفاة أو إستقالة الرئيس.

خامساً: تختص الهيئة بـ:

أ. إدارة المنظمة وإتخاذ القرارات وإصدار التعليمات لغرض تنفيذ خططها.

ب. تعيين العاملين في المنظمة وتحديد أماكن عملهم وأعفائهم أو قبول إستقالتهم بموجب النظام الأساسي.

ج. تشكيل اللجان المختصة لتنفيذ نشاطات المنظمة.

د. تحضير الحسابات الختامية السنوية للسنة المنصرمة وأعداد الموازنة التخطيطية للسنة القادمة.

ه. تقديم تقارير سنوية تتضمن جميع أوجه النشاط في المنظمة الى المجلس والوزارة كذلك تقارير خاصة عندما يستجد أمر مهم تخص نشاطها.

و. متابعة أعمال المنظمة ونشاطاتها لدى دوائر حكومة الإقليم.

ز. دعوة المجلس للأجتماعات السنوية أو الإجتماعات الإستثنائية.

سادساً: يتم تحديد صلاحيات وإختصاصات الرئيس والهيئة الإدارية بموجب النظام الأساسي الذي يجب أن يتطابق مع أحكام هذا النظام.

سابعاً: تعقد الهيئة إجتماعاتها شهرياً بدعوة من الرئيس أو من ينوب عنه في حالة غياب الرئيس وتعقد إجتماعيات إستثنائية بدعوة من ثلث أعضائه أو الرئيس.

ثامناً: تعقد إجتماعات الهيئة عند حضور ثلثي الأعضاء.

تاسعاً: تتخذ الهيئة قراراتها وتصبح واجبة التنفيذ عند تصويت أغلبية الأعضاء عليها.

المادة العاشرة:

سجلات المنظمة:

أولاً: تمسك المنظمة السجلات التالية:

أ. سجل محاضر إجتماعات المجلس.

ب. سجل محاضر إجتماعات الهيئة.

ج. سجل اليومية العامة والصندوق والسجلات الأخرى المعتمدة في النظام المحاسبي الموحد.

د. سجل الصادرة والواردة.

ثانياً: تتبع المنظمات النظام المحاسبي الموحد في تسجيل المعاملات المالية وإستخراج الحسابات الختامية.

المادة الحادية عشر:

أولاً: تدقق حسابات المنظمة من قبل ديوان الرقابة المالية سنوياً ويتم تصديق حساباتها الختامية من قبلهم.

ثانياً: على المنظمة تزويد الوزارة و وزارة المالية بالبيانات التالية:

أ. نسخة مصدقة من الحسابات الختامية.

ب. إسم المصرف الذي تتعامل معه المنظمة.

ج. نسخة من العقود التي تبرمها المنظمة مع المقاولين الثانويين و عقود إيجار المباني والآلات والمعدات والسيارات المستأجرة من قبلهم.

د. براءة ذمة المتعاقدين من ضريبة الدخل.

هـ. يتم تزويد مديرية ضريبة دخل المحافظة سنوياً بقائمة تتضمن أسماء أعضاء الهيئة الأدارية والعاملين من الذين تقاضوا الرواتب والمخصصات والمكافئات على أن تتضمن القائمة مقدار ماتقاضاه كل منهم خلال السنة.

ثالثاً: على المنظمة الإلتزام بالقوانين والأنظمة والتعليمات المرعية في الإقليم والعمل بموجبها.

"الفصل الرابع"
دمج المنظمات وحلها

المادة الثانية عشر:

دمج المنظمات:

١. يجوز لمنظمتين أو أكثر أن تندمجا معاً شرط أن تكون أهدافها متماثلة وعندئذ تنقل جميع حقوق والتزامات المنظمات المندمجة الى المنظمة الجديدة.

٢. لاتسأل المنظمة الجديدة عن التزامات المنظمات المندمجة إلا في حدود مآل إليها من حقوق والتزامات تلك المنظمات من تأريخ الدمج.

٣. يتم إجراءات التسجيل للمنظمة الجديدة لدى المديرية وتعلن عن الدمج في الجريدة الرسمية .

المادة الثالثة عشر:

حل المنظمة:

أولاً: يتم حل المنظمة في الأحوال التالية:

أ. يتم إتخاذ قرار الحال في جلسة المجلس وبأغلبية الأصوات ويتم إشعار الوزارة مباشرة بعد صدور القرار.

ب. إذا لم تمارس المنظمة نشاطاتها رغم مرور مدة سنة واحدة على تسجيلها (إذا لم تكن عدم ممارستها لظروف خارجه عن إرادة المنظمة) يتم حل المنظمة بقرار من الوزير ويعتبر قرار الحل قطعياً بعد مرور (٣٠) يوماً من تأريخ تبليغهم بذلك وللمجلس حق الطعن في القرار لدى محاكم البداءة خلال المدة المذكورة.

ج. إذا ثبت خروجه عن النظام الأساسي للمنظمة ومارس نشاطاته بخلافها ولم يقم بأتخاذ مايلزم لتلافي الخروج عن النظام رغم مرور (٣) أشهر على تبليغهم بها من قبل الوزير يتم حل المنظمة.

د. في حالة طعن المنظمة لقرار الوزير لدى محاكم البداءة والخاص بالحل تستمر المنظمة بممارسة نشاطها خلال الفترة من تقديم الطعن لغاية إصدار القرار النهائي للمحكمة.

هـ. في حالة حل المنظمة بموجب أحكام هذا النظام يتم نقل جميع حقوقها والتزاماتها الى منظمة مماثلة لها في الأهداف بقرار من الوزير إذا لم تحوي النظام الأساسي لها بنوداً تقضي بتحويل حقوقها والتزاماتها الى منظمة أو جهة معينة.

و. في حالة عدم وجود منظمة مماثلة تؤول ملكية المنظمة التي أتخذ قرار من الوزير بحلها الى الدولة وتسجل إيراداً نهائياً.

"الفصل الخامس"

المادة الرابعة عشر:

المنظمة الأجنبية غير الحكومية:

أولاً: لأية منظمة أجنبية غير حكومية أن تتقدم بطلب للوزارة لفتح فرع أو أكثر لها في إقليم كردستان العراق للقيام بنشاطات إنسانية (شرط إنسجامها مع مصالح الإقليم) على أن يتضمن طلب التسجيل:

أ. أسم المنظمة و مركزها الرئيسي.

ب. أغراضها ونشاطاتها الأساسية.

ج. أسماء العاملين من الأجانب والمحليين في الفرع المنوي إنشاءه وجنسياتهم وعناوينهم.

ثانياَ: تقوم الوزارة بالأستئناس برأي الوزارات ذات العلاقة فيما يتعلق بطلب تسجيل المنظمة الأجنبية.

ثالثاً: عند مغادرة المنظمة الأجنبية للأقليم لايحق لها التصرف بالأموال المنقولة عن طريق البيع أو أخراجها الى خارج الأقليم وانما يتم أنتقال ملكيتها الى منظمة أخرى ويتم اشعار الوزارة بذلك.

"الفصل السادس"

أحكام عامة

المادة الخامسة عشر:

أولا: لايجوز إجراءات الحجز ووضع اليد على أموال المنظمة وممتلكاتها أو إغلاق وتفتيش مراكزها إلا بعد صدور قرار من جهة قضائية مختصة.

ثانياً: على المنظمات المسجلة بموجب قانون الجمعيات رقم (١٨) لسنة ١٩٨٣ والنظام رقم (١) لسنة ١٩٩٥ نظام عمل المنظمات داخل إقليم كوردستان العراق تكييف أوضاعها وتسجيلها لدى المديرية طبقاً لأحكام هذا النظام خلال (٩٠) يوماً من تأريخ نفاذه.

ثالثا: للوزارة حق تنبيه وإنذار المنظمات عن المخالفات القانونية التي تقوم بها ولها الحق متابعة تنفيذ خطتها بالتنسيق مع الوزارات المختصة.

رابعاً: يلغي العمل بأحكام النظام رقم (١) لسنة ١٩٩٥ نظام عمل المنظمات داخل إقليم كردستان العراق.

خامساً: على الوزراء تنفيذ أحكام هذا النظام كل بقدر تعلق الأمر به.

سادساَ: ينفذ هذا النظام من تأريخ صدوره.

سابعاً: كتب هذا القرار بتأريخ ١٩٩٩/١٢/٢٥ في السليمانية.

جلال الطالباني

رئيس إقليم كوردستان

سەرچاوەکان

یەکەم/ کتێب:

أ- بەزمانی کوردی:

١. ئاکۆ عەبدولکەریم شوانی، شاری سلێمانی (١٩١٨ – ١٩٣٢)، سلێمانی– چاپخانەی زانست – ٢٠٠٢.
٢. ئەحمەد موسەوی– نوسەر، وەرگێڕانی/ عەلی قادر عوبێد– نێودەوڵەتیو هەرێمییەکان، سلێمانی– بەرێوەبەرایەتی خانەی وەرگێڕان– چاپخانەی پرژە– ٢٠٠٢.
٣. ئەرسەلان بایز ئیسماعیل، راگەیاندنی شۆڕشو بزوتنەوەی شیعری کوردی، چاپخانەو ئۆفسێتی ڕوون– سلێمانی– ٢٠٠١.
٤. ستیڤان رابینسن/ و. ئەبوبەکر خۆشناو، ململانێو گۆڕانکاریی رێکخراوەیی، کتبێی روناکبیری– ژمارە (٣٠)، مەکتەبی رێکخستنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان، ساڵی – ٢٠٠٢.
٥. مەجید ساڵح، زانستی پەیوەندییە جەماوەرییەکان، بڵاوکراوەی دەستەی رۆژنامەنووسانی ئازاد، تایپکردن: کۆمپیوتەری تەژنە/ سلێمانی– ٢٠٠٢.

ب- بەزمانی عەرەبی:

١. د. اسكندر الديك/ اليونسكو والصراع الدولي حول الاعلام، والثقافة، بيروت– المؤسسة الجامعية للدراسات والنشر والتوزيع، الطبعة الاولى– ١٩٩٣.
٢. د. مؤيد عبدالجبار الحديثي/ العولمة الاعلامية، طبع– الأهلية للنشر والتوزيع– المملكة الأردنية الهاشمية، الطبعة الاولى ٢٠٠٢.
٣. د. محمد حربي حسن/ مراجعة د. خليل محمد حسن الشماع، علم المنظمة طبع مديرية دار الكتب للطباعة والنشر– العراق– الموصل– ١٨٩٨.

٤. د.هانى الرضا، د. رامز عمار/ الراى العام والاعلام والدعايه بيروت – مؤسسة الجامعية للدرسات والنشر والتوزيع– ١٩٩٨.
٥. د. مهدى حسن، د. احمد القطامين، العلاقات العامة، الاردن– دار حنين للنشرة والتوزيع، الطبعة الاولى– ١٩٩٤.
٦. نظام عمل المنظمات الغير الحكومية داخل اقليم كوردستان/ العراق، رقم القرار ٢٩٧، تاريخ القرار ١٩٩٩/١٢/٢٥.
٧. محمد جميل شلش، اللغة ووسائل الاعلام الجماهيرية، طبع في مطابع دار الشؤن الثقافية العامة– بغداد –١٩٨٦.

ج– بەزمانی ئینگلیز:

KELLY_KATE S,PEASE WEBSTER UNIVERSITY_ST.LOUIS_SECOND EDITION INTERNATION ORGANIZAITON.

دووەم – گۆڤار:

هەڤاڵ ئەبوبەکر حسێن– سەرنووسەری گۆڤاری رایەن، کەتایبەتە بەوەرگێران و توێژینەوەی زانستی لەبواری راگەیاندن و کاری رۆژنامەوانیدا/ ژمارە ، ١، ٢، ٣، ٧، ٨، ٩، ١٠، ١١– سلێمانی.

سێیەم- موحازەرە:

١. ئەمیر بابۆسی– مامۆستای وانەی پەیوەندی نێونەتەوەیی– قۆناغی سێیەمی بەشی راگەیاندن، کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتییەکان، زانکۆی سلێمانی، (٢٠٠٢–٢٠٠٣).
٢. صادق مامۆستای سیمیناری تایبەت، وانەی پەیوەندییکردن، لەبەشی راگەیاندنی کۆلیژی زانستە مرۆڤایەتییەکان لەزانکۆی سلێمانیدا (٢٠٠٢– ٢٠٠٤).

٣. عەبد عارف– مامۆستای زانکۆ، مامۆستای وانەی رای گشتی، قۆناغی سێیەم، بەشی راگەیاندن، کۆلێژی زانستە مرۆڤایەتییەکان، زانکۆی سلێمانی (٢٠٠٢–٢٠٠٣).

چوارەم:

چاوپێکەوتنەکان کەتایبەتن بەو بەڕێزانەی کەرێکخراوەکانیان مێدیایان هەیە:

١. ئاوات محەمەد، رێکخراوی ئاسوودە دژی توندو تیژی ژنان.
٢. بەختیار حاجی عەبدوڵڵا، لێپرسراوی ناوەندی رۆشنبیریی بەدلیسیی.
٣. بورهان عەبدولڕەحمان، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی لانەی منداڵانی کوردستان.
٤. خالید محەمەد رەشید، دەزگای تەندروستی کوردستان.
٥. دانا حەسەن محەمەد، بەرپرسی رێکخراوی ریچ.
٦. دڵشاد ئەحمەد، لەکۆمەڵەی فریاکەوتنی کوردستان KRA.
٧. رێزان خان+ دڵشاد خان، لەکۆمەڵەی کەڕو لاڵانی کوردستان.
٨. سامان، لەیەکێتی کەمئەندامانی کوردستان.
٩. شێخ نوری شێخ رەزا بەرپرسی کۆمەڵەی رۆژ.
١٠. صادق حەمە غەریب، جێگری سەرۆکی کۆمەڵەی بانگەوازو ڕوناکبیریی ئیسلامی کوردستان.
١١. عەدنان کاکە رەش، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی پیرمام.
١٢. عەتا محەمەد ئەحمەد، بەرپرسی رێکخراوی گەشەپێدانی مەدەنییەت CDO.
١٣. عومەر جەبار، کۆمەڵەی کورتە باڵاکانی کوردستان.
١٤. فوئاد یاسین، لەرێکخراوی سۆلیدارێتی.
١٥. ماردین عەبدولکەریم، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی منداڵپارێزی کوردستان.
١٦. نەجات رۆستی، بەرپرسی راگەیاندن لەرێکخراوی کۆما.
١٧. نەشمیل خان، لەرێکخراوی باواجی بۆ مین هەڵگرتنەوە.
١٨. نعمەت عەبدوڵڵا، بنکەی رۆشنبیریی شەهید رێباز.

١٩. هەڵگورد عەبدولوەهاب، لەڕاگەیاندنی کۆما.

پێنجەم _ ئینتەرنێت:

١. http://usinfo.state.gov/Jaurnals/itgic/٠٢٠٣//Jga/g١٠٦.htm

٢. .http://www.staff.city.ac.uk/pwillets/cs.ntwks/ngo-art